

ระบบการควบคุมภายในที่ดี และธรรมาภิบาลที่มีต่อผลการดำเนินงาน
ของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย

**THE GOOD INTERNAL CONTROL SYSTEM AND
GOOD GOVERNANCE AFFECT PERFORMANCE
OF SAVINGS COOPERATIVES IN THAILAND**

ศราวุธ ดวงจันทร์

SARAWUT DUANGJAN

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

บัญชีมหาบัณฑิต คณะบัญชี

มหาวิทยาลัยศรีปทุม

ปีการศึกษา 2560

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีปทุม

**THE GOOD INTERNAL CONTROL SYSTEM AND
GOOD GOVERNANCE AFFECT PERFORMANCE
OF SAVINGS COOPERATIVES IN THAILAND**

SARAWUT DUANGJAN

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENTS FOR THE DEGREE OF
MASTER OF ACCOUNTANCY SCHOOL OF ACCOUNTANCY
SRIPATUM UNIVERSITY
ACADEMIC YEAR 2017
COPYRIGHT OF SRIPATUM UNIVERSITY**

ชื่อหัวข้อวิทยานิพนธ์

ระบบการควบคุมภายในที่ดี และธรรมาภิบาลที่มีต่อ
ผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย
THE GOOD INTERNAL CONTROL SYSTEM AND
GOOD GOVERNANCE AFFECT PERFORMANCE
OF SAVINGS COOPERATIVES IN THAILAND

นักศึกษา

สราวุธ ดวงจันทร์ รหัสประจำตัว 60500772

หลักสูตร

บัญชีมหาบัณฑิต

คณะ

บัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐิตาภรณ์ สีนจรรยาศักดิ์

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์สุขจิตต์ ณ นคร)

.....กรรมการ

(ดร.พิเชษฐ โสภางษ์)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐิตาภรณ์ สีนจรรยาศักดิ์)

คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต

คณบดีคณะบัญชี

.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐิตาภรณ์ สีนจรรยาศักดิ์)

วันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

วิทยานิพนธ์เรื่อง	ระบบการควบคุมภายในที่ดี และธรรมาภิบาลที่มีต่อ ผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย THE GOOD INTERNAL CONTROL SYSTEM AND GOOD GOVERNANCE AFFECT PERFORMANCE OF SAVINGS COOPERATIVES IN THAILAND
คำสำคัญ	ระบบการควบคุมภายในที่ดี/ ธรรมาภิบาล/ ผลการดำเนินการของสหกรณ์ออมทรัพย์
นักศึกษา	สราวุธ ดวงจันทร์
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐิตาภรณ์ สันจรรย์ศักดิ์
หลักสูตร	บัญชีมหาบัณฑิต
คณะ	บัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม
ปีการศึกษา	2560

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระบบการควบคุมภายในที่ดี และธรรมาภิบาลที่มีต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย จำนวน 252 สหกรณ์ เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความสัมพันธ์อย่างง่าย และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

จากการวิเคราะห์ระบบการควบคุมภายในที่ดี และธรรมาภิบาลที่มีต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย พบว่า ระบบการควบคุมภายในที่ดี ประกอบด้วย ด้านการประเมินความเสี่ยง ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร และด้านการติดตามและประเมินผลมีอิทธิพลเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย และธรรมาภิบาล ประกอบด้วย หลักประสิทธิภาพ หลักการตอบสนอง หลักการมอบอำนาจ หลักการมีส่วนร่วม และหลักความเสมอภาค มีอิทธิพลเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย

โดยสรุป ระบบการควบคุมภายในที่ดี และธรรมาภิบาลมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ ซึ่งคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ออมทรัพย์จำเป็นต้องสร้างระบบควบคุมภายใน เพื่อป้องกันผลกระทบทางลบที่อาจเกิดขึ้น และสร้างองค์กรให้มีธรรมาภิบาลเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาผลการดำเนินงานสหกรณ์ออมทรัพย์ให้เข้มแข็งอย่างยั่งยืน

THESIS	THE GOOD INTERNAL CONTROL SYSTEM AND GOOD GOVERNANCE AFFECT PERFORMANCE OF SAVINGS COOPERATIVES IN THAILAND
KEYWORD	GOOD INTERNAL CONTROL SYSTEM/ GOOD GOVERNANCE/ PERFORMANCE OF SAVINGS COOPERATIVES
STUDENT	SARAWUT DUANGJAN
ADVISOR	ASIST.PROF.TITAPORN SINCHAROONSAK PH.D.
LEVEL OF STUDY	MASTER OF ACCOUNTANCY PROGRAM
FACULTY	SCHOOL OF ACCOUNTANCY SRIPATUM UNIVERSITY
ACADEMIC	2017

ABSTRACT

The objective of this research was to study the good internal control system and good governance affect performance of savings cooperatives in Thailand. Research samples were 252 savings cooperatives in Thailand. Questionnaire was used as data collection equipment. Data was analyzed by using frequency, percentage, mean, standard deviation, simple correlation and multiple regression.

According to the analysis of the good internal control system and good governance affect performance of savings cooperatives in Thailand, it was found that risk assessment aspect, information and communication aspect, monitoring and evaluation aspect have positive effect on the performance of savings cooperatives in Thailand. Regarding good governance, it was found that effectiveness, efficiency, responsiveness, accountability, transparency, participation, mandate, rule of law, and equality have positive effect on the performance of savings cooperatives in Thailand.

In conclusion, good internal control system and good governance affect the performance of savings cooperatives. The board of committee shall create internal control system to prevent negative impact and shall develop good governance as guidelines for sustainably improving and strengthening the performance of savings cooperatives.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	I
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	II
กิตติกรรมประกาศ	III
สารบัญ	IV
สารบัญตาราง	VI
สารบัญภาพ	IX
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	2
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	3
สมมติฐานการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่จะได้รับ.....	6
นิยามศัพท์.....	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสหกรณ์ออมทรัพย์.....	10
แนวคิดเกี่ยวกับระบบควบคุมภายในที่ดี.....	13
แนวคิดเกี่ยวกับธรรมาภิบาล.....	39
แนวคิดเกี่ยวกับผลการดำเนินงาน.....	65
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	71
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	76
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	76
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย.....	78

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
เครื่องมือและการพัฒนาเครื่องมือ.....	79
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	82
วิเคราะห์ข้อมูล.....	82
บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	84
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป.....	85
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ลักษณะของสหกรณ์ออมทรัพย์.....	86
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบการควบคุม ภายในที่ดี ธรรมชาติภายใน และผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ใน ประเทศไทย.....	87
ตอนที่ 4 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม และทดสอบสมมติฐานการวิจัย.....	106
บทที่ 5 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	119
สรุปผลการวิจัย.....	119
อภิปรายผล.....	121
ข้อเสนอแนะ.....	124
บรรณานุกรม.....	126
ภาคผนวก.....	129
แบบสอบถาม.....	130
ประวัติผู้วิจัย.....	140

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
3.1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย.....	77
4.1	จำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	85
4.2	จำนวนและค่าร้อยละของลักษณะทั่วไปของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย.....	86
4.3	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระบบการควบคุมภายในที่ดีของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย โดยภาพรวม.....	87
4.4	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระบบการควบคุมภายในที่ดีของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม.....	88
4.5	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระบบการควบคุมภายในที่ดีของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ด้านการประเมินความเสี่ยง.....	89
4.6	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระบบการควบคุมภายในที่ดีของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ด้านกิจกรรมการควบคุม.....	90
4.7	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระบบการควบคุมภายในที่ดีของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ด้านสารสนเทศและสื่อสาร.....	91
4.8	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระบบการควบคุมภายในที่ดีของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ด้านการติดตามและประเมินผล.....	92
4.9	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของธรรมาภิบาลของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย โดยภาพรวม.....	93
4.10	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของธรรมาภิบาลของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย หลักประสิทธิผล.....	94
4.11	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของธรรมาภิบาลของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย หลักประสิทธิภาพ.....	95
4.12	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของธรรมาภิบาลของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย หลักการตอบสนอง.....	96
4.13	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของธรรมาภิบาลของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย หลักการรับผิดชอบ.....	97

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
4.14	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของธรรมาภิบาลของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย หลักการมอบอำนาจ.....	98
4.15	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของธรรมาภิบาลของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย หลักความ โปร่งใส.....	99
4.16	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของธรรมาภิบาลของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย หลักการมีส่วนร่วม.....	100
4.17	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของธรรมาภิบาลของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย หลักนิติธรรม.....	101
4.18	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของธรรมาภิบาลของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย หลักความเสมอภาค.....	102
4.19	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการดำเนินงานสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย โดยภาพรวม.....	103
4.20	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการดำเนินงานสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ด้านการเงิน.....	103
4.21	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการดำเนินงานสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ด้านสมาชิก.....	104
4.22	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการดำเนินงานสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ด้านกระบวนการภายใน.....	105
4.23	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการดำเนินงานสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ด้านการเรียนรู้และพัฒนา.....	105
4.24	การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ และตัวแปรตาม.....	106
4.25	การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของระบบการควบคุมภายในที่ดี กับผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย.....	107
4.26	การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของระบบการควบคุมภายในที่ดี กับผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ด้านการเงิน.....	108

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
4.27	การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของระบบการควบคุมภายในที่ดี กับผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ด้านสมาชิก.....	109
4.28	การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของระบบการควบคุมภายในที่ดี กับผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ด้านกระบวนการภายใน....	110
4.29	การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของระบบการควบคุมภายในที่ดี กับผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ด้านกระบวนการภายใน....	111
4.30	การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของธรรมาภิบาลกับผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย.....	112
4.31	การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของธรรมาภิบาลกับผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ด้านการเงิน.....	113
4.32	การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของธรรมาภิบาลกับผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ด้านสมาชิก.....	114
4.33	การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของธรรมาภิบาลกับผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ด้านกระบวนการภายใน.....	115
4.34	การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของธรรมาภิบาลกับผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ด้านการเรียนรู้และพัฒนา.....	116
4.35	สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน.....	117

สารบัญภาพ

ภาพประกอบที่		หน้า
1.1	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	4
2.1	การสร้างธรรมาภิบาลในสหกรณ์.....	44
2.2	บทบาทของบุคลากรในสหกรณ์.....	45

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สหกรณ์ออมทรัพย์เป็นองค์กรที่มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมของบรรดาสมาชิกโดยวิธีช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามหลักการสหกรณ์ ซึ่งเมื่อได้รับการจดทะเบียนตาม พ.ร.บ.สหกรณ์ พ.ศ.2542 แล้ว จะมีฐานะเป็นนิติบุคคล (ทวิวัฒน์ ทิศนวัฒน์, 2554 หน้า 2) สหกรณ์ยังถือเป็นสถาบันทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีส่วนในการพัฒนาระบบเศรษฐกิจระดับฐานรากของประเทศไทย ทุกรัฐบาลได้ให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้นผ่านระบบสหกรณ์ โดยมุ่งพัฒนาระบบสหกรณ์ให้มีความเข้มแข็ง สามารถเป็นที่พึ่งแก่สมาชิกได้แต่การที่สหกรณ์จะดำเนินธุรกิจให้อยู่รอดท่ามกลางภาวะเศรษฐกิจของไทยที่ยังมีความผันผวนอย่างต่อเนื่อง จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องสร้างความเข้มแข็งทางการเงินและสร้างความมั่นคงและยั่งยืนในระยะยาวให้กับสหกรณ์ (มดิชนสุดลัปดาห์, 2560)

การดำเนินงานสหกรณ์ต่าง ๆ ทั่วประเทศ จากการตรวจสอบของกรมส่งเสริมสหกรณ์ พบว่า มีสหกรณ์ที่อยู่ในข่ายมีปัญหาข้อบกพร่อง จำนวน 202 แห่ง พบปัญหาเรื่องทุจริต 52 แห่ง คิดเป็นมูลค่าความเสียหายที่เกิดขึ้นแล้ว 555 ล้านบาท ประกอบด้วยการทุจริตเงินกู้ ปลอดภัยสัญญาเงินกู้มี 11 แห่ง ทุจริตเงินสด ชักยอกเงินมี 19 แห่ง ทุจริตการรับฝากเงินมี 6 แห่ง ทุจริตรวบรวมผลิตผลทางการเกษตร 3 สหกรณ์ ทุจริตการจัดหาสินค้า จำหน่ายสินค้า 5 แห่ง และทุจริตเงินยืม ทดลองจ่ายหรือเบิกค่าใช้จ่ายเป็นเท็จ 3 แห่ง ส่วนที่เหลืออีก 150 แห่ง ยังไม่เกิดความเสียหาย นอกจากนี้ยังพบสาเหตุของปัญหาในการดำเนินงานของสหกรณ์ ได้แก่ ข้อบกพร่องทางการเงินและการบัญชีสูง เงินสดขาดบัญชี ไม่ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับสหกรณ์ การจัดทำบัญชีและรายเอียดประกอบงบการเงินไม่เรียบร้อย รวมทั้งมีเอกสารหลักฐานประกอบบัญชีไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ ไม่สนใจการควบคุมการจ่ายเงินของสหกรณ์ ยึดตัวบุคคลจนลืมหลักการควบคุมและไว้วางใจ ผู้ปฏิบัติงานในหน้าที่มากจนเกินไป ไม่สนใจควบคุมฝ่ายจัดการ ไม่เก็บเอกสารการเงินให้ปลอดภัย ไม่สนใจในการจัดทำสัญญาจ้างฝ่ายจัดการ และให้จัดหา (สำนักงานสหกรณ์จังหวัดลพบุรี, 2557)

จากปัญหาดังกล่าวระบบการควบคุมภายใน จึงเป็นกลไกที่สำคัญและเป็นเครื่องมือในการบริหารงานในหน่วยงาน ไม่ว่าจะเป็นการจัดการในภาครัฐหรือเอกชนทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่ ระบบการควบคุมภายในจะช่วยควบคุมหรือลดความเสี่ยงของหน่วยงานให้อยู่ในระดับที่ยอมรับ

ได้ ซึ่งจะทำให้การปฏิบัติงานและการจัดการของหน่วยงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ ซึ่งอาจอยู่ในรูปของกฎหมาย ระเบียบ ระบบบัญชี หนังสือสั่งการ และหนังสือตอบข้อหารือต่าง ๆ โดยส่วนใหญ่จะเน้นไปที่การควบคุมด้านการเงินและบัญชี และการปฏิบัติให้ถูกต้องตามระเบียบหรือกฎเกณฑ์ที่ทางหน่วยงานกำหนดไว้ ระบบการควบคุมภายในที่ดี ควรเป็นระบบการควบคุมที่ครอบคลุมงานทุกด้าน และสามารถสะท้อนภาพให้เห็นเป็นองค์รวมของหน่วยงานนั้น ๆ ว่ามีการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลหรือไม่ เพียงใด สหกรณ์ออมทรัพย์จึงต้องมีระบบการควบคุมภายในที่ดี เพราะการควบคุมถือว่าเป็นกระบวนการปฏิบัติงานที่คณะกรรมการดำเนินการ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายจัดการ และบุคลากรของสหกรณ์ออมทรัพย์ควรจัดให้มีขึ้น โดยมีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ดูแลรักษาสินทรัพย์ 2) ตรวจสอบความถูกต้อง และเชื่อถือได้ของข้อมูลทางบัญชี 3) เพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานและเป็นระเบียบเรียบร้อย 4) ส่งเสริมให้มีการปฏิบัติตามนโยบายที่ผู้บริหารได้วางไว้ และ 5) มีการป้องกันค้นพบทุจริตหรือข้อผิดพลาดได้ การควบคุมภายในจึงเป็นการสร้างความมั่นใจได้อย่างสมเหตุสมผลว่าหากได้มีการปฏิบัติตามกระบวนการเหล่านี้แล้ว สหกรณ์ออมทรัพย์จะสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการได้ ผู้บริหารหรือคณะกรรมการดำเนินการจะกำหนดวิธีการทำงานให้ไปสู่วัตถุประสงค์ และในขณะเดียวกันก็ต้องมีการควบคุมการปฏิบัติงานต่าง ๆ ในสหกรณ์ออมทรัพย์ให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลด้วยการควบคุมต่าง ๆ ก็คือ การควบคุมกระบวนการภายในองค์กร การวางระบบการควบคุมภายในจึงถือเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์ออมทรัพย์ ซึ่งเป็นผู้ประเมินความเสี่ยงและสร้างระบบการควบคุมขึ้น เพื่อป้องกันความเสี่ยงหรือผลกระทบในทางลบที่อาจเกิดขึ้น เช่น การทุจริต การปลอมแปลงเอกสาร เป็นต้น เพื่อให้กิจการบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ เป็นองค์กรที่มีการบริหารจัดการที่ดี มีความโปร่งใสและเอื้อให้ธุรกิจเติบโต และพัฒนาให้แข็งแกร่งได้อย่างยั่งยืน หรือเป็นองค์กรที่มีการกำกับดูแลกิจการที่ดี (ศิลปพร ศรีจันเพชร, 2556, หน้า 1) หรืออาจเรียกว่า ธรรมาภิบาล (Good Governance) เป็นหลักการที่ได้รับการยอมรับเป็นสากลว่า เป็นระบบที่ทำให้องค์กรสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และที่สำคัญเป็นไปอย่างโปร่งใส น่าเชื่อถือและเป็นธรรมต่อทุกฝ่าย จึงเป็นหลักการที่หลายองค์กรได้ให้ความสำคัญในการนำมาปฏิบัติเพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายและพันธกิจที่กำหนดไว้ อีกทั้งยังสามารถกำหนดมาตรการในการเฝ้าระวังและการกำกับดูแล เพื่อให้สหกรณ์มีผู้บริหารที่มีความเป็นมืออาชีพ สามารถรับมือกับภาวะความเสี่ยงในการบริหารการเงิน ความผันผวนทางเศรษฐกิจและการเข้ามาแสวงหาผลประโยชน์จากระบบสหกรณ์ (มดิชนสุดสัปดาห์, 2560) การบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์เพื่อให้เกิดการกำกับดูแลกิจการที่ดี

ผลการดำเนินงาน เป็นตัวชี้วัดความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการดำเนินงานที่ทำให้องค์กรสามารถนำมาผลการดำเนินงาน ความสำเร็จนั้นเป็นเพียงสิ่งที่เกิดชั่วคราวเท่านั้น เพราะความสมดุลดังกล่าวได้บ่งบอกถึงความสามารถในการแข่งขันในอนาคต ขณะเดียวกันในทางตรงกันข้ามถ้าองค์กรประสบความสำเร็จในการสร้างองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้และมีกระบวนการภายในที่มีประสิทธิภาพ แต่สิ่งเหล่านี้จะไม่มีประโยชน์หากประสบความสำเร็จทางการเงิน ในปัจจุบันเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลการดำเนินงานที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในองค์กรต่าง ๆ คือ การวัดผลการดำเนินงานแบบดุลยภาพ (Balance Scorecard : BSC) ซึ่งเป็นแนวคิดในการบริหารองค์กรสมัยใหม่ มีหลายสหกรณ์ออมทรัพย์ได้นำมาประยุกต์ในการวัดผลการปฏิบัติ ได้แก่ ผลการดำเนินงานด้านการเงิน ด้านลูกค้าหรือสมาชิก ด้านกระบวนการภายใน และด้านการเรียนรู้และพัฒนา สหกรณ์จะต้องนำมาพิจารณาและตรวจสอบอยู่เสมอ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสหกรณ์ออมทรัพย์ต่อไป (พสุ เดชะรินทร์, 2548, หน้า 24)

จากเหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิจัย ระบบการควบคุมภายในที่ดี และธรรมาภิบาลที่มีต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย โดยมุ่งศึกษาว่า ระบบการควบคุมภายในที่ดี และธรรมาภิบาล ที่มีต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทยหรือไม่ ผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัยสามารถใช้เป็นข้อมูลในการเสริมสร้างและพัฒนาแนวคิดเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในที่ดี และธรรมาภิบาลในสหกรณ์ รวมทั้งเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนางานสหกรณ์ออมทรัพย์ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดต่อสหกรณ์ออมทรัพย์ และยังก่อให้เกิดการบริหารจัดการที่ดีต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

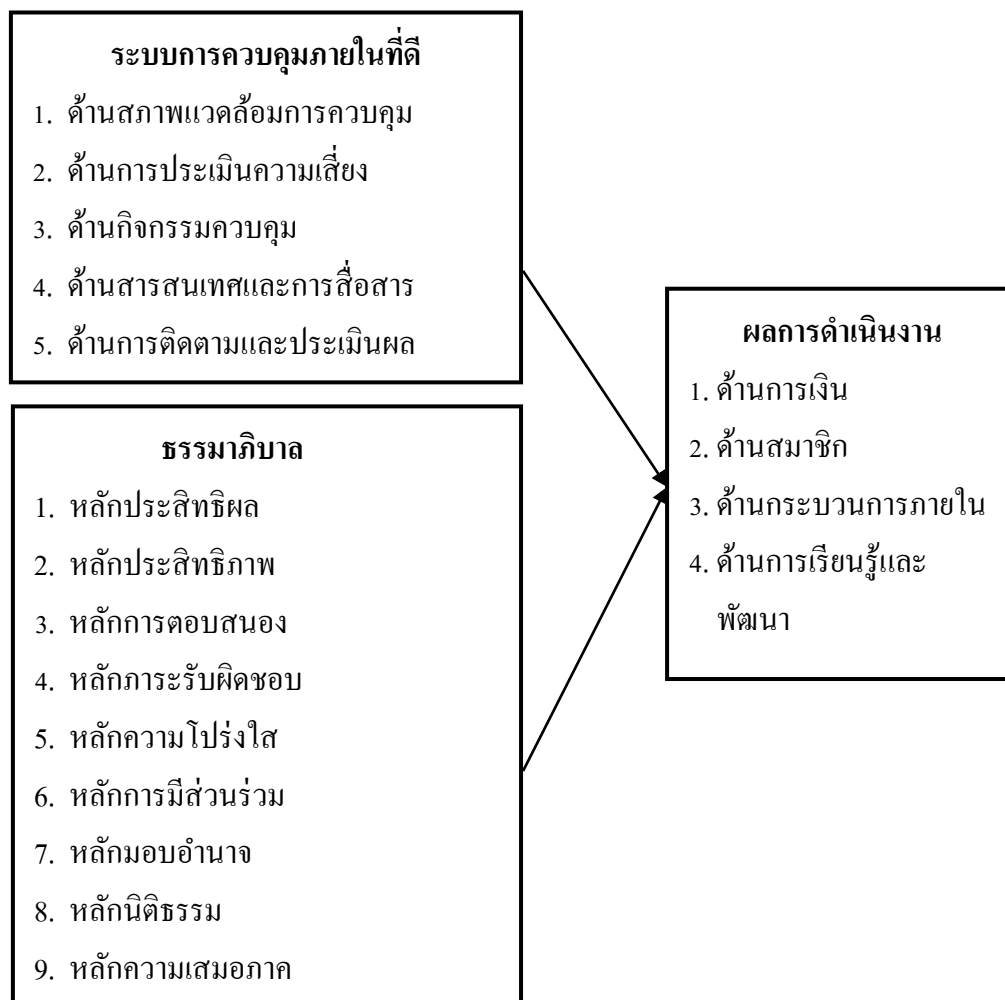
1. เพื่อศึกษาระบบควบคุมภายในที่ดีต่อผลการดำเนินงานสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาธรรมาภิบาลต่อผลการดำเนินงานสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับระบบควบคุมภายในที่ดี และธรรมาภิบาลที่มีต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย จึงทำให้สามารถกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ ดังนี้

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพประกอบที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

การวิจัยเรื่องระบบการควบคุมภายในที่ดีและธรรมาภิบาลที่มีต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ผู้วิจัยกำหนดสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ระบบควบคุมภายในที่ดีมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย

สมมติฐานที่ 1.1 ระบบควบคุมภายในที่ดีมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานด้านการเงิน

สมมติฐานที่ 1.2 ระบบควบคุมภายในที่ดีมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานด้านสมาชิก

สมมติฐานที่ 1.3 ระบบควบคุมภายในที่ดีมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานด้านกระบวนการภายใน

ภายใน

สมมติฐานที่ 1.4 หลักธรรมาภิบาลมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานด้านการเรียนรู้และพัฒนา

สมมติฐานที่ 2 ธรรมาภิบาลมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย

สมมติฐานที่ 2.1 ธรรมาภิบาลมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานด้านการเงิน

สมมติฐานที่ 2.2 ธรรมาภิบาลมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานด้านสมาชิก

สมมติฐานที่ 2.3 ธรรมาภิบาลมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานด้านกระบวนการภายใน

สมมติฐานที่ 2.4 ธรรมาภิบาลมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานด้านการเรียนรู้และพัฒนา

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาเรื่องระบบการควบคุมภายในที่ดีและธรรมาภิบาลที่มีต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาค้นคว้าและทำการวิจัยไว้ ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.1 ตัวแปรอิสระ (independent variables) เกี่ยวกับ ดังต่อไปนี้

1.1.1 ระบบการควบคุมภายในที่ดี ประกอบด้วย องค์ประกอบ 5 ด้าน คือ 1) ด้านสภาพแวดล้อมการควบคุม 2) ด้านการประเมินความเสี่ยง 3) ด้านกิจกรรมควบคุม 4) ด้านข้อมูลและการสื่อสาร และ 5) ด้านการติดตามและประเมินผล

1.1.2 ธรรมาภิบาล ประกอบด้วย องค์ประกอบ 9 หลัก คือ 1) หลักประสิทธิผล 2) หลักการตอบสนอง 3) หลักการระมัดระวัง 4) หลักการระมัดระวัง 5) หลักความโปร่งใส 6) หลักการมีส่วนร่วม 7) หลักมอบอำนาจ 8) หลักนิติธรรม และ 9) หลักความเสมอภาค

1.2 ตัวแปรตาม (dependent variables)

1.2.1 ผลการดำเนินงาน ประกอบด้วย 1) ด้านการเงิน 2) ด้านสมาชิก 3) ด้านกระบวนการภายใน และ 4) ด้านการเรียนรู้และพัฒนา

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ขอบเขตประชากร ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สหกรณ์ออมทรัพย์ 5 กลุ่มพื้นที่ภูมิภาคในประเทศไทย คือ กรุงเทพมหานคร ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ จำนวน 1,422 สหกรณ์

2.2 ขอบเขตกลุ่มตัวอย่าง สหกรณ์ออมทรัพย์ 5 กลุ่มพื้นที่ภูมิภาคในประเทศไทย จำนวน 312 สหกรณ์

3. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2560 – สิงหาคม 2561

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ด้านวิชาการ

1.1 เพื่อเพิ่มเติมองค์ความรู้และผลงานที่เกี่ยวข้องกับระบบควบคุมภายในที่ดีของ สหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ประกอบด้วย 1) ด้านสภาพแวดล้อมการควบคุม 2) ด้านการ ประเมินความเสี่ยง 3) ด้านกิจกรรมควบคุม 4) ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร และ 5) ด้านการ ติดตามและประเมินผล

1.2 เพื่อเพิ่มเติมองค์ความรู้และผลงานที่เกี่ยวข้องกับธรรมาภิบาลของสหกรณ์ ออมทรัพย์ในประเทศไทย ประกอบด้วย 1) หลักประสิทธิผล 2) หลักการตอบสนอง 3) หลักการระ ับผิดชอบ 4) หลักการรับผิดชอบต่อ 5) หลักความโปร่งใส 6) หลักการมีส่วนร่วม 7) หลักมอบ อำนาจ 8) หลักนิติธรรม และ 9) หลักความเสมอภาค

1.3 เพื่อเพิ่มเติมองค์ความรู้และผลงานที่เกี่ยวข้องกับผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออม ทรัพย์ในประเทศไทย ประกอบด้วย 1) ด้านการเงิน 2) ด้านสมาชิก 3) ด้านกระบวนการภายใน และ 4) ด้านการเรียนรู้และพัฒนา

2. ด้านการนำไปใช้

ผลการวิจัยจะทำให้สหกรณ์ออมทรัพย์มีแนวปฏิบัติในการพัฒนาสหกรณ์ด้วย ธรรมาภิบาล และระบบควบคุมภายในที่ดีไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์ ตามที่กำหนดไว้

นิยามศัพท์

สหกรณ์ออมทรัพย์ หมายถึง สถาบันการเงินแบบหนึ่งที่มีสมาชิกเป็นบุคคลที่มีเงินเดือน และค่าจ้าง ซึ่งมีอาชีพในหน่วยงานหรือสถานประกอบการเดียวกัน หรืออาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกัน มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักการออมทรัพย์ และให้ความช่วยเหลือด้านการเงินแก่ สมาชิกเมื่อเกิดความจำเป็น หรือเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์อเนก โดยยึดมั่นอยู่ในพื้นฐานของความ ยุติธรรมและเสมอภาค และได้รับการจดทะเบียนเป็นสหกรณ์ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2542 สภาพแวดล้อมของการควบคุม หมายถึง การกำหนดนโยบายและวิธีการควบคุมภายในที่มีผลมาจาก ทัศนคติของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ รวมถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพของระบบการควบคุมภายใน

การประเมินความเสี่ยง หมายถึง กระบวนการที่ใช้ในการระบุความเสี่ยง การวิเคราะห์ ความเสี่ยง และการกำหนดมาตรการควบคุมที่เหมาะสมที่จะทำให้การควบคุมภายในมีประสิทธิภาพ สามารถจัดการกับความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นได้ว่าความเสียหายจากข้อผิดพลาด/ บกพร่องหรือการทุจริตจะไม่เกิดขึ้น

กิจกรรมการควบคุม หมายถึง นโยบายและวิธีการต่าง ๆ ที่สหกรณ์กำหนดขึ้นเพื่อที่จะ สามารถป้องกัน ลด หรือค้นพบความเสี่ยงได้อย่างเหมาะสม

สารสนเทศและการสื่อสาร หมายถึง คณะกรรมการดำเนินการใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อ ประโยชน์ในการบริหารงาน การพิจารณาสั่งการ การตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ รวมทั้งเป็นสิ่งบอกเหตุ สัญญาณเตือนภัยที่อาจเกิดขึ้น ส่วนฝ่ายจัดการสามารถใช้ข้อมูลสารสนเทศเป็นแนวทางในการ นำไปปฏิบัติหน้าที่และรายงานผลข้อมูลที่จัดทำไว้แล้วส่งไปถึงผู้ที่ควรได้รับ และสามารถนำข้อมูล ที่ได้รับใช้ให้เกิดประโยชน์ในการตัดสินใจ

การติดตามและประเมินผล หมายถึง การเฝ้าสอดส่องดูแลกิจการที่อยู่ระหว่างดำเนินงาน เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าการดำเนินงานเป็นไปตามระบบควบคุมภายในที่กำหนดและมีการ เปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานกับระบบการควบคุมภายในที่กำหนดไว้ และประเมินระบบการ ควบคุมภายในที่มีอยู่ รวมทั้งการวิเคราะห์ การหาสาเหตุความแตกต่างระหว่างแผนงานกับผลการ ดำเนินงาน สรุปและเสนอ ข้อเสนอแนะเพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ธรรมาภิบาล หมายถึง การบริหารกิจการของสหกรณ์ให้เป็นอย่างซื่อสัตย์โปร่งใส มีความรับผิดชอบ สร้างการมีส่วนร่วม และมีการใช้กระบวนการบริหารจัดการเพื่อให้การใช้ ทรัพยากรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล คุ่มค่าและโดยประหยัดเป็นผลให้เกิด ประโยชน์สูงสุดแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายอย่างเป็นธรรมเพื่อให้สหกรณ์สามารถดำเนินงาน ประสบความสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมั่นคงส่งผลให้สหกรณ์เป็นที่เชื่อถือและยอมรับจากทุก ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

หลักประสิทธิผล หมายถึง การที่สหกรณ์ได้ดำเนินการต่าง ๆ ตามอุดมการณ์สหกรณ์ หลักการสหกรณ์ และวิธีการสหกรณ์ โดยการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ จนเกิดผลสำเร็จบรรลุตาม เป้าหมายที่สหกรณ์ตั้งไว้ โดยการปฏิบัติสหกรณ์จะต้องมีทิศทาง ยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ที่ชัดเจน

หลักประสิทธิภาพ หมายถึง การที่สหกรณ์สามารถดำเนินการต่าง ๆ ตามหลักการ สหกรณ์ อุดมการณ์สหกรณ์ วิธีการสหกรณ์ และมีเครื่องมือการบริหารจัดการที่เหมาะสม โดยใช้ ทรัพยากรปัจจัยต่าง ๆ อย่างคุ้มค่า ดำเนินไปสู่ผลตามวัตถุประสงค์ได้อย่างดี โดยประหยัดทั้งด้าน เวลา ทรัพยากร และกำลังคน

หลักการตอบสนอง หมายถึง การที่สหกรณ์มีการบริหารจัดการและดำเนินการได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด และการสร้างความเชื่อมั่น ความไว้วางใจ สามารถตอบสนองต่อความขัดแย้งหรือความต้องการของสมาชิก และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความหลากหลายและความแตกต่างกัน

หลักการรับผิดชอบ หมายถึง การที่ทุกฝ่ายในสหกรณ์ตระหนักในสิทธิหน้าที่ มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ และผลจากการกระทำของตน ตลอดจนเคารพความคิดเห็นที่แตกต่างของผู้มีส่วนร่วมในสหกรณ์ รวมถึงไม่เพิกเฉยต่อปัญหาสาธารณะ และการช่วยเหลือ เอื้ออาทรต่อสังคม

หลักความโปร่งใส หมายถึง การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน โดยพัฒนาวิธีการดำเนินงานของสหกรณ์ที่โปร่งใส กำหนดขั้นตอนการให้บริการที่ชัดเจน มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารตรวจสอบได้ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ รวมถึงการประสานความร่วมมือระหว่างองค์กรทำให้เกิดความโปร่งใสกับสังคมภายนอก

หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง สหกรณ์เปิดโอกาสให้ทุกฝ่าย ได้แก่ สมาชิก กรรมการและฝ่ายจัดการ มีส่วนในการร่วมรับรู้ ร่วมแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจทั้งในด้านการบริหารจัดการ และการพัฒนาสหกรณ์ เพื่อสร้างสรรค์และจรรโลงความผาสุกของส่วนรวม รวมถึงร่วมรับผิดชอบต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ด้วย

หลักการมอบอำนาจ หมายถึง สหกรณ์มีการมอบอำนาจและความรับผิดชอบในการตัดสินใจและการดำเนินการให้แก่กรรมการ ผู้จัดการ หัวหน้าฝ่ายต่าง ๆ โดยมุ่งเน้นการสร้างความพึงพอใจในการให้บริการแก่สมาชิก และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีการปรับปรุงกระบวนการ การดำเนินงานที่ดีของสหกรณ์

หลักนิติธรรม หมายถึง สหกรณ์ได้กำหนด กฎ ระเบียบ ประกาศ ข้อบังคับต่าง ๆ เป็นไปตามพระราชบัญญัติสหกรณ์โดยคำนึงสิทธิ เสรีภาพ และความยุติธรรมของทุกฝ่ายในสหกรณ์ และใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติด้วยความเที่ยงธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคม

หลักความเสมอภาค หมายถึง การที่สหกรณ์ดำเนินการโดยการยึดมั่นความถูกต้อง ไม่มีการแบ่งแยก อีกทั้งยังต้องคำนึงถึงความเสมอภาค แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างเท่าเทียมกัน โดยธรรมาภิบาลให้ทุกฝ่ายที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ สมาชิก กรรมการ และเจ้าหน้าที่สหกรณ์ ยึดถือในการปฏิบัติได้เท่าเทียมกัน

ผลการดำเนินงาน หมายถึง ผลลัพธ์ที่เกิดจากการบริหารจัดการของสหกรณ์ออมทรัพย์ โดยประยุกต์ตัววัดผลเชิงคุณภาพ (Balanced Scorecard : BSC) ได้แก่ ด้านการเงิน ด้านสมาชิก ด้านกระบวนการภายใน และการเรียนรู้และพัฒนา

ผลการดำเนินงานด้านการเงิน หมายถึง ผลลัพธ์ของการบริหารทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการทำกำไร รายได้จากการให้บริการสินเชื่อ ความสามารถในการระดมเงินฝาก ความสำเร็จในการบริหารต้นทุนการดำเนินงาน และความสำเร็จของควมมีเสถียรภาพทางการเงิน

ผลการดำเนินงานด้านสมาชิก หมายถึง ผลลัพธ์ของการให้บริการลูกค้าหรือผู้รับบริการที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จของการพัฒนาสมาชิกให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสหกรณ์ ความสมบูรณ์ของการบริการทางการเงินต่อความต้องการของสมาชิก ความสำเร็จในการจัดสวัสดิการหรือกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่สมาชิก การสร้างความพึงพอใจต่อสมาชิกสหกรณ์ และการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมสหกรณ์

ผลการดำเนินงานด้านกระบวนการภายใน หมายถึง ผลลัพธ์ของการบริหารจัดการภายในสหกรณ์ออมทรัพย์ที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จของการพัฒนาการบริหารจัดการสหกรณ์ตามแผนกลยุทธ์ กระบวนการให้บริการสมาชิก ความสำเร็จของนวัตกรรมการบริหารและการให้บริการ ความสำเร็จของการพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการทำงาน และความรวดเร็วในการเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศของสมาชิก

ผลการดำเนินงานด้านการเรียนรู้และพัฒนา หมายถึง ผลลัพธ์ของปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในสหกรณ์ออมทรัพย์ที่เกี่ยวข้องกับทักษะและความรู้ความสามารถการให้บริการของเจ้าหน้าที่ ความผูกพันของเจ้าหน้าที่ต่อสหกรณ์ ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ที่มีต่องาน ความสำเร็จของเจ้าหน้าที่ในการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงาน และความสามารถของเจ้าหน้าที่ในการพัฒนาความรู้และความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง “ระบบการควบคุมภายในที่ดี และธรรมาภิบาลที่มีต่อผลการดำเนินงาน สหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย” ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและผลงานวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้ในประเด็นสำคัญต่างๆ ซึ่งประกอบด้วยเอกสารที่เกี่ยวข้อง ทฤษฎีและผลงานวิจัย ดังนี้

1. องค์ความรู้เรื่องสหกรณ์ออมทรัพย์
2. แนวความคิดเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในที่ดี
3. แนวความคิดเกี่ยวกับธรรมาภิบาล
4. แนวความคิดเกี่ยวกับผลการดำเนินงาน
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

องค์ความรู้เรื่องสหกรณ์ออมทรัพย์

1. ความหมายของสหกรณ์ออมทรัพย์

ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2542 มาตรา 4 บัญญัติว่า “สหกรณ์” หมายถึง คณะบุคคลซึ่งร่วมกันดำเนินกิจการเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคม โดยช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และได้จดทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้ ความหมายของสหกรณ์ ตามคำนิยามดังกล่าว สอดคล้องกับแนวความคิดของการสหกรณ์โดยทั่วไป คือ “การรวมตัวกันของประชาชน เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในการยกระดับฐานะทางเศรษฐกิจของตนให้สูงขึ้น” (ปรีชา สุวรรณทัต , และทรงพล พนาวงศ์, 2543, หน้า 19)

สหกรณ์ออมทรัพย์ คือ สถาบันการเงินแบบหนึ่งที่มีสมาชิกเป็นบุคคลที่มีเงินเดือนและค่าจ้าง ซึ่งมีอาชีพในหน่วยงานหรือสถานประกอบการเดียวกัน หรืออาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกัน มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักการออมทรัพย์ และให้ความช่วยเหลือด้านการเงินแก่สมาชิกเมื่อเกิดความจำเป็น หรือเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์นอกวง โดยยึดมั่นอยู่ในพื้นฐานของความยุติธรรมและเสมอภาค และได้รับการจดทะเบียนเป็นสหกรณ์ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ทั้งนี้ ยังได้จัดแบ่งสหกรณ์ออมทรัพย์ออกเป็นรูปแบบย่อย ๆ ตามลักษณะอาชีพของสมาชิก (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2555, หน้า 14-15) ดังนี้

1. ภาคราชการ ประกอบด้วย 1) สหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจ 2) สหกรณ์ออมทรัพย์ทหาร 3) สหกรณ์ออมทรัพย์ครู 4) สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัย 5) สหกรณ์ออมทรัพย์โรงพยาบาล/สาธารณสุข และสหกรณ์ออมทรัพย์ราชการอื่น ๆ

2. ภาครัฐวิสาหกิจ

3. ภาคเอกชนและอื่น ๆ

2. วัตถุประสงค์ของสหกรณ์

1. การส่งเสริมให้สมาชิกออมทรัพย์อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์หลัก แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ

1.1) ส่งเสริมการออมทรัพย์โดยการถือหุ้น กำหนดให้สมาชิกส่งชำระค่าหุ้นเป็นประจำทุกเดือน และจ่ายเงินปันผลค่าหุ้นให้แก่สมาชิกไม่เกินอัตราที่กฎหมายสหกรณ์กำหนด

1.2) ส่งเสริมการออมทรัพย์โดยการรับฝากเงิน สหกรณ์จะมีการให้บริการด้านเงินฝากแก่สมาชิกทั้งประเภทประจำ ออมทรัพย์ และออมทรัพย์พิเศษ โดยให้ผลตอบแทนในรูปแบบของดอกเบี้ยในอัตราเดียวหรือสูงกว่าธนาคารพาณิชย์

2. การให้เงินกู้แก่สมาชิก สหกรณ์จะนำเงินค่าหุ้นและเงินฝากของสมาชิกมาใช้หมุนเวียนให้สมาชิกที่มีความจำเป็นหรือขาดแคลนทางเศรษฐกิจกู้ยืม โดยคิดอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่าเงินกู้ในภาคเอกชน การให้เงินกู้แก่สมาชิกจำแนกได้เป็น 3 ประเภท คือ

2.1) เงินกู้เพื่อฉุกเฉิน

2.2) เงินกู้สามัญ

2.3) เงินกู้พิเศษ

3. ให้สหกรณ์อื่นกู้ยืมเงิน

4. ซื้อหุ้นของธนาคาร ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่สหกรณ์

5. ซื้อหุ้นของชุมนุมสหกรณ์ สหกรณ์อื่นหรือของสถาบันซึ่งประกอบธุรกิจอันทำให้เกิดความสะดวก หรือส่งเสริมความเจริญแก่กิจการของสหกรณ์ โดยได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนสหกรณ์

6. ซื้อพันธบัตรรัฐบาลหรือพันธบัตรรัฐวิสาหกิจ ออกตั๋วสัญญาใช้เงินและตราสารการเงิน ซื้อตั๋วสัญญาใช้เงินและตราสารการเงิน

7. ฝากหรือลงทุนอย่างอื่นตามที่คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติกำหนด

8. ให้การสงเคราะห์ตามสมควรแก่สมาชิกและครอบครัวสมาชิก

9. กระทำการต่าง ๆ ตามที่อนุญาตไว้ในกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์

3. อุดมการณ์สหกรณ์

อุดมการณ์สหกรณ์ (cooperative ideology) คือความเชื่อร่วมกันที่ว่า การช่วยตนเอง และการช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามหลักการสหกรณ์จะนำไปสู่การกินดีอยู่ดี มีความเป็นธรรมและสันติสุขในสังคม (สมพงษ์ เฟื่องอารมย์, 2549, หน้า 51 -54)

1. การช่วยเหลือตนเองการจะแก้ไขปัญหาหรือสร้างความกินดีอยู่ดีของตนเองและครอบครัว สมาชิกสหกรณ์จำเป็นจะต้องเริ่มต้นด้วยการคิดและทำเพื่อช่วยเหลือตนเอง โดยการ 1) ขยัน 2) ประหยัด 3) การพัฒนาตนเอง และ 4) การหลีกเลี่ยงอบายมุข

2. การช่วยเหลือซึ่งกันและกันเกิดขึ้นต่อเนื่องจากความต้องการช่วยเหลือตนเองของสมาชิก เพราะตามลำพังสมาชิกคนเดียวไม่สามารถแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสังคมโดยรวมได้ จึงจำเป็นต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จะต้องประกอบด้วย 1) การร่วมแรง 2) ร่วมใจ และ 3) การช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกัน

4. หลักการสหกรณ์

หลักการสหกรณ์ (cooperative principles) หมายถึง แนวความคิดที่ยอมรับจากบุคคลในวงการสหกรณ์ ในการถือใช้เป็นเกณฑ์ (criteria) ที่เป็นมาตรฐานในการที่จะชี้วัดความเป็นสหกรณ์ในฐานะเป็นองค์กรรูปแบบหนึ่งที่แตกต่างไปจากองค์กรอื่น (สมพงษ์ เฟื่องอารมย์, 2549, หน้า 58-68)

หลักการสหกรณ์นี้ ในวงการสหกรณ์ของไทยโดยทั่วไป มักเรียกกันโดยย่อว่า “หลักสหกรณ์” โดยทั่วไป “หลักสหกรณ์” อาจแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. หลักการสหกรณ์สากล หรือ หลักการสหกรณ์ทั่วไปเป็นหลักการสหกรณ์ที่เป็นที่ยอมรับกันอย่างแพร่หลายในวงการสหกรณ์ เป็นสิ่งที่ทุกสหกรณ์จะต้องยึดถือปฏิบัติ จะหลีกเลี่ยงไม่ได้ ถ้าสหกรณ์ใดดำเนินการไม่เป็นไปตามหลักสหกรณ์การสากลแล้ว ก็ถือว่าสหกรณ์นั้นมิใช่สหกรณ์ที่แท้จริงและไม่ควรเรียกองค์กรนั้นว่าสหกรณ์

3. หลักการสหกรณ์เฉพาะเป็นหลักการที่ยังไม่เป็นที่ยอมรับทั่วไปเป็นสากล แต่เป็นที่ยอมรับกันเฉพาะในบางแห่งหรือบางประเทศ หรือสหกรณ์บางประเภทเท่านั้น

หลักการสหกรณ์ คือ “แนวทางที่สหกรณ์ยึดถือปฏิบัติเพื่อให้คุณค่าของสหกรณ์เกิดผลเป็นรูปธรรม” ซึ่งประกอบด้วยหลักการที่สำคัญรวม 7 ประการ กล่าวคือ

หลักการที่ 1 การเป็นสมาชิกโดยสมัครใจและเปิดกว้าง

หลักการที่ 2 การควบคุมโดยสมาชิกตามหลักประชาธิปไตย

หลักการที่ 3 การมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจของสมาชิก

หลักการที่ 4 การปกครองตนเองและความเป็นอิสระ

หลักการที่ 5 การศึกษา ฝึกอบรม และสารสนเทศ

หลักการที่ 6 การร่วมมือระหว่างสหกรณ์

หลักการที่ 7 การเอื้ออาทรต่อชุมชน

5. วิธีการสหกรณ์

จากการที่สหกรณ์เป็นการรวมคนที่มีอุดมคติคิดช่วยตนเอง และช่วยเหลือ ซึ่งกันและกันมารวมกลุ่มกันโดยถือคติของกลุ่ม ตามหลักการสหกรณ์ 7 ประการ (สมพงษ์ เพ็ญอารมย์, 2549, หน้า 55-56)

ในการดำเนินการแบบสหกรณ์หรือที่เรียกว่า วิธีการสหกรณ์ (cooperative practice) นั้นแตกต่างไปจากการรวมกันในรูปแบบอื่น วิธีการสหกรณ์ คือ การรวมกันทำ มีใช้ต่างคนต่างทำ เช่น รวมกันกู้เงิน รวมกันซื้อปุ๋ย ยา ข้าวสาร รวมกันขาย เป็นต้น การรวมกัน จำเป็นต้องนำหลักสหกรณ์ มาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทั้งเศรษฐกิจและสังคม

วิธีการสหกรณ์ คือ การรวมกันร่วมมือทำธุรกิจการรวมกันจะต้องร่วมมือทั้ง

1. ร่วมแรง คือ แรงกาย แรงความคิด หรือปัญญาและแรงทรัพย์

2. ร่วมใจ คือ ความซื่อสัตย์ เสียสละ สามัคคีและความมีวินัยต่อกัน จึงจะสามารถทำธุรกิจให้เกิดประโยชน์แก่สมาชิกได้อย่างแท้จริง

ด้วยอุดมการณ์และวิธีการสหกรณ์นี้จึงทำให้สหกรณ์เป็นองค์การพิเศษที่มีลักษณะของตนเอง โดยเฉพาะกล่าวกันว่า คือ มีทั้งอุดมการณ์ หลักการ และ วิธีการสหกรณ์ที่เด่นชัด แนวคิดเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในที่ดี

1. ความหมายของการควบคุมภายใน

ระบบการควบคุมภายใน มีความหมายเกี่ยวกับการควบคุมในภาษาอังกฤษ มีหลาย ๆ คำ เช่น Control, Internal Control, Inter

นิพนธ์ เห็นโชคชัยชนะ (2548, หน้า 7) กล่าวว่า ความหมายของการควบคุมภายในของสหกรณ์ หมายถึง กระบวนการปฏิบัติงานที่คณะกรรมการดำเนินการ ฝ่ายจัดการ และบุคลากรของสหกรณ์ได้ร่วมกันกำหนดให้มีขึ้น เพื่อสร้างความมั่นใจอย่างสมเหตุสมผลว่า

1. สหกรณ์ดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยบรรลุลวัตถุประสงค์และเป้าหมายของสหกรณ์ รวมถึงการดูแลรักษาทรัพย์สินไม่ให้สูญหายหรือใช้ไปในทางที่ไม่เหมาะสม

2. รายงานทางการเงินของสหกรณ์มีความถูกต้องเชื่อถือได้

3. สหกรณ์ปฏิบัติตามกฎหมายสหกรณ์ ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ (2549, หน้า 18) ได้ให้ความหมายของการควบคุมภายใน หมายถึง นโยบายที่คณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์กำหนดขึ้น เพื่อช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ของคณะกรรมการดำเนินการที่จะทำให้เกิดความมั่นใจเท่าที่จะสามารถทำได้ว่าการดำเนินธุรกิจเป็นไปอย่างมีระเบียบและมีประสิทธิภาพ ซึ่งรวมถึงการปฏิบัติตามนโยบายของคณะกรรมการดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันรักษาทรัพย์สิน การป้องกันและการตรวจพบการทุจริตและข้อผิดพลาด ความถูกต้องและครบถ้วนของการบันทึกบัญชี และการจัดทำข้อมูลทางการเงินที่เชื่อถือได้อย่างทันเวลา

เจริญ เจษฎาวุฒิ (2551, หน้า 86) ได้ให้ความหมายของระบบควบคุมภายใน คือ กระบวนการปฏิบัติที่องค์การประกาศเป็นลายลักษณ์อักษรให้บุคคลที่เกี่ยวข้องถือปฏิบัติเพื่อป้องกันการปฏิบัติงานผิดพลาด การป้องกันการทุจริต การป้องกันความเสียหายจากเหตุร้ายแรงที่ไม่คาดฝัน และการส่งเสริมให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพประหยัด และมีประสิทธิผลตามนโยบาย และเป้าหมายขององค์กร

ศิลปพร ศรีจันทเพชร (2556, หน้า 2) ได้ให้ความหมายของการควบคุมภายใน คือ กระบวนการปฏิบัติงานที่กำหนดร่วมกัน โดยคณะกรรมการผู้บริหาร ตลอดจนพนักงานขององค์กรทุกระดับชั้น เพื่อให้เกิดความมั่นใจอย่างสมเหตุสมผลว่ากิจการจะบรรลุวัตถุประสงค์ในเรื่องต่อไปนี้

1. ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงาน เป็นวัตถุประสงค์ที่มุ่งเน้นให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ การดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลย่อมหมายถึง มีการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า มีการดูแลรักษาทรัพย์สินให้อยู่ในสภาพที่พร้อมจะใช้งานได้เสมอ มีการป้องกันมิให้เกิดการสูญเสียวินหรือสูญหาย

2. ความเชื่อถือได้ของรายงานทางการเงิน ความเชื่อถือได้ของรายงานการเงินเป็นสิ่งสำคัญยิ่งต่อผู้ใช้ ไม่ว่าจะเป็บุคคลภายในหรือบุคคลภายนอกองค์กรก็ตาม ผู้ใช้ควรได้ข้อมูลที่ถูกต้องเพื่อใช้ในการตัดสินใจและการวางแผนในอนาคต

3. การปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อกำหนด กฎ ระเบียบ และข้อบังคับ เพื่อป้องกันมิให้เกิดความเสียหายใด ๆ จากการละเว้นไม่ปฏิบัติตาม หรือปฏิบัติผิดกฎหมาย และข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับองค์กร ตลอดจนกฎ ระเบียบและข้อบังคับขององค์กรเอง

จันทนา สาขากร, นิพันธ์ เห็น โชคชัยชนะ, และศิลปพร ศรีจันทเพชร (2557, หน้า 2-2) กล่าวว่า การควบคุมภายใน คือ แผนการจัดแบ่งหน่วยงาน วิธีปฏิบัติงานที่ประสานสัมพันธ์กันและ

มาตรการต่าง ๆ ที่กิจการกำหนดขึ้น และถือปฏิบัติภายในองค์กร เพื่อปกป้องรักษาทรัพย์สินของกิจการ รวมทั้งสอบทานความถูกต้องและเชื่อถือได้ของข้อมูลทางการเงินบัญชี เพิ่มพูนประสิทธิภาพในการดำเนินงาน และส่งเสริมให้มีการดำเนินงานตามนโยบายที่ฝ่ายบริหารได้กำหนดไว้

จารุณี วงศ์ลิ้มปิยะรัตน์ (2558, หน้า 85) กล่าวว่า การควบคุมภายใน หมายถึง การจัดระบบปฏิบัติงานภายในองค์กรเพื่อลดความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการทุจริต และอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินขององค์กร การจัดให้มีระบบการควบคุมภายในที่ดีมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการส่งเสริมการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายการดำเนินงานขององค์กรทั้งในด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมถึงช่วยสร้างความเชื่อถือได้ของรายงานทางการเงิน ทั้งนี้ การควบคุมภายในยังรวมถึงการปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่อป้องกันการทุจริต หรือการใช้ทรัพยากรขององค์กรในทางที่ผิด อันเป็นการช่วยลดความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นในกิจกรรมการปฏิบัติงานต่าง ๆ

COSO (1994) (อ้างถึงใน อุษณา ภัทรมนตรี, 2558, หน้า 6-4) ได้ให้ความหมายการควบคุมภายใน คือ กระบวนการปฏิบัติงานที่คณะกรรมการองค์กร ฝ่ายบริหาร และพนักงานในองค์กรสร้างขึ้น เพื่อให้ความมั่นใจอย่างสมเหตุสมผลเกี่ยวกับการบรรลุวัตถุประสงค์ 3 ด้านดังต่อไปนี้

1. ประสิทธิภาพประสิทธิผลของการปฏิบัติงาน
2. ความเชื่อถือได้ของรายงานทางการเงินการบัญชี
3. การปฏิบัติตามกฎหมายสัญญาและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

สรุป การควบคุมภายใน หมายถึง กระบวนการปฏิบัติงานที่คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์กำหนดขึ้นเพื่อป้องกันการปฏิบัติงานที่อาจเกิดความผิดพลาด การป้องกันและการตรวจพบการทุจริต การป้องกันความเสียหายจากเหตุร้ายแรงที่ไม่คาดคิด รวมถึงการปฏิบัติตามนโยบายของคณะกรรมการดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันรักษาทรัพย์สิน ความถูกต้องและครบถ้วนของการบันทึกบัญชี และการจัดทำข้อมูลทางการเงินที่เชื่อถือได้อย่างทันเวลา

2. ลักษณะของระบบการควบคุมภายในที่ดี

การควบคุมภายในของธุรกิจมักจะแตกต่างกันไปตามประเภทของการดำเนินธุรกิจ แต่โดยทั่วแล้ว การควบคุมภายในที่ดีจะมีลักษณะที่เหมือนกัน (จันทนา สาขากร, นิพันธ์ เห็นโชคชัยชนะ, และศิลาพร ศรีจันเพชร, 2557, หน้า 2-31) ดังนี้

1. มีแผนจัดแบ่งส่วนงาน ซึ่งกำหนดความรับผิดชอบของงานด้านต่าง ๆ ไว้อย่างชัดเจน โดยมีหลักสำคัญคือ การไม่ให้พนักงานคนใดคนหนึ่งคุมงานหรือปฏิบัติงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพียงคนเดียว ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุด เพราะจะเป็นการเปิดโอกาสให้มีการทุจริตได้ง่าย หรือหากมี

ข้อผิดพลาดเกิดขึ้นก็ไม่มีใครทราบหรือแก้ไขได้ทันเวลา ดังนั้น ในแผนจัดแบ่งส่วนงานจึงต้องแยกงานปฏิบัติการการดูแลรักษาทรัพย์สิน การอนุมัติรายการ การบันทึกบัญชี และการตรวจสอบภายใน (ถ้ามี) ให้เป็นอิสระจากกัน เพื่อให้มีการควบคุมสอบทานกันได้ แต่ในขณะเดียวกันก็ให้มีการประสานงานที่ดีด้วย

2. มีระบบการควบคุมทางบัญชีที่ดี คือ มีการอนุมัติรายการบัญชี คู่มือการบัญชี มีการควบคุมโดยงบประมาณและระบบต้นทุนที่เหมาะสม เพื่อให้การรวบรวมข้อมูลทางบัญชีเป็นไปอย่างถูกต้องเรียบร้อย สามารถนำเสนอสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ได้ มีการใช้งบประมาณเพื่อควบคุมการปฏิบัติงาน สำหรับเอกสารประกอบรายการบัญชีและแบบพิมพ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องควรมีหมายเลขเรียงลำดับกำกับไว้ล่วงหน้าเพื่อให้สามารถควบคุมได้และใช้เป็นหลักในการประมวลข้อมูลทางบัญชี

3. มีแนวทางปฏิบัติงานที่ดี โดยกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของพนักงานแต่ละตำแหน่งไว้อย่างครบถ้วนเป็นลายลักษณ์อักษร ตลอดจนวิธีปฏิบัติงาน การมอบหมายหน้าที่ และกำหนดนโยบายต่าง ๆ เพื่อป้องกันความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน การโต้แย้งหรือปิดความรับผิดชอบของพนักงาน

4. ใช้เจ้าหน้าที่ซึ่งมีคุณสมบัติเหมาะสมกับความรับผิดชอบ การใช้เจ้าหน้าที่ที่เหมาะสมนี้จะเริ่มตั้งแต่การรับสมัครบุคคลเข้าทำงาน การเลื่อนตำแหน่ง และการฝึกอบรมผู้ปฏิบัติงานที่มีคุณสมบัติและประสบการณ์ที่เหมาะสมเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างหนึ่งของผลสำเร็จของงาน เพราะกิจการอาจได้รับความเสียหายหากใช้เจ้าหน้าที่ ซึ่งมีคุณสมบัติไม่ตรงกับงานที่มอบหมาย หรือหากใช้เจ้าหน้าที่ซึ่งมีคุณสมบัติสูงกว่างานที่ทำการจะเป็นสูญเปล่าและไม่ประหยัดค่าใช้จ่ายหรือต้นทุน

เจริญ เจษฎาวัลย์ (2546, หน้า 35) กล่าวว่า การควบคุมภายในที่ดีจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินงานขององค์กรอย่างมาก ทั้งนี้ การควบคุมภายในที่ดีจะสะท้อนให้เห็นผลลัพธ์ที่ชัดเจนแก่องค์กร ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ประหยัด หมายถึง ความสามารถในการใช้จ่าย หรือการบริหารทรัพยากรทางธุรกิจที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดความคุ้มค่าและได้ประโยชน์สูงสุด

2. ประสิทธิภาพ หมายถึง การจัดให้มีการควบคุมภายในครบตามองค์ประกอบของการควบคุมภายในคือ การจัดสภาพแวดล้อม การประเมินความเสี่ยง กิจกรรมควบคุม สาสนสนเทศ การสื่อสาร การติดตามและประเมิน และได้มีการปฏิบัติตามการควบคุมภายในที่วางไว้

3. ประสิทธิภาพ หมายถึง การพิจารณาผลของการทำงานที่สำเร็จลุล่วงดังประสงค์หรือที่คาดหวังไว้

4. การบริหารความเสี่ยง หมายถึง กระบวนการที่ปฏิบัติโดยคณะกรรมการบริษัท ผู้บริหาร และบุคลากรทุกคนในองค์กรเพื่อช่วยในการกำหนดกลยุทธ์และดำเนินงาน ที่เป็นเหตุเป็นผลที่นำมาใช้ในการบ่งชี้ วิเคราะห์ ประเมิน จัดการ ติดตาม และสื่อสาร ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรม เพื่อช่วยให้องค์กรลดความสูญเสียให้เหลือน้อยที่สุดและเพิ่มโอกาสให้แก่ธุรกิจมากที่สุด

5. การบริหารคุณภาพ หมายถึง หลักการบริหารจัดการให้การดำเนินงานทุกขั้นตอน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีที่สุด

6. ความสามารถในการเพิ่มผลผลิต หมายถึง อัตราส่วนระหว่างมูลค่าของสินค้าและบริการที่ผลิตต่อมูลค่าของทรัพยากรที่ใช้ไป

7. ความสามารถในการทำกำไร หมายถึง ธุรกิจลงทุนในสินทรัพย์หมุนเวียนและสินทรัพย์ถาวร เพื่อให้ได้ผลหรือบริการและขายได้ ก่อให้เกิดกำไรกลับคืนสู่ธุรกิจเพื่อการเจริญเติบโตในอนาคตของธุรกิจ และสามารถปันผลคืนกำไรสู่ผู้ลงทุนหรือผู้ถือหุ้นได้

4. องค์ประกอบของระบบการควบคุมภายในที่ดี

องค์ประกอบของคุณภาพการควบคุมภายในแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมภายใน ประกอบด้วยองค์ประกอบการควบคุมด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่

4.1 สภาพแวดล้อมของการควบคุม (Control Environment)

ยูวดี นาคคำ (2560) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมการควบคุม หมายถึง สภาพการณ์หรือปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลให้เกิดระบบการควบคุมในหน่วยงาน ในการดำเนินงานจะมีหลายปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดมาตรการการควบคุมภายในขึ้นในหน่วยงาน ซึ่งฝ่ายบริหารจะมีอิทธิพลสำคัญต่อการสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมการควบคุมภายในในหน่วยงาน เช่น จริยธรรมของการทำงาน ความซื่อสัตย์ ความไว้วางใจได้ ความโปร่งใส และการมีภาวะผู้นำที่ดี ซึ่งรวมทั้งการกำหนดนโยบาย โครงสร้าง และระเบียบวิธีปฏิบัติที่เหมาะสม

ศิลปพร ศรีจันเพชร (2556, หน้า 2-3) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมการควบคุม หมายถึง นโยบาย วิธีการและวิธีปฏิบัติต่าง ๆ ที่แสดงให้เห็นถึงทัศนคติของผู้บริหารที่มีต่อการควบคุมที่มีต่อการควบคุมภายในของกิจการ เช่น ความซื่อสัตย์ จริยธรรมของผู้บริหารและความรู้ความสามารถของผู้บริหารควรมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการบริหาร และคณะกรรมการตรวจสอบ ปรึกษาการทำงานของผู้บริหาร โครงสร้างการจัดองค์กร และการมอบหมายอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ โคลโซ่ถือว่าสภาพแวดล้อมของการควบคุมเป็นองค์

4.2 องค์ประกอบของสภาพแวดล้อมของการควบคุม

สภาพแวดล้อมของการควบคุม เป็นเรื่องการกำหนดนโยบายและวิธีการ ควบคุม ภายในที่มีผลมาจากทัศนคติของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ รวมถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของระบบการควบคุมภายใน (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2549, หน้า 18) ได้แก่

1. ความซื่อสัตย์และจริยธรรมของคณะกรรมการดำเนินการ
2. ทัศนคติของคณะกรรมการเกี่ยวกับการให้ความสำคัญกับระบบการควบคุม ภายใน รวมถึงกรให้ความสนใจในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง หรือจุดอ่อนของการควบคุม ตามที่ได้รับข้อเสนอแนะจากผู้สอบบัญชี ผู้ตรวจสอบกิจการ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการ กำกับดูแล
3. ความรู้ ทักษะ ความสามารถ และการมีส่วนร่วมในการกำกับดูแลของ คณะกรรมการดำเนินการ
4. การปฏิบัติงานของผู้ตรวจสอบกิจการ เป็นไปโดยอิสระและผู้ตรวจสอบ กิจการมีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ โดยตรงในการปฏิบัติหน้าที่ รวมถึงลักษณะ/ ความถี่ของการรายงาน ประโยชน์ของรายงานหรือการนำไปใช้เป็นข้อมูลหรือการบริหารงานของ สหกรณ์

พรณิชา สุภางค์ (2560, หน้า 16) กล่าวว่า องค์ประกอบของสภาพแวดล้อมของ การควบคุม ดังนี้

1. องค์กรยึดหลักการความซื่อตรงและจริยธรรม
 - 1.1 แสดงให้เห็นโดยผ่านคำสั่ง การกระทำ พฤติกรรม
 - 1.2 จัดทำมาตรฐานของจรรยาบรรณ
 - 1.3 ประเมินการยึดมั่นในมาตรฐานของจรรยาบรรณ
 - 1.4 รายงานการเบี่ยงเบนในเวลาที่เหมาะสม
2. คณะกรรมการแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อการกำกับดูแล
 - 2.1 กำหนดความรับผิดชอบในการกำกับดูแล
 - 2.2 กรรมการสหกรณ์มีความรู้ความชำนาญที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจสหกรณ์
 - 2.3 ดำเนินการอย่างเป็นอิสระจากฝ่ายบริหาร
 - 2.4 กำกับดูแลในเรื่องสภาพแวดล้อมของการควบคุม การประเมินความ เสี่ยง กิจกรรมการควบคุม ข้อมูลสนเสณและการสื่อสาร และการติดตามประเมินผล
3. คณะกรรมการและฝ่ายบริหาร มีอำนาจการสั่งการชัดเจน

3.1 พิจารณาโครงสร้างทั้งหมดของกิจการ
 3.2 กำหนดสายการรายงาน
 3.3 กำหนด มอบหมาย และจำกัดขอบเขตของอำนาจหน้าที่และความ
 รับผิดชอบ

4. องค์กร จูงใจ รักษาไว้ และจูงใจพนักงานเจ้าหน้าที่
 4.1 วางนโยบายและวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารบุคลากร
 4.2 ประเมินความสามารถรายบุคคลและระบุส่วนที่ยังขาดอยู่เพื่อปรับปรุง
 แก้ไข

4.3 จูงใจ พัฒนาและรักษาบุคลากร
 4.4 วางแผนและเตรียมสรรหาผู้สืบทอดตำแหน่ง
 5. องค์กรผลักดันให้ทุกตำแหน่งรับผิดชอบต่อการควบคุมภายใน
 5.1 บังคับให้มีความรับผิดชอบต่อการควบคุมภายในผ่าน โครงสร้างองค์กร
 อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ

5.2 กำหนดตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงาน การสร้างแรงจูงใจและการให้รางวัล
 5.3 ประเมินตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงาน สิ่งจูงใจ และรางวัลอย่างต่อเนื่อง
 5.4 พิจารณาความกดดันในการทำงานที่มากเกินไป

ยูวดี นาคคำ (2560) กล่าวว่า องค์กรประกอบของสภาพแวดล้อมการควบคุม มีดังนี้
 1. ปรัชญาและลักษณะการทำงานของผู้บริหาร ปรัชญาและลักษณะการทำงานของ
 ของผู้บริหารแต่ละบุคคลย่อมแตกต่างกัน และจะเป็นปัจจัยที่ส่งผลถึงการกำหนดระบบการควบคุม
 ภายในของหน่วยงาน เพราะผู้บริหารมีหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย มาตรการและระบบการควบคุม
 ภายใน แต่อย่างไรก็ตาม ผู้บริหารต้องรับผิดชอบในการเลือกปรัชญาและวิธีการทำงานที่เหมาะสม
 กับสถานการณ์ รวมทั้งรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น ผู้บริหารสามารถส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิด
 สภาพแวดล้อมการควบคุมที่ดี โดยดำเนินการ ดังนี้

1.1 กำหนดนโยบายและกลยุทธ์การดำเนินงาน มาตรฐาน และแนวทางการ
 การปฏิบัติงานเป็นลายลักษณ์อักษรให้ชัดเจน และแจ้งให้บุคลากรทุกคนในหน่วยงานทราบ

1.2 กำหนดโครงสร้างการจัดหน่วยงานให้เหมาะสม มีสายการบังคับบัญชา
 และความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานภายในที่ชัดเจน รวมทั้งมอบหมายอำนาจหน้าที่และความ
 รับผิดชอบให้แก่บุคลากรในแต่ละตำแหน่งอย่างเหมาะสม

1.3 กำหนดคุณลักษณะงานเฉพาะตำแหน่ง (Job Description) ของบุคลากรทุกตำแหน่งหน้าที่ และระดับของความรู้ ความสามารถ และทักษะที่จำเป็นต้องใช้ในแต่ละงานอย่างชัดเจน

1.4 กำหนดให้มีนโยบายและแนวทางการปฏิบัติงานด้านการบริหารบุคลากร ตลอดจนการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างชัดเจน และเป็นธรรม รวมทั้งกำหนดบทลงโทษทางวินัยให้ชัดเจน

1.5 กำหนดให้มีคณะกรรมการบริหาร คณะกรรมการตรวจสอบ (Audit Committee) และหน่วยตรวจสอบภายใน

2. ความซื่อสัตย์และจริยธรรมในการบริหารและการปฏิบัติงาน การบริหารและการปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์และมีจริยธรรม เป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ทั้งสองประการนี้ เป็นสิ่งที่ต้องสนับสนุนส่งเสริมให้เกิดขึ้น โดยการประชาสัมพันธ์ ฝึกอบรม หรือกำหนดสิ่งจูงใจ และผู้บริหารต้องเป็นตัวอย่างของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงาน ทั้งนี้ ผู้บริหารต้องมีการสื่อสารให้เจ้าหน้าที่ทุกคนในหน่วยงานรับทราบ และตระหนักถึงคุณค่าในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์และมีจริยธรรม จนเป็นบรรทัดฐานหรือข้อตกลงร่วมกันที่ให้หน่วยงานถือปฏิบัติ เพราะความซื่อสัตย์และจริยธรรมเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญของสภาพแวดล้อมการควบคุม โดยผู้บริหารควรดำเนินการ ดังนี้

2.1 กำหนดนโยบาย มาตรฐานการปฏิบัติงานให้ชัดเจน และทำตัวให้เป็นตัวอย่างอย่างสม่ำเสมอ ทั้งโดยคำพูดและการกระทำ

2.2 สื่อสารและแจ้งให้เจ้าหน้าที่ทุกคนได้รับทราบ ตลอดจนเข้าใจในหลักการของจริยธรรมดังกล่าว

2.3 จัดทำข้อกำหนดจริยธรรมหรือแนวทางที่พึงปฏิบัติของหน่วยงานไว้ให้ชัดเจน โดยรวมถึงกรณีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งทางผลประโยชน์ด้วย

2.4 ลดวิธีการหรือโอกาสที่จะจูงใจให้เกิดการกระทำผิด
ความซื่อสัตย์และจริยธรรมเป็นปัจจัยเบื้องต้นที่สำคัญ ซึ่งจะส่งผลถึงการจัดโครงสร้างของหน่วยงาน การจัดการและการติดตามประเมินผลองค์ประกอบของระบบการควบคุมภายในอื่น ๆ ด้วย

3. โครงสร้างของหน่วยงาน โครงสร้างของหน่วยงานที่ได้รับการจัดไว้เป็นอย่างดีจะเป็นพื้นฐานสำคัญที่ทำให้ผู้บริหารสามารถวางแผนงาน สั่งการ และควบคุมการปฏิบัติงานได้ถูกต้อง รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ โดยการจัดโครงสร้างของหน่วยงานให้เหมาะสมกับลักษณะของกิจกรรมของหน่วยงานนั้น ๆ เช่น

3.1 การรวมศูนย์อำนาจหรือกระจายศูนย์อำนาจการตัดสินใจในระดับต่าง ๆ หากกิจการเลือกใช้การรวมศูนย์อำนาจในการตัดสินใจ คุณสมบัติเฉพาะตัวของผู้ได้รับอำนาจย่อมมีความสำคัญ กรณีวิธีกระจายศูนย์อำนาจการตัดสินใจ ระบบและขั้นตอนการทำงาน รวมถึงกระบวนการในการติดตามผล ก็จะมีมีความสำคัญมากกว่าคุณสมบัติของตัวบุคคล

3.2 การจัดโครงสร้างของหน่วยงานที่มีการผลิตโดยเครื่องจักร อาจใช้โครงสร้างและการควบคุมที่เป็นระเบียบแบบแผนแน่นอน แต่โครงสร้างที่มีรูปแบบแน่นอน อาจไม่เหมาะสมกับกิจกรรมการบริการหรืองานที่เกี่ยวกับการค้นคว้าวิจัยทางวิชาการ เป็นต้น

3.3 การมอบอำนาจต้องให้เหมาะสมกับหน้าที่ความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน และต้องชัดเจน

4. นโยบายการบริหารและการพัฒนาด้านบุคลากร ปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้ระบบการควบคุมภายในมีประสิทธิภาพ คือบุคลากรในหน่วยงานนั่นเองที่เป็นตัวจักรสำคัญ ดังนั้น การมีนโยบายและระบบการบริหารบุคลากรที่ชัดเจนและเหมาะสม จะช่วยให้ระบบการควบคุมภายในมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น เช่น

4.1 กำหนดหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนเกี่ยวกับการว่าจ้าง การพัฒนา การประเมินผลการปฏิบัติงาน การเลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่ง รวมทั้งการจ่ายค่าตอบแทนและผลประโยชน์อื่น

4.2 กำหนดคุณสมบัติและลักษณะงาน (Job Description) ของเจ้าหน้าที่ในแต่ละตำแหน่งให้ชัดเจน เพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับการปฏิบัติงาน

4.3 กำหนดมาตรการเกี่ยวกับการประกันความซื่อสัตย์ของพนักงาน

4.4 มีระบบการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง และติดตามผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบและสม่ำเสมอ

4.5 กำหนดแนวปฏิบัติกรณีที่มีการขัดแย้งของผลประโยชน์ (Conflict of Interest) ต่อหน่วยงาน

5. การกำหนดอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการควบคุมภายใน ดังนั้น ผู้บริหารควรกำหนดอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรแต่ละตำแหน่งให้ชัดเจน ดังนี้

5.1 กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบในแต่ละตำแหน่งให้ชัดเจน โดยคำนึงถึงการกระจายอำนาจและระบบการสอบย้อนความถูกต้องระหว่างกัน

5.2 กำหนดคู่มือปฏิบัติงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบ

5.3 กำหนดระบบการติดตามประเมินผล ซึ่งรวมถึงการจัดทำแผนงาน และระบบการรายงานผลงานอย่างสม่ำเสมอ

6. คณะกรรมการตรวจสอบและการตรวจสอบภายใน เป็นกลไกและเครื่องมือชนิดหนึ่งในการช่วยตรวจสอบและสอบทานงานให้เป็นไปตามแผนงานที่ฝ่ายบริหารวางไว้ คณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ความสามารถและมีความเป็นอิสระในการทำงานจะช่วยส่งเสริมและสนับสนุนสภาพแวดล้อมการควบคุมภายในหน่วยงานให้ดียิ่งขึ้น

สภาพแวดล้อมการควบคุม เป็นองค์ประกอบเกี่ยวกับการสร้างบรรยากาศในหน่วยงาน เพื่อให้บุคลากรในหน่วยงานเกิดจิตสำนึกที่ดีในการปฏิบัติงานตามความรับผิดชอบให้บรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่จะไปเสริมองค์ประกอบการควบคุมอื่น ๆ ต่อไป

2. การประเมินความเสี่ยง

2.1 ความหมายการประเมินความเสี่ยง

ยูดี นาคคำ (2560) กล่าวว่า ความเสี่ยง หมายถึง เหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์หรือการกระทำใด ๆ อันจะก่อให้เกิดผลลัพธ์ในด้านลบหรือเป็นผลลัพธ์ที่ไม่ต้องการ ทำให้งานไม่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด

การประเมินความเสี่ยง หมายถึง กระบวนการที่ใช้ในการระบุความเสี่ยง การวิเคราะห์ความเสี่ยง และการกำหนดแนวทางการควบคุม เพื่อป้องกันหรือลดความเสี่ยง

ความเสี่ยงอาจเกิดจากลักษณะงานหรือกิจกรรมของหน่วยงาน การควบคุมภายใน การที่หน่วยงานตรวจไม่พบข้อผิดพลาด ฯลฯ

2.2 องค์ประกอบของการประเมินความเสี่ยง

การประเมินความเสี่ยง สหกรณ์ต้องเผชิญกับความเสี่ยงทางธุรกิจในรูปแบบต่าง ๆ ที่เกิดจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จึงจำเป็นที่จะต้องทำการวิเคราะห์และระบุถึงปัจจัยหรือโอกาสที่ก่อให้เกิดความเสี่ยง เพื่อให้ทราบว่ามีความเสี่ยงอย่างไร ในเรื่องหรือขั้นตอนใดของการปฏิบัติงาน แล้วกำหนดมาตรการควบคุมที่เหมาะสมที่จะทำให้การควบคุมภายในมีประสิทธิภาพ สามารถจัดการกับความเสี่ยงดังกล่าวเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นได้ว่าความเสี่ยงหายจากข้อผิดพลาด/บกพร่องหรือการทุจริตจะไม่เกิดขึ้น (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2549, หน้า 18)

พรณิชา สุภาวงศ์ (2560, หน้า 16) กล่าวว่า องค์ประกอบของการประเมินความเสี่ยง ประกอบด้วย

1. กำหนดเป้าหมายชัดเจน

1.1 องค์กรปฏิบัติตามมาตรฐานบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป

1.2 องค์กรกำหนดสาระสำคัญของรายงานทางการเงิน

1.3 รายงานทางการเงินสะท้อนถึงกิจกรรมขององค์กร

1.4 คณะกรรมการอนุมัติและสื่อสารนโยบายบริหารความเสี่ยงให้ผู้บริหารและพนักงานรับทราบ และเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมองค์กร

2. ระบุและวิเคราะห์ความเสี่ยงอย่างครอบคลุม

2.1 ระบุความเสี่ยงทุกประเภท ทั้งระดับ องค์กร ฝ่ายงาน

2.2 วิเคราะห์ความเสี่ยงทั้งปัจจัยภายใน/ภายนอก

2.3 ให้ผู้บริหารทุกระดับมีส่วนร่วม

2.4 ประเมินนัยสำคัญของความเสี่ยงที่ระบุ

2.5 กำหนดว่าจะตอบสนองความเสี่ยงอย่างไร

3. พิจารณาโอกาสที่จะเกิดการทุจริต

3.1 ประเมินโอกาสที่จะเกิดการทุจริตประเภทต่าง ๆ

3.2 ทบทวนเป้าหมาย แรงจูงใจและแรงกดดัน

3.3 คณะกรรมการตรวจสอบได้พิจารณาและสอบถามผู้บริหารเกี่ยวกับโอกาสเกิดทุจริต และมาตรการป้องกัน

3.4 สหกรณ์ได้สื่อสารให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปฏิบัติตามนโยบาย

4. ระบุและประเมินความเปลี่ยนแปลงที่จะกระทบต่อการควบคุมภายใน

4.1 ประเมินการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมภายนอก

4.2 ประเมินการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการทำธุรกิจ

4.3 ประเมินการเปลี่ยนแปลงผู้นำองค์กร

ยูวดี นาคคำ (2560) กล่าวว่า องค์กรประกอบการประเมินความเสี่ยง ประกอบด้วย

1. ความเสี่ยงจากลักษณะงานหรือกิจกรรมของหน่วยงาน ความเสี่ยงลักษณะนี้ เป็นความเสี่ยงที่มีอยู่โดยธรรมชาติในงานนั้น ๆ เองเมื่อใดก็ตามที่ตัดสินใจที่จะทำงานหรือกิจกรรม ก็ย่อมจะมีความเสี่ยงเกิดขึ้น เช่น การทำธุรกิจการค้าขายกับต่างประเทศหรือการสั่งซื้อของจากต่างประเทศของทางราชการ ความเสี่ยงก็คืออัตราแลกเปลี่ยนที่อาจเปลี่ยนแปลงไป ฯลฯ

2. ความเสี่ยงจากการควบคุมภายใน เป็นความเสี่ยงที่ระบบการควบคุมภายในของหน่วยงานไม่ครอบคลุม และไม่สามารถป้องกันข้อผิดพลาดจากการดำเนินงานของหน่วยงานได้

อาจเป็นเพราะหน่วยงานไม่มีระบบการควบคุมภายในที่ครอบคลุมเพียงพอที่จะลดความเสี่ยงในการดำเนินงาน หรือหน่วยงานนั้นไม่มีการปฏิบัติตามระบบการควบคุมภายในที่ได้จัดไว้ เป็นต้น

3. ความเสี่ยงจากการตรวจไม่พบข้อผิดพลาด เป็นความเสี่ยงที่การตรวจสอบไม่สามารถค้นพบความผิดพลาดของรายการที่มีอยู่ เนื่องจากผู้ตรวจสอบไม่สามารถตรวจสอบทุกกิจกรรมใน หน่วยงานนี้ได้ และจำเป็นต้องใช้ระบบการตรวจสอบโดยเลือกสุ่มตัวอย่างหรืออาจเนื่องจากผู้ตรวจสอบไม่มีความอิสระเพียงพอหรือไม่อยู่ในวิสัยที่จะเข้าไปตรวจสอบได้

สาเหตุของความเสี่ยงอาจเกิดจากปัจจัยภายในและภายนอกหน่วยงาน

1. ปัจจัยภายใน เช่น นโยบายของผู้บริหาร ความซื่อสัตย์ จริยธรรม คุณภาพของบุคลากร การเปลี่ยนแปลงระบบงาน ความเชื่อถือได้ของระบบสารสนเทศ การเปลี่ยนแปลงผู้บริหารและเจ้าหน้าที่บ่อยครั้ง การควบคุมกำกับดูแลไม่ทั่วถึง และการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบ หรือข้อบังคับของหน่วยงาน เป็นต้น

2. ปัจจัยภายนอก เช่น กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีหรือสภาพการแข่งขัน สถานะแวดล้อมทั้งทางเศรษฐกิจและการเมือง เป็นต้น

การประเมินความเสี่ยงในหน่วยงาน จะเป็นการประเมินการปฏิบัติงานในภาพรวมของหน่วยงาน เพื่อให้ทราบเหตุการณ์ของความเสี่ยงและหาทางแก้ไขและควบคุมให้ความเสี่ยงอยู่ในระดับที่เกิดความเสียหายน้อยที่สุด

กระบวนการในการประเมินความเสี่ยง การประเมินความเสี่ยงและการควบคุมความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่หน่วยงานยอมรับได้ สามารถดำเนินการเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาวัตถุประสงค์และเป้าหมายของหน่วยงาน วัตถุประสงค์และเป้าหมายของหน่วยงาน จะต้องสอดคล้องกับภารกิจ (Mission) ของหน่วยงานนั้น ๆ ซึ่งโดยทั่วไปวัตถุประสงค์ของหน่วยงานจะแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ

1.1 วัตถุประสงค์ในระดับหน่วยงาน (Entity-Level objectives) เป็นวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานในภาพรวมของหน่วยงาน โดยทั่วไปจะระบุไว้ในแผนกลยุทธ์และแผนการปฏิบัติงานประจำปีของหน่วยงาน เช่น เดียวกับภารกิจ (Mission) และกลยุทธ์ในภาพรวมของหน่วยงาน เช่น ภารกิจหลักของหน่วยงาน โครงสร้างของหน่วยงาน แนวโน้มการดำเนินงานของหน่วยงานในอนาคต นโยบายการบริหารงาน หรือนโยบายการเงินการคลัง เป็นต้น

1.2 วัตถุประสงค์ในระดับกิจกรรม (Activity-Level objectives) เป็นวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานที่เฉพาะเจาะจงสำหรับแต่ละกิจกรรมที่หน่วยงานกำหนด เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน ซึ่งวัตถุประสงค์ของแต่ละกิจกรรมจะต้องสนับสนุน และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในระดับหน่วยงาน เช่น ระบบการประมวลข้อมูลทางการเงินและบัญชี เป็นต้น

2. ระบุปัจจัยเสี่ยง ปัจจัยเสี่ยงของหน่วยงานสามารถเกิดขึ้นได้ทั้งจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ซึ่งปัจจัยเหล่านี้จะส่งผลกระทบต่อถึงวัตถุประสงค์ เป้าหมาย หรือผลการดำเนินงานในหน่วยงาน เช่น การเปลี่ยนตัวผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานในตำแหน่งที่สำคัญ ๆ บ่อยครั้ง การเปลี่ยนแปลงกฎหมายใหม่ ๆ ของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของหน่วยงาน เป็นต้น

เนื่องจากปัจจัยเสี่ยงแต่ละชนิดมีผลกระทบต่อการดำเนินงานและการบรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงานไม่เท่ากัน บางชนิดมีผลกระทบทันที บางชนิดมีผลกระทบในระยะยาว ดังนั้น ผู้บริหารต้องติดตามพิจารณา และระบุปัจจัยความเสี่ยงที่เกิดขึ้นให้ครอบคลุมทุกประเด็น ปัญหาที่คาดว่าจะเกิด ซึ่งควรครอบคลุมถึง

1) ผลกระทบจากปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง อุศาสากรรม และสิ่งแวดล้อมต่อการดำเนินงานของหน่วยงาน

2) ปัจจัยความเสี่ยงที่ได้ระบุไว้ในการวางแผน และการประมาณการของหน่วยงาน

3) ข้อตรวจพบที่ได้รับจากการตรวจสอบ การสอบทาน การติดตาม และประเมินผล

4) ปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลกระทบต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน เช่น ปัจจัยที่ทำให้การดำเนินงานในอดีตที่ผ่านมาไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ คุณภาพของบุคลากร การเปลี่ยนแปลงบุคลากรที่รับผิดชอบในการบริหารหรือปฏิบัติงาน การเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากเงื่อนไขตามกฎหมาย ระเบียบ และข้อกำหนดต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อการดำเนินงานของหน่วยงาน ฯลฯ

3. การวิเคราะห์และจัดระดับความเสี่ยง การวิเคราะห์ถึงผลกระทบของปัจจัยเสี่ยงที่มีต่อหน่วยงาน ซึ่งโดยปกติปัจจัยเสี่ยงแต่ละปัจจัยมีผลกระทบต่อหน่วยงานมากน้อยไม่เท่ากัน การวิเคราะห์ปัจจัยเสี่ยงมีหลายวิธีแตกต่างกัน ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับความเสี่ยงที่มีนัยสำคัญ และมีโอกาสเกิดขึ้นบ่อย ๆ จึงควรพิจารณาเลือกใช้วิธีการหรือเทคนิคที่ใช้วิเคราะห์ให้เหมาะสมกับขนาด ลักษณะการดำเนินงาน เพื่อให้สามารถประเมินระดับความสำคัญของความเสี่ยงได้ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ รวมทั้งผลเสียที่อาจเกิดจากความเสี่ยงนั้น โดยทั่วไปขั้นตอนการวิเคราะห์ปัจจัยเสี่ยง จะเป็นดังนี้

3.1 ประเมินระดับความสำคัญของปัจจัยเสี่ยง คือ การนำปัจจัยเสี่ยงแต่ละปัจจัยมาพิจารณาถึงความสำคัญว่า หากเกิดขึ้นแล้วมีผลกระทบต่อหน่วยงานมากน้อยแค่ไหน โดยอาจวัดเป็นระดับน้อย ปานกลาง สูง

3.2 ประเมินความถี่ที่ปัจจัยเสี่ยงจะเกิดขึ้น คือ การพิจารณาว่าปัจจัยเสี่ยงที่ได้เรียงลำดับความสำคัญไว้แล้ว มีโอกาสที่จะเกิดปัจจัยเสี่ยงนั้น ในระดับน้อยมาก น้อย ปานกลาง สูง

การวิเคราะห์โดยการประเมินความสำคัญและการประเมินความถี่ที่ปัจจัยเสี่ยงจะเกิดขึ้น อาจใช้ผสมผสานกัน เช่น ปัจจัยเสี่ยงบางอย่างมีอัตราความถี่สูง เมื่อเกิดขึ้นแต่ละครั้งสูญเสียเงินน้อย แต่ถ้าเกิดบ่อย ๆ เข้า โดยรวมอาจมีจำนวนเงินสูงก็จะทำให้เกิดความสำคัญได้

3.3 เลือกใช้เทคนิคการวิเคราะห์ความเสี่ยงที่เหมาะสม โดยบางครั้งอาจไม่จำเป็นต้องวิเคราะห์ในรูปตัวเลข แต่อาจวิเคราะห์ออกมาเป็นระดับต่าง ๆ เช่น สำคัญมาก ปานกลาง หรือน้อย เป็นต้น

4. กำหนดวิธีการควบคุมความเสี่ยง เมื่อหน่วยงานสามารถวิเคราะห์และจัดลำดับความเสี่ยงแล้ว ฝ่ายบริหารควรพิจารณาหาวิธี เพื่อป้องกันความเสี่ยงนั้น ๆ โดยต้องคำนึงถึงค่าใช้จ่ายที่ต้องใช้ว่าคุ้มกับประโยชน์ที่จะได้รับหรือไม่ ซึ่งในการกำหนดแนวทางในการป้องกันหรือลดความเสี่ยง ผู้บริหารควรพิจารณาว่าความเสี่ยงที่เกิดขึ้นนั้นเป็นความเสี่ยงในลักษณะใด เช่น

4.1 กรณีที่เป็นความเสี่ยงเกี่ยวกับหน่วยงานโดยรวม ซึ่งเป็นความเสี่ยงที่เกิดจากปัจจัยภายนอกที่มีได้อยู่ภายใต้การควบคุมของผู้บริหาร การป้องกันหรือลดความเสี่ยงกระทำได้โดยการบริหารความเสี่ยง ซึ่งมีกลยุทธ์ ดังนี้

4.1.1 กำหนดโครงสร้างพื้นฐานของการบริหารความเสี่ยง กำหนดผู้รับผิดชอบกระบวนการบริหารความเสี่ยง และกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างหน้าที่การบริหารความเสี่ยงกับหน้าที่การประเมินความเสี่ยง การบริหารความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพจะเริ่มต้นด้วยการกำหนดวัตถุประสงค์ ซึ่งสัมพันธ์กับกลยุทธ์และโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงที่มีนัยสำคัญ เราจะประเมินความเสี่ยงด้วยการระบุผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น การจัดลำดับความสำคัญ และการวัดผลกระทบของความเสี่ยงเหล่านั้นที่อาจเกิดขึ้นต่อหน่วยงาน

4.1.2 ประเมินความเสี่ยงของหน่วยงาน กำหนดกรอบแนวคิด ซึ่งจะใช้ระบุความเสี่ยงทั้งหมดที่เป็นไปได้ เพื่อใช้เป็นจุดเริ่มต้นในการประเมินความเสี่ยง มองภาพรวมของความเสี่ยงที่มีความสำคัญที่สุดก่อน และจัดสรรทรัพยากรให้เหมาะสม

4.1.3 พัฒนากลยุทธ์การบริหารความเสี่ยง กลยุทธ์การบริหารความเสี่ยงที่จะประสบความสำเร็จ ต้องมีความเกี่ยวเนื่องหรือสอดคล้องกับกลยุทธ์ของหน่วยงานโดยตรง กลยุทธ์การบริหารความเสี่ยง ต้องได้รับการพัฒนาให้เหมาะสมกับความเสี่ยงแต่ละประเภท เช่น

กลยุทธ์การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง การลดความเสี่ยง การกระจายความเสี่ยง และการถ่ายโอนความเสี่ยง เป็นต้น

4.1.4 พัฒนาและปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารความเสี่ยง หน่วยงานต้องพัฒนาเทคนิคการบริหารความเสี่ยงอย่างสม่ำเสมอ เพื่อใช้เป็นแนวปฏิบัติของหน่วยงาน โดยเฉพาะการบริหารความเสี่ยงในกิจกรรมที่มีความเสี่ยงเฉพาะเรื่อง

4.1.5 การติดตามประเมินผลกระบวนการบริหารความเสี่ยง เป็นขั้นตอนของหน่วยงาน ต้องอาศัยงานด้านตรวจสอบภายใน โดยในขั้นตอนนี้รวมถึงการติดตามการปฏิบัติงานในหน้าที่อื่น ๆ เช่น การปฏิบัติตามกฎหรือระเบียบ และการให้ความสำคัญต่อสภาพแวดล้อมและความปลอดภัยอย่างไรก็ตาม การบริหารความเสี่ยงที่สัมฤทธิ์ผล หมายถึงรวมถึงการเสาะแสวงหาความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น การเชื่อมโยงการประเมินผลตอบแทนที่เพิ่มค่าให้แก่ผู้ถือหุ้น (สำหรับธุรกิจ) และหน่วยงานหน้าที่การติดตามประเมินผลจะมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับการประเมินความเสี่ยงของหน่วยงาน

4.1.6 การพัฒนาหรือปรับปรุงกระบวนการบริหารความเสี่ยง การปรับปรุง และพัฒนาการบริหารความเสี่ยงอย่างต่อเนื่อง มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการประสบความสำเร็จของหน่วยงานในที่สุด แหล่งข้อมูลที่สามารถนำมาใช้ในการปรับปรุงการบริหารความเสี่ยงนั้น รวมถึงข้อมูลสารสนเทศที่ถูกต้องเชื่อถือได้และข้อมูลที่เกิดจากการสะท้อนความเสี่ยงของหน่วยงาน การปรับปรุงต้องรวมถึงระบบการวัดเป็นจำนวนหน่วยที่ใช้ได้ในระยะยาว เช่น จำนวนและผลกระทบจากความเสี่ยงที่ได้รับการจัดการภายในกระบวนการ ฯลฯ ในการปรับปรุงพัฒนาการบริหารความเสี่ยงนั้น ระบบการวัดผลที่เชื่อถือได้จึงเป็นสิ่งจำเป็น และจะทำให้หน่วยงานสามารถทราบขนาดความเสี่ยง และผลกระทบที่หน่วยงานจะสามารถรับได้หรือไม่เพียงใด

4.2 กรณีที่เป็นความเสี่ยงเกี่ยวกับการควบคุมภายใน ซึ่งเป็นความเสี่ยงที่เกิดจากปัจจัยภายในและอยู่ภายใต้การควบคุมของผู้บริหาร การป้องกันหรือลดความเสี่ยงกระทำได้โดยจัดให้มีกิจกรรมการควบคุมอย่างเพียงพอและเหมาะสม การกำหนดวิธีการควบคุมเพื่อจัดการให้ความเสี่ยงอยู่ในสภาพที่เป็นผลดีกับหน่วยงานนั้น จะมีลักษณะการจัดการได้ 5 ลักษณะ คือ

- 1) การจัดการในลักษณะที่ยอมรับในความเสี่ยงนั้น
- 2) การจัดการในลักษณะที่ทำให้ลดความเสี่ยงจากระดับความเสี่ยงสูงไปสู่ระดับความเสี่ยงต่ำ
- 3) การจัดการในลักษณะที่เป็นการกระจายความเสี่ยง
- 4) การจัดการในลักษณะที่เป็นการถ่ายโอนความเสี่ยงหรือโยกย้ายความเสี่ยง

5) การจัดการในลักษณะที่เป็นการหลีกเลี่ยงความเสี่ยง

การจะใช้วิธีการใดในการจัดการความเสี่ยงดังกล่าวข้างต้น ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมและความเหมาะสมของการดำเนินงานในหน่วยงานนั้น ๆ ด้วย ทั้งนี้ การจัดการความเสี่ยงจะต้องคำนึงถึงเรื่องดังต่อไปนี้

1) ต้องกำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจนว่าจะทำอะไร ณ จุดใด
 2) ต้องปรับเปลี่ยนระบบการบริหารและระบบปฏิบัติงานในหน่วยงานหรือไม่ อย่างไร ณ จุดใด

3) กระบวนการจัดการความเสี่ยงเป็นอย่างไร ต้องดำเนินการให้เกิดความชัดเจน และต้องสื่อสารให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในหน่วยงานทราบด้วย

4) ต้องมีการรายงานผล เมื่อดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว
 หน่วยงานจึงต้องจัดให้มีการประเมินความเสี่ยงอยู่เสมอ และสร้างกลไกช่วยบริหารความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่สามารถยอมรับได้ หรือกำหนดมาตรการการควบคุมที่เหมาะสมต่อไป

3. กิจกรรมการควบคุม

3.1 องค์ประกอบของกิจกรรมการควบคุม

กิจกรรมการควบคุม หมายถึง นโยบาย และวิธีการต่าง ๆ ที่สหกรณ์กำหนดขึ้น เพื่อที่จะสามารถป้องกัน ลด หรือค้นพบความเสี่ยงได้อย่างเหมาะสม (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2549, หน้า 18) ได้แก่

1. การควบคุมภายในที่ทำให้ความเสี่ยงจากการควบคุมลดลง หมายถึง ระบบการควบคุมภายในที่สามารถป้องกันหรือตรวจพบการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอย่างเป็นสาระสำคัญ ได้แก่ มีการกำหนดระเบียบต่าง ๆ ขึ้นมาใช้ การแบ่งแยกหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างเหมาะสม การอนุมัติรายการบัญชีและการปฏิบัติงาน มีเอกสารหลักฐานทุกขั้นตอนของการปฏิบัติงาน มีการควบคุมสินทรัพย์และการบันทึกข้อมูลต่าง ๆ เพื่อป้องกันการสูญหาย และมีการตรวจสอบการปฏิบัติงานโดยอิสระ

2. จุดอ่อนของการควบคุมภายใน ที่ทำให้ความเสี่ยงจากการควบคุมเพิ่มขึ้น หมายถึง จุดอ่อนหรือข้อบกพร่องของระบบการควบคุมภายใน เช่น สหกรณ์มีการกำหนดระเบียบในการปฏิบัติงานและกำหนดระบบการควบคุมภายในไว้เป็นอย่างดี แต่จากการสอบถามผู้ปฏิบัติงานพบว่าระบบการควบคุมภายในที่กำหนดไว้นั้นไม่มีการถือปฏิบัติ การปฏิบัติดังกล่าวถือเป็นจุดอ่อนของการควบคุม เป็นต้น

พรณิชา สุภาวรงค์ (2560, หน้า 16) กล่าวว่า องค์ประกอบของการกิจกรรมการควบคุม ประกอบด้วย

1. ควบคุมความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้
 - 1.1 การควบคุมเหมาะสมกับความเสี่ยง และลักษณะเฉพาะขององค์กร สภาพแวดล้อม ลักษณะของงาน
 - 1.2 มีมาตรการการควบคุมภายในที่กำหนดเป็นลายลักษณ์อักษร เช่น นโยบาย คู่มือ ระเบียบ
 - 1.3 กำหนดกิจกรรมควบคุมให้มีความหลากหลายอย่างเหมาะสมการผสมผสานของกิจกรรมการควบคุมหลาย ๆ ประเภท
 - 1.4 กำหนดให้มีการควบคุมทุกระดับขององค์กร
 - 1.5 มีการแบ่งแยกหน้าที่ ผู้อนุมัติ ผู้บันทึก ผู้ดูแลเก็บรักษา
2. พัฒนาระบบเทคโนโลยีที่ใช้ในการควบคุม
 - 2.1 กำหนดความเกี่ยวข้องกันของการใช้ IT ในกระบวนการธุรกิจกับการควบคุมทั่วไปทางด้าน IT ให้เหมาะสม
 - 2.2 กำหนดกิจกรรมการควบคุมด้านโครงสร้างพื้นฐานให้เหมาะสม
 - 2.3 กำหนดกิจกรรมการควบคุมด้านความปลอดภัยให้เหมาะสม
 - 2.4 กำหนดกิจกรรมการควบคุมด้านการจัดหา การพัฒนาและดูแลรักษา ระบบ
3. ควบคุมให้นโยบายสามารถปฏิบัติได้
 - 3.1 มีนโยบายที่รัดกุมเพื่อติดตามการทำธุรกรรมของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ กรรมการ ผู้บริหาร
 - 3.2 มีนโยบายเพื่อให้การอนุมัติการทำธุรกรรมกระทำโดยผู้ที่ไม่มีส่วนได้เสีย
 - 3.3 มีนโยบายเพื่อให้การอนุมัติธุรกรรมคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของสหกรณ์เสมือนเป็นรายการที่ทำกับบุคคลภายนอก (at arms' length basis)
 - 3.4 มีกระบวนการติดตามดูแลการดำเนินงานของสาขา หรือหน่วยบริการ
 - 3.5 กำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบในการนำนโยบายไปปฏิบัติ
 - 3.6 นโยบายและกระบวนการปฏิบัติได้รับการนำไปใช้ในเวลาที่เหมาะสม
 - 3.7 ทบทวนนโยบายและกระบวนการทำงานให้เหมาะสมอยู่เสมอ

ยูวดี นาคคำ (2560) กล่าวว่า องค์ประกอบของกิจกรรมควบคุม เป็นองค์ประกอบหนึ่งของระบบการควบคุมภายในที่หน่วยงานต้องจัดให้มีขึ้นเพื่อลดความเสี่ยงและทำให้เกิดความคุ้มค่า ตลอดจนให้ฝ่ายบริหารเกิดความมั่นใจในประสิทธิผลของระบบการควบคุมภายในที่มีอยู่

ประเภทการควบคุม กิจกรรมการควบคุมอาจแยกตามความจำเป็นและลักษณะของการควบคุม ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในการดำเนินงานของหน่วยงานนั้น ๆ เช่น

1) การควบคุมในลักษณะการป้องกันการผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นในทางปฏิบัติ (Preventive Control) เป็นวิธีการควบคุมที่กำหนดขึ้น เพื่อป้องกันมิให้เกิดความเสี่ยงและข้อผิดพลาดตั้งแต่แรก โดยเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงยังไม่เกิดขึ้น เช่น การแบ่งแยกหน้าที่ผู้รับเงิน ผู้จ่ายเงิน และผู้บันทึกบัญชี การกำหนดวงเงินสำหรับผู้มีอำนาจอนุมัติเงินในแต่ละระดับชั้น เป็นต้น

2) การควบคุมในลักษณะของการค้นพบข้อผิดพลาด (Detective Control) เป็นการควบคุมที่กำหนดขึ้น เพื่อค้นพบข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน เช่น การทำงบกระทบยอดเงินฝากธนาคาร การตรวจนับพัสดุประจำปี การทบทวนการปฏิบัติงานของหน่วยงานในภาพรวม เป็นต้น

3) การควบคุมในลักษณะการเสนอแนะ (Suggestive Control) เป็นการควบคุมที่กำหนดขึ้น เพื่อเสนอแนะ ปรับปรุง และพัฒนาระบบการดำเนินงานและระบบการควบคุมภายในให้เหมาะสมกับสถานการณ์

4) อื่น ๆ ตามความจำเป็นและเหมาะสมในการดำเนินงาน
ตัวอย่างกิจกรรมการควบคุมที่ควรจัดให้มีขึ้นในขั้นตอนของการปฏิบัติงานต่าง ๆ ได้แก่

1. นโยบายและวิธีปฏิบัติ ผู้บริหารทุกระดับมีบทบาทในการกำหนดนโยบาย แผนปฏิบัติงาน แผนงบประมาณ แนวทางการปฏิบัติงาน อำนาจในการอนุมัติ ฯลฯ ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดการควบคุม เพื่อป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นและควรระบุผลลัพธ์ และตัวชี้วัดที่คาดหวังไว้อย่างชัดเจน เพื่อสามารถใช้ในการติดตามประเมินผลต่อไป

2. การกระจายอำนาจความรับผิดชอบและการแบ่งแยกหน้าที่ ผู้บริหารควรจัดให้มีการกระจายอำนาจและแบ่งแยกหน้าที่ความรับผิดชอบระหว่างหน่วยต่าง ๆ หรือบุคคลให้ชัดเจน เพื่อให้เกิดความคล่องตัวและชัดเจนในการปฏิบัติงาน สามารถสอบย้อนกันได้ เช่น อำนาจในการอนุมัติ การกำหนดขอบเขตของงาน เพราะเมื่อผู้บริหารได้กระจายอำนาจไปแล้วก็ต้องสร้างวิธีการควบคุมเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามนโยบายและวัตถุประสงค์ที่วางไว้

3. การสอบย้อนและการกระทบยอด ผู้บริหารในแต่ละระดับ ควรจัดให้มีการสอบย้อนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในระดับต่าง ๆ เพื่อให้ทราบปัญหาในการปฏิบัติงานและหาแนวทางในการแก้ไข ซึ่งในแต่ละระดับอาจกำหนดวิธีการสอบย้อนและกระทบยอดได้หลายวิธี ดังนี้

1) ผู้บริหารระดับสูงอาจสอบย้อนการปฏิบัติงาน โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบ เป้าหมาย แผน และผลการดำเนินงาน ในภาพรวมกับข้อมูลในอดีตที่ผ่านมา เพื่อให้สามารถทราบปัญหาและหาแนวทางการแก้ไข และเตรียมรับสถานการณ์ในอนาคตต่อไป

2) ผู้บริหารระดับกลางอาจสอบย้อนและกระทบยอดการปฏิบัติงานเฉพาะด้านจากรายงานผลการปฏิบัติงานจริงกับเป้าหมายที่กำหนด รวมทั้งการปฏิบัติตามกฎหรือระเบียบที่วางไว้ โดยอาจทำการสอบย้อนและหรือกระทบยอดบ่อยครั้งตามลักษณะงาน และความเสี่ยงที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

4. การควบคุมระบบสารสนเทศและการประมวลผล การจัดให้มีกระบวนการประมวลผลข้อมูลอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะทำให้ผู้บริหารได้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องสมบูรณ์ ทันเวลา และเชื่อถือได้ สามารถนำไปใช้ในการตัดสินใจในการบริหารงานได้ทันต่อเหตุการณ์และมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การจัดให้มีระบบการควบคุมระบบสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ จะเป็นการป้องกันการเข้าถึงข้อมูล และป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นในการนำข้อมูลไปใช้ในทางที่ไม่สมควร

5. การควบคุมทรัพย์สินที่มีตัวตนและเอกสารหลักฐาน ทรัพย์สินที่มีตัวตนและเอกสารหลักฐาน เช่น เครื่องใช้สำนักงาน วัสดุอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ เงินสดและเอกสารสิทธิต่างๆ ฯลฯ ควรจัดให้มีการควบคุม เช่น การกำหนดสถานที่เก็บรักษา การเข้าถึงทรัพย์สินนั้น ๆ และการจัดให้ทำทะเบียนคุม และการตรวจนับอย่างเป็นระบบ เป็นต้น

6. กำหนดดัชนีวัดผลการดำเนินงาน ดัชนีวัดผลการดำเนินงาน เป็นเครื่องมือชนิดหนึ่งที่ผู้บริหารสามารถใช้ในการติดตามผลการปฏิบัติ เพื่อให้ทราบว่า การปฏิบัติงานบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงใด

นอกจากตัวอย่างกิจกรรมการควบคุมที่กล่าวแล้วข้างต้น ยังมีกิจกรรมการควบคุมด้านการบริหารและการปฏิบัติงานอีกหลายกิจกรรม ซึ่งผู้บริหารต้องเข้าใจถึงลักษณะงาน ความสัมพันธ์ระหว่างความเสี่ยงและการควบคุม และต้องคำนึงว่ากิจกรรม การควบคุมที่จัดให้มีขึ้นนั้น สามารถครอบคลุมความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดความผิดพลาดเสียหายได้หรือไม่ และคุ้มค่ากับค่าใช้จ่ายที่ต้องเสียไปเพียงใด

กิจกรรมการควบคุม ต้องทำอย่างสม่ำเสมอตลอดไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องสอดคล้องกับนโยบายและสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้มั่นใจว่าระบบการควบคุมภายในของ

หน่วยงานเป็นไปอย่างเหมาะสมและเพียงพอ การจะใช้การควบคุมลักษณะใดลักษณะหนึ่งหรือหลายลักษณะรวมกัน ขึ้นอยู่กับดุลพินิจในการพิจารณาความเหมาะสมและความซับซ้อนของงานในแต่ละหน่วยงานนั้น ๆ

4. สารสนเทศและการสื่อสาร

4.1 ความหมายสารสนเทศและการสื่อสาร

สารสนเทศ หมายถึง ข้อมูลข่าวสารที่ใช้ในการบริหาร ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับการเงินและไม่ใช้การเงินรวมทั้งข้อมูลข่าวสารอื่น ๆ ทั้งจากแหล่งภายในและภายนอก

การสื่อสาร หมายถึง การรับและส่งข่าวสารระหว่างกัน เพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างบุคคลที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบในงานที่สัมพันธ์กัน การสื่อสารจะเกิดได้ทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน ระบบการสื่อสารที่ดีและมีประสิทธิภาพ ควรเป็นการสื่อสารแบบสองทาง และติดต่อระหว่างหน่วยงานอย่างทั่วถึงครบถ้วน

4.2 องค์ประกอบของสารสนเทศและการสื่อสาร

ระบบข้อมูลสารสนเทศมีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานทุกระดับ กล่าวคือ คณะกรรมการดำเนินการใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อประโยชน์ในการบริหารงาน การพิจารณาสั่งการ การตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ รวมทั้งเป็นสิ่งบอกเหตุสัญญาณเตือนภัยที่อาจจะเกิดขึ้น ส่วนฝ่ายจัดการสามารถใช้ข้อมูลสารสนเทศดังกล่าวเป็นแนวทางในการนำไปปฏิบัติหน้าที่และรายงานผลข้อมูลที่จัดทำไว้แล้วส่งไปถึงผู้ที่ควรได้รับ และสามารถนำข้อมูลที่ได้รับไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการตัดสินใจ (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2549, หน้า 19)

พรณิชา สุภางค์ (2560, หน้า 16) กล่าวว่า องค์ประกอบของสารสนเทศและการสื่อสาร ประกอบด้วย

1. องค์กรมีข้อมูลที่เกี่ยวข้องและมีคุณภาพ
 - 1.1 ระบุสารสนเทศที่ต้องการใช้ในการดำเนินงาน
 - 1.2 พิจารณา ต้นทุน ประโยชน์ รวมทั้งปริมาณและความถูกต้องของข้อมูล
 - 1.3 ดำเนินการเพื่อให้กรรมการมีข้อมูลที่เพียงพอในการตัดสินใจ
 - 1.4 ดำเนินการเพื่อให้กรรมการได้รับหนังสือเชิญประชุมและเอกสารล่วงหน้าก่อนการประชุมตามที่กฎหมายกำหนด
 - 1.5 ดำเนินการเพื่อให้รายงานการประชุมมีรายละเอียดสามารถสอบย้อนได้
 - 1.6 องค์กรมีการดำเนินการดังนี้ เก็บเอกสารเป็นระบบ แก้ไขข้อบกพร่องการควบคุมตามความเห็นผู้สอบ
2. มีการสื่อสารข้อมูลภายในองค์กรให้การควบคุมภายในดำเนินต่อไปได้

- 2.1 มีกระบวนการสื่อสารข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ มีช่องทางที่เหมาะสม
- 2.2 มีรายงานข้อมูลที่สำคัญถึงกรรมการอย่างสม่ำเสมอ
- 2.3 จัดให้มีช่องทางสื่อสารลับเพื่อแจ้งเบาะแสเกี่ยวกับการทุจริต
3. มีการสื่อสารกับหน่วยงานภายนอก ในประเด็นที่อาจกระทบต่อการควบคุมภายใน
 - 3.1 สื่อสารกับผู้มีส่วนได้เสียภายนอกอย่างมีประสิทธิภาพ มีช่องทางที่เหมาะสม
 - 3.2 มีช่องทางสื่อสารลับสำหรับผู้มีส่วนได้เสียภายนอกแจ้งเบาะแสดการทุจริต

ยวดี นาคคำ (2560) กล่าวว่า องค์ประกอบของสารสนเทศและการสื่อสารหน่วยงานควรจัดให้มีระบบสารสนเทศที่สามารถสนองความต้องการของผู้ใช้ข้อมูลอย่างเพียงพอและเหมาะสมทันต่อการปฏิบัติงาน ตลอดจนการติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ข่าวสารที่ถูกต้อง เชื่อถือได้ ทันเหตุการณ์ และสะดวกในการเข้าถึง และปลอดภัย รวมทั้งมีการจัดลำดับความสำคัญ และมีระบบการสื่อสารที่ดีจะส่งผลถึงการบริหารงานของผู้บริหาร โดยเฉพาะข่าวสารที่เป็นสัญญาณบอกเหตุ อันจะทำให้ผู้บริหารสามารถแก้ไขปัญหาได้ทันกาล และบริหารงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน

การสื่อสารจึงเป็นเรื่องสำคัญที่ผู้บริหารต้องจัดให้มีขึ้นและควรเป็นระบบการสื่อสารสองทาง การสื่อสารภายในหน่วยงานที่ชัดเจนไม่ว่าจะเป็นทางการหรือไม่ก็ตามจะเป็นผลดีต่อการปฏิบัติงานให้สามารถบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งปัจจัยสำคัญที่ทำให้การสื่อสารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล คือ

- 1) เจ้าหน้าที่ทุกคน ต้องได้รับข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของตนอย่างชัดเจนและทันกาล ทั้งจากภายในหรือภายนอกหน่วยงาน รวมทั้งข้อมูลข่าวสารที่มีผลต่อความเสี่ยงที่อาจเกิดกับหน่วยงาน เช่น นโยบายของรัฐบาล การเปลี่ยนแปลงด้านกฎหมายใหม่ ๆ ฯลฯ
- 2) การกำหนดภาระหน้าที่และความรับผิดชอบในแต่ละตำแหน่งงานต้องชัดเจน เจ้าหน้าที่ทุกคนต้องเข้าใจถึงบทบาทที่เกี่ยวข้องกับงานของตนและของผู้อื่น รวมทั้งให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามระบบการควบคุมที่กำหนดไว้
- 3) การจัดให้มีช่องทางการสื่อสารข้อมูลที่ดีระหว่างผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงาน ทำให้สามารถทำความเข้าใจ และประสานงานกันได้เป็นอย่างดี

ในทำนองเดียวกัน ควรให้ความสำคัญกับการสื่อสารภายนอกหน่วยงาน ซึ่งจะมีผลกระทบต่อการบริหารงานของหน่วยงานด้วย ดังนั้น ประเด็นสำคัญที่ควรดำเนินการ คือ

- 1) กำหนดช่องทางการสื่อสารกับบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้องให้ง่ายขึ้น
- 2) เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานภายนอก ต้องเรียนรู้วัฒนธรรมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้วย

3) ผู้บริหารควรให้ความสนใจในข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะของผู้ตรวจสอบภายนอก

4) การติดต่อสื่อสารกับบุคคลภายนอก ต้องมีข้อมูลข่าวสารที่เพียงพอและสัมพันธ์กัน ในอันที่จะทำให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน และเข้าใจถึงสภาพความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น สำหรับการควบคุมภายในของระบบสารสนเทศ โดยทั่วไปมักจะเกี่ยวข้องกับการควบคุมการนำข้อมูลเข้าสู่ระบบ การแบ่งแยกงาน การสอบทานความถูกต้องใน การประมวลผล การควบคุมการรับส่งข้อมูลระหว่างระบบงาน และการควบคุมทางด้านผลผลิต เป็นต้น

5. การติดตามและประเมินผล

5.1 ความหมายของการติดตามและประเมินผล

การติดตามผล หมายถึง การสอดส่องดูแลกิจกรรมที่อยู่ระหว่างการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่า การดำเนินงานเป็นไปตามระบบการควบคุมภายในที่กำหนด

การประเมินผล หมายถึง การเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานกับระบบการควบคุมภายในที่กำหนดไว้ว่ามีความสอดคล้องหรือไม่ เพียงใด และประเมินระบบการควบคุมภายในที่มีอยู่ยังมีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในปัจจุบันหรือไม่ รวมทั้งการวิเคราะห์ การหาสาเหตุของความแตกต่างระหว่างแผนงานกับผลการดำเนินงาน สรุปผลและเสนอ ข้อเสนอแนะ เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

5.2 องค์ประกอบของการติดตามและประเมินผล

การติดตามและประเมินผล เป็นการเฝ้าติดตามประเมิน ระบบการควบคุมภายใน จะสมบูรณ์ไม่ได้หากขาด การติดตามและประเมินผล เพราะการติดตามและประเมินผลจะช่วยให้ คณะกรรมการดำเนินการ สหกรณ์มั่นใจได้ว่านโยบายและวิธีการต่าง ๆ ที่กำหนดไว้มีการปฏิบัติตามและมีการแก้ไขให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปหรือไม่ (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2560, หน้า 18)

พรณิชา สุภาวงศ์ (2560, หน้า 18) กล่าวว่า องค์ประกอบของการติดตามและประเมินผล ประกอบด้วย

1. ติดตามและประเมินผลการควบคุมภายใน

1.1 จัดให้มีการติดตามการปฏิบัติตามจริยธรรมธุรกิจและข้อกำหนด ในลักษณะที่อาจก่อให้เกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์

1.2 จัดให้มีการตรวจสอบการปฏิบัติตามระบบการควบคุมภายในที่วางไว้ โดยการประเมินตนเอง และ/หรือการประเมินโดยผู้ตรวจสอบภายใน

1.3 ความถี่การติดตามและประเมินผล มีความเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสหกรณ์

1.4 ติดตามและประเมินผลการควบคุมภายใน โดยผู้มีความรู้ความสามารถ

1.5 กำหนดแนวทางการรายงานผลการตรวจสอบภายใน ขึ้นตรงต่อคณะกรรมการตรวจสอบ

1.6 ส่งเสริมให้ผู้ตรวจสอบภายในปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานสากล การปฏิบัติงานวิชาชีพการตรวจสอบภายใน

2. ประเมินและสื่อสารข้อบกพร่องของการควบคุมภายในทันเวลา และเหมาะสม

2.1 ประเมินผลและสื่อสารข้อบกพร่องของการควบคุมภายใน และดำเนินการแก้ไขอย่างทันท่วงที

2.2 รายงานต่อคณะกรรมการสหกรณ์ทันทีที่เกิดเหตุการณ์ทุจริตร้ายแรง การฝ่าฝืนกฎหมาย หรือการกระทำที่ผิดปกติ ซึ่งกระทบชื่อเสียงและฐานะการเงินสหกรณ์อย่างมีนัยสำคัญ

2.3 รายงานข้อบกพร่องที่เป็นสาระสำคัญ พร้อมแนวทางแก้ไข ต่อคณะกรรมการสหกรณ์/คณะผู้ตรวจสอบกิจการในเวลาอันควร

ยุวดี นาคคำ (2560) การติดตามและประเมินผล เป็นกระบวนการประเมินความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของระบบงานต่าง ๆ ของหน่วยงาน ซึ่งรวมถึงการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับ และการปฏิบัติงานตามภาระหน้าที่ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ ในหน่วยงาน ทั้งนี้ เนื่องจากมาตรการต่าง ๆ และระบบการควบคุมภายในมีการเปลี่ยนแปลงหรือต้องพัฒนาตลอดเวลา ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีการติดตามและประเมินผล เพื่อให้ทราบประสิทธิภาพและประสิทธิผลของระบบการควบคุมภายในว่าอยู่ในระดับที่เหมาะสม สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันเพียงใด

สำหรับความถี่ในการติดตามประเมินผลจะมีมากน้อยเพียงใด ขึ้นกับผลการประเมินความเสี่ยงในเบื้องต้นและผลที่ได้จากการติดตามประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานนั้นเอง

การติดตามประเมินผลจะได้ผลดี ควรมีการปฏิบัติดังนี้

5.1 มีการสอบทานและรายงานผลเกี่ยวกับประสิทธิผลของแต่ละองค์ประกอบของการควบคุมภายใน ในทุกๆ ด้านอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งเป็นการรายงานจากภายในและจากบุคคลภายนอก เช่น ผู้ตรวจสอบ ผู้ตรวจราชการ ผู้มาติดต่อ โดยเปรียบเทียบกับข้อมูลที่ปฏิบัติงานจริง

5.2 จำแนกเรื่องที่จะประเมินผล ซึ่งจะเป็ประโยชน์ต่อการควบคุมภายในเฉพาะจุด เช่น การประเมินประสิทธิภาพภายในหน่วยงาน การประเมินระบบงาน การประเมินการบรรลุตามวัตถุประสงค์ การประเมินบุคคล เป็นต้น ซึ่งการประเมินควรพิจารณาขอบเขตและความถี่ของการประเมินด้วย เพื่อให้มั่นใจถึงประสิทธิภาพของระบบการควบคุมภายในในเรื่องนั้นๆ ว่า สามารถป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นได้ โดย เครื่องมือการประเมินผล รวมถึงการตรวจเช็คการตอบแบบสอบถาม และการวิเคราะห์เชิงปริมาณ นอกจากนี้ ตัวชี้วัดและการเปรียบเทียบกับผลงานของหน่วยงานอื่น หรือมาตรฐานที่ยอมรับกันโดยทั่วไป ก็เป็นเครื่องมือช่วยในการประเมินผลได้เช่นกัน

5.3 รายงานผลตามข้อเท็จจริงอย่างเป็นอิสระ ไม่ปิดบังสิ่งผิดปกติ

5.4 สั่งการให้มีการแก้ไขและติดตามผลอยู่เสมอ

สำหรับการกำหนดรูปแบบการติดตามประเมินผล ควรมีอยู่ในทุกขั้นตอนของการปฏิบัติงาน และควรทำอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้รวมถึงกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการกำหนด กฎหมาย ระเบียบ การบริหารงาน และที่ปรึกษาต่างๆ โดยมีวิธีการ เช่น การเปรียบเทียบผลการดำเนินงาน การตรวจสอบ การกระทบยอด ฯลฯ สำหรับบาง โครงการอาจกำหนดรูปแบบการติดตามประเมินผลโดยเฉพาะ แยกต่างหากจากที่ได้กำหนดการติดตาม ประเมินผลโดยปกติ การติดตามประเมินผลโครงการที่เป็นกรณีเฉพาะ อาจใช้แบบประเมินตนเอง การออกแบบควบคุมโดยเฉพาะ การทดสอบ หรืออาจจ้างผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ตรวจสอบภายนอกมาดำเนินการได้

การติดตามประเมินผลจะมีประสิทธิภาพมากขึ้น หากมีการสื่อสารกับบุคลากรที่รับผิดชอบงานนั้น ๆ ในหน่วยงานและกรณีมีเรื่องที่สำคัญควรรายงานต่อผู้บังคับบัญชา ระดับสูงด้วย นอกจากนี้การติดตามประเมินผลในระบบการควบคุมภายใน ควรหมายรวมถึงการประเมินผลนโยบาย กฎระเบียบ ระบบงานต่าง ๆ ของหน่วยงานด้วย เพื่อให้มั่นใจว่า

1) ได้มีการกำหนดกรอบระยะเวลาการปฏิบัติงานที่เหมาะสมและถูกต้อง และ

เป็นผลดีต่อการบริหารงานของหน่วยงาน

2) ได้มีการตรวจสอบและติดตามผล รวมทั้งรายงานของผู้ตรวจสอบที่ได้สอบทานงาน และตั้งข้อสังเกตไว้ต่อผู้บริหารของหน่วยงาน ข้อสังเกตเหล่านั้น ได้มีการแก้ไขปฏิบัติตามในระยะเวลาที่เหมาะสม

2.1) การดำเนินงานต่าง ๆ สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่หน่วยงานตั้งไว้

2.2) การจัดทำรายงานทางการเงินเป็นไปอย่างถูกต้องเชื่อถือได้

เมื่อได้ติดตามและประเมินผลแล้ว ผู้ประเมินผลจะต้องจัดทำรายงานเสนอผู้บริหารที่รับผิดชอบ โดยการจัดทำรายงานแสดงผลความคลาดเคลื่อนของการดำเนินงานเป็นระยะ ๆ โดยควรจัดทำคำชี้แจงหรืออธิบายให้ทราบว่าความแตกต่างระหว่างผลการดำเนินงานจริง กับตัวเลขตามประมาณการเกิดขึ้นเพราะเหตุใด และผู้ใดจะต้องรับผิดชอบกับการที่เกิดผลต่างนั้น และหาวิธีการแก้ไขที่เหมาะสมต่อไป

การติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่องและเป็นประจำ และมีการสั่งการให้แก้ไขข้อผิดพลาดอยู่เสมอ เป็นหัวใจสำคัญของการควบคุมทางการบริหาร

การติดตามและประเมินผล ไม่ควรจัดทำเฉพาะกับระบบ หรือมาตรการควบคุมภายในเท่านั้น แต่ควรจัดให้การติดตามและประเมินผลกับการปฏิบัติงานด้านอื่น ๆ ทุกด้าน จากผู้รับผิดชอบโดยตรงและอย่างอิสระ หรือโดยผู้ที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกำหนดมาตรการหรือออกแบบระบบการควบคุมภายใน เพื่อให้สามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเป็นอิสระ เช่น จากการตรวจสอบภายใน อันเป็นเครื่องมือของฝ่ายบริหารในการประเมินผลและติดตามผลการปฏิบัติงาน เป็นต้น

แนวความคิดเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล

1. ความหมายของหลักธรรมาภิบาล

คำในภาษาอังกฤษที่มีผู้กระจายแนวความคิดเรื่องธรรมาภิบาล ออกไป ก็มีเช่น Governance National Governance Corporate Governance ถ้าจะกล่าวถึงในความหมายที่ดีจะนิยมใช้คำว่า **Good Governance** ในความหมายองค์การทั่วไป หรือ Good Corporate Governance ในความหมายบริษัทธุรกิจ ความหลากหลายของคำว่า หลักธรรมาภิบาล มีผู้ให้คำแปลของความหมาย คำว่า Governance และ Corporate Governance เช่น ธรรมรัฐ ธรรมราชูร์ การปกครองที่ดี ธรรมาภิบาล การจัดการปกครอง สุประศาสน์การ การบริหารการจัดการที่ดี บรรษัทภิบาล บรรษัทอภิบาล การกำกับดูแลกิจการ เป็นต้น (เจริญ เจษฎาวัลย์, 2547, หน้า 14)

ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2541, หน้า 123) กล่าวว่า หลักธรรมาภิบาลเป็นการปกครองที่ดีโดยรัฐและรัฐบาลเป็นด้านหลัก รัฐและรัฐบาลมีระบบและการใช้กฎหมายที่ยุติธรรม มีความรับผิดชอบ เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม มีความโปร่งใส มีความคงเส้นคงวา สามารถตรวจสอบได้

ไพโรจน์ พรหมสาสน์ (2541, หน้า 15-19) กล่าวว่า หลักธรรมาภิบาลเป็นการบริหารการปกครองที่มีการจัดสรรและบริหารจัดการทรัพยากร ในการตอบสนองต่อปัญหาของประชาชนได้เป็นอย่างดี โดยการบริหารการปกครองที่ดีนั้นจะมีลักษณะการบริหารแบบมีส่วนร่วม โปร่งใส เสมอภาค (equity) ประสิทธิภาพ (effectiveness) เป็นธรรม (rule of law) และรับผิดชอบต่อประชาชน (responsiveness)

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ (2542, หน้า 164) กล่าวว่า หลักธรรมาภิบาล หมายถึง ระบบโครงสร้างและกระบวนการต่างๆ ที่วางกฎเกณฑ์ความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมของประเทศเพื่อที่ภาคต่างๆ ของสังคมจะพัฒนาและอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

2. ความสำคัญของหลักธรรมาภิบาล

เป็นที่ทราบและยอมรับกันโดยทั่วไปว่า “ธรรมาภิบาล” เป็นแนวทางการบริหารจัดการที่ได้รับการส่งเสริมให้นำมาใช้ในองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนหลักธรรมาภิบาลจึงมีความสำคัญทั้งหน่วยงาน องค์กร และบุคคลต่างๆ ดังต่อไปนี้

ฉายะ จินดาวงศ์ และรัชนี ภูตระกูล (2544, หน้า 28) กล่าวว่า หลักธรรมาภิบาลเป็นหลักการสำคัญที่องค์กรระหว่างประเทศใช้เป็นเงื่อนไขในการพิจารณาให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศยากจนหรือประเทศกำลังพัฒนา โดยกำหนดให้ประเทศที่ขอรับความช่วยเหลือต้องสร้างธรรมาภิบาลขึ้นในระบบการบริหารจัดการของรัฐ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2544, หน้า 18) กล่าวว่า ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 รัฐบาลได้กำหนดให้ใช้หลักธรรมาภิบาลเป็นยุทธศาสตร์สำคัญที่สุด ที่จะขับเคลื่อนยุทธศาสตร์อื่น ไปสู่เป้าหมายโดยกำหนดให้สร้างธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นในทุกภาคของสังคม

สรุปได้ว่า หลักธรรมาภิบาลเป็นหลักขั้นพื้นฐานที่นำมาใช้ในการบริหารจัดการ เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ทั้งในระดับประเทศ ระดับองค์กร รวมถึงระดับบุคคล เพื่อแก้ไข ลดบรรเทา ปัญหาต่างๆ โดยเฉพาะปัญหาการฉ้อราษฎร์บังหลวง

3. แนวคิดของธรรมาภิบาล

แนวคิดของธรรมาภิบาล (good governance) ได้รับความสนใจและมีการจัดทำองค์ประกอบของธรรมาภิบาลขึ้นในหลายองค์การ เช่น UNDP ซึ่งเป็นหน่วยงานให้การสนับสนุนพัฒนาในประเทศต่าง ๆ ได้วางองค์ประกอบธรรมาภิบาล (ปธาน สุวรรณมงคล, 2558, หน้า 9) ดังนี้

1. การมีส่วนร่วม (participation) ชายและหญิงทุกคนควรมีสิทธิมีเสียงในการตัดสินใจทั้งโดยทางตรงและทางอ้อมผ่านทางสถาบันตัวแทนอันชอบธรรมของตน การมีส่วนร่วมที่เปิดกว้างนั้นต้องอยู่บนพื้นฐานของการมีเสรีภาพในการร่วมกลุ่มและการแสดงความคิดเห็น รวมถึงสามารถเข้ามามีส่วนร่วมอย่างมีเหตุผลในเชิงสร้างสรรค์

2. นิติธรรม (rule of law) กรอบตัวบทกฎหมายต้องมีความเป็นธรรมและไม่มีการเลือกปฏิบัติโดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของสิทธิมนุษยชน

3. ความโปร่งใส (transparency) ต้องอยู่บนพื้นฐานของการไหลเวียนของข้อมูลข่าวสารโดยบุคคลที่มีความสนใจจะต้องสามารถเข้าถึงสถาบัน กระบวนการและข้อมูลข่าวสารได้โดยตรง

4. การตอบสนอง (responsiveness) สถาบัน กระบวนการดำเนินงานต้องพยายามดูแลเอาใจใส่ผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย

5. การมุ่งเน้นฉันทามติ (consensus-oriented) มีการประสานความแตกต่างในผลประโยชน์ของฝ่ายต่าง ๆ เพื่อหาข้อยุติร่วมกันอันจะเป็นประโยชน์ของฝ่ายต่าง ๆ เพื่อหาข้อยุติร่วมกันอันจะเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นนโยบายและกระบวนการขั้นตอนใด ๆ ให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

6. ความเสมอภาค/ความเที่ยงธรรม (equity) ชายและหญิงทุกคนต้องมีโอกาสในการปรับปรุงสถานะหรือรักษาระดับชีวิตความเป็นอยู่ของตน

เจริญ เจษฎาวัลย์ (2547, หน้า 86-87) การบริหารจัดการที่ดี คือ การบริหารทรัพยากรขององค์การให้ได้รับประโยชน์สูงสุด ภายใต้กรอบกฎหมายที่กำหนดอย่างน้อยควรบริหารจัดการภายในกรอบเหล่านี้ คือ

1. ความโปร่งใส องค์การมีการเปิดเผยข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วน เพียงพอ และเท่าเทียมกัน

2. ความยุติธรรม (fairness) การจัดให้มีกลไกดูแลรักษาผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้น นักลงทุนด้วยความเป็นธรรม

3. ความรับผิดชอบ การมีระบบการดำเนินงานที่กำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบไว้อย่างชัดเจน และพร้อมต่อการถูกตรวจสอบได้เสมอ

4. การควบคุมที่ดี (check and balance) กลไกการควบคุมองค์การมีการตรวจสอบและเช็กันกันได้ เมื่อมีความผิดพลาดเกิดขึ้นสามารถตรวจพบข้อผิดพลาดบกพร่องเหล่านั้นได้

5. ความอิสระ (independence) คณะกรรมการมีความอิสระ และไม่มีกิจกรรมที่ขัดแย้งผลประโยชน์กับองค์การ

6. การปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับ (compliance with laws and regulations) การดำเนินงานเป็นไปตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับทางภาครัฐที่กำหนดไว้

7. การมีจริยธรรมทางธุรกิจ (ethics) การดำเนินงานเป็นไปอย่างถูกต้องตามทำนองครองธรรมและศีลธรรม รวมถึงอดถึงขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงามของสังคมที่ยอมรับถือปฏิบัติกันโดยทั่วไป

ไพโรจน์ ภัทรนรากุล (2548, หน้า 212) กล่าวว่า คุณลักษณะของธรรมาภิบาล 8 ประการ สรุปได้ดังนี้

1. ความรับผิดชอบ รับการตรวจสอบต่อสาธารณะเป็นหลักการที่สำคัญที่องค์การทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เปิดโอกาสให้มีการตรวจสอบและสะท้อนถึงความรับผิดชอบต่อสาธารณะและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เป็นการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมที่ตัดสินใจซึ่งส่งผลกระทบต่อสาธารณะ จิตสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคมจำเป็นต้องปฏิบัติโดยยึดหลักนิติธรรม และความโปร่งใส

2. ประสิทธิภาพและประสิทธิผลธรรมาภิบาล หมายถึง กระบวนการที่หน่วยงาน ใช้ประโยชน์ของทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดความคุ้มค่า ซึ่งหมายรวมถึงการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนมีการป้องกันรักษาสิ่งแวดล้อม

3. ความเป็นธรรมในสังคมและการคำนึงถึงส่วนรวม เพื่อให้เกิดความผาสุกของสมาชิกในสังคม กระบวนการตัดสินใจต้องสร้างหลักประกันในเรื่องความเป็นธรรมในสังคม ให้ประโยชน์แก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยให้ความสำคัญกับกลุ่มที่ด้อยโอกาส หรือกลุ่มที่เสียเปรียบในสังคม เพื่อให้สมาชิกในสังคมได้มีโอกาสในการพัฒนาความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

4. การยึดมั่นฉันทามติ หมายถึง การมีข้อสรุปร่วมกันและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ทุกฝ่าย ธรรมาภิบาลในความสัมพันธ์กับฉันทามติของผู้แสดงบทบาทที่หลากหลายในสังคมสร้างความสมานฉันท์ประสานระหว่างกลุ่มประโยชน์ต่างๆ เพื่อนำไปสู่ข้อสรุปร่วมกันและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ทุกฝ่าย การสร้างฉันทามติจำเป็นต้องสร้างความรู้ความเข้าใจในภูมิหลังทางประวัติศาสตร์กรอบด้านสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนและสังคม

5. การมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายการมีส่วนร่วมเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของธรรมาภิบาล เพื่อสร้างหลักประกันว่าทุกฝ่ายมีส่วนร่วมใน

กระบวนการตัดสินใจร่วมกันกำหนดนโยบาย ร่วมคิดร่วมปฏิบัติ ร่วมติดตามผลและร่วมรับผลประโยชน์จากการตัดสินใจ ในทางปฏิบัติทุกคนสามารถมีส่วนร่วมโดยตรง หรือเข้ามามีส่วนร่วมโดยผ่านทางตัวแทน ระบบการมีส่วนร่วม หมายถึง มีการจัดการการเตรียมการการประชาสัมพันธ์ชี้แจงให้ทุกฝ่ายทราบ และเข้าร่วมในกระบวนการอย่างอิสระเต็มที่

6. การสนองตอบความต้องการ ชรรมาภิบาลจำเป็นต้องมีสถาบันและกระบวนการที่สนองตอบความต้องการของประชาชน มีกลไกที่กำหนดกรอบด้านการปฏิบัติและกรอบด้านเวลา ที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคม

7. หลักนิติธรรม หมายถึง การมีกรอบกฎหมายที่เป็นธรรมกับทุกฝ่าย มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม ไม่มีการเลือกปฏิบัติ ไม่มีมาตรฐานเชิงซ้อน ดูแลให้การปฏิบัติเป็นไปตามกรอบของกฎหมาย มีการดูแลไม่ให้มีการใช้กฎหมายไปแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ ป้องกันการละเมิดหรือสิทธิของพลเมือง การละเมิดสิทธิมนุษยชน สิทธิขั้นพื้นฐานมีการปรับปรุงกฎหมายให้ทันสมัยสอดคล้องกับอารยประเทศ มีกรอบการปฏิบัติที่เคารพสิทธิและเสรีภาพของประชาชน การกำหนดกรอบเวลาการปฏิบัติที่ชัดเจนให้ประชาชนทราบ

8. หลักความโปร่งใส ชรรมาภิบาลสะท้อนถึงการตัดสินใจที่โปร่งใส มีการดำเนินการเป็นไปตามกรอบและกติกาที่ได้รับความเห็นชอบและเป็นไปโดยเปิดเผย มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและผลการดำเนินงานต่อสาธารณะ แลกผลงานตลอดจนผลความก้าวหน้าในการดำเนินงานต่อสาธารณะ แลกผลงานตลอดจนผลความก้าวหน้าในการดำเนินงานผ่านทางสื่อสารมวลชนที่หลากหลาย เปิดโอกาสให้สังคมภายนอกเข้าถึงข้อมูลผลการดำเนินงานอย่างโปร่งใส

สถาบันราชประชาสมาสัย (2549, หน้า 6) กล่าวว่า หลักชรรมาภิบาล หรือการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หมายถึง ขบวนการหรือขั้นตอนในการทำงานหรือกิจกรรมใดๆ ที่จัดขึ้นในสถาบันฯ เริ่มจากงานในหน้าที่รับผิดชอบแต่ละคน งานที่ได้รับคำสั่งให้ทำ หรืองานที่ร่วมกันทำ จะต้องเป็นไปตามหลักชรรมาภิบาล 6 หลัก คือ

1. หลักนิติธรรม เคารพ และปฏิบัติตามกติกา ระเบียบแบบแผนและกฎหมายต่างๆ โดยไม่ละเมิดอย่างตั้งใจหรือจงใจหลีกเลี่ยงหรือไม่ตั้งใจเพราะไม่รู้ ฉะนั้น ถ้าไม่แน่ใจต้องศึกษาก่อนว่าจะผิดหลักหรือไม่ก่อนที่จะทำลงไป

2. หลักคุณธรรม ในหลายแง่มุม เช่นเมตตาธรรม คือ ความปรารถนาให้ผู้อื่นเป็นสุข จริยธรรม ทำอะไรให้ถูกต้องครบถ้วนทุกขั้นตอน กตัญญูกตเวทิตา การรู้จักบุญคุณและคิดจะตอบแทน หิริ โอตตัปปะ การรู้จักละอาย และเกรงกลัวบาปกรรมไม่ดี โดยการมีคุณธรรมจะช่วยยกคุณค่าความเป็นมนุษย์ให้สูงขึ้นเป็นที่ยกย่องของคนทั่วไป

3. หลักความโปร่งใส ตรวจสอบได้ทุกเรื่องราวในการทำงานตามภาระหน้าที่ที่รับผิดชอบอยู่ตอบข้อสงสัยได้ชัดเจนทุกคำถาม

4. หลักการมีส่วนร่วม ระลึกไว้ว่าตนเองเป็นสมาชิกของสถาบันฯ นอกเหนือจากงานในหน้าที่แล้ว กิจกรรมอื่นที่มีผลต่อสถาบันฯ จะต้องร่วมมือ อะไรที่มีต้องทักท้วง

5. หลักร่วมรับผิดชอบต่อผลงานที่ทำเอง ทำโดยกลุ่ม ทำในนามสถาบันฯ ถ้าดีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้น ถ้าผิดพลาดบกพร่องต้องช่วยกันแก้ไขไม่วางเฉย

6. หลักความคุ้มค่า ทั้งในแง่รูปธรรมและนามธรรมที่สัมผัสจับต้องมองเห็นได้หรือรู้สึกคุ้มค่าหรือไม่คุ้มค่า ถ้าทำตามหลักข้างต้นทั้ง 5 มาครบถ้วนแล้ว เมื่อพิจารณาถึงหลักความคุ้มค่าแล้วไม่ผ่าน ก็ควรทบทวนปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าต่อผลงานให้มากที่สุด

กาเจอร์ (Kjaer, 2006, p.164) กล่าวว่า คุณลักษณะธรรมาภิบาลในการปกครองประกอบด้วยคุณลักษณะ 4 ประการ ได้แก่

1. มีระบบการบริหารงานด้วยอำนาจหน้าที่ที่ถูกต้องตามกฎหมาย (authority)
2. มีการบริหารงานที่ยึดหลักธรรมาภิบาลจะเป็นความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันในการปฏิสัมพันธ์ของคนในสังคม รวมทั้งการนับถือเกียรติของผู้อื่น มีการปฏิบัติต่อกันด้วยการเอาใจเขามาใส่ใจเรา (reciprocity) การหลีกเลี่ยงการทำให้ผู้อื่นเสียหายเป็นสิ่งสำคัญในการบริหารภาครัฐที่คำนึงถึงผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นและความรับผิดชอบต่อเมือง

3. ระบบการบริหารที่มีอำนาจหน้าที่ในทางการเมืองมีความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติหน้าที่ขณะดำรงตำแหน่งทางสาธารณะ และสังคมสาธารณะให้ความไว้วางใจ ให้ได้รับการยอมรับและเชื่อถือจากสาธารณะ (public trust)

4. ความรับผิดชอบต่ออำนาจหน้าที่ของรัฐบาล และรับการตรวจสอบสาธารณะ

ปีแอร์ (Pierre, 2000, pp.14-15) กล่าวว่า แนวคิดธรรมาภิบาลไว้ 5 หลักที่สำคัญ ดังนี้

1. การมีระบบการเมืองที่มีประสิทธิภาพในการจัดการที่ทำให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศมีความมั่นคง
2. การมีประสิทธิผลในการดำเนินงานของภาครัฐ เพื่อผลประโยชน์สาธารณะ
3. การมีความชอบธรรมทางการเมืองภายใต้กรอบของหลักนิติธรรม
4. การมีประสิทธิผลของการบริหารภาครัฐ
5. การมีความร่วมมือของภาครัฐกับภาคประชาสังคม

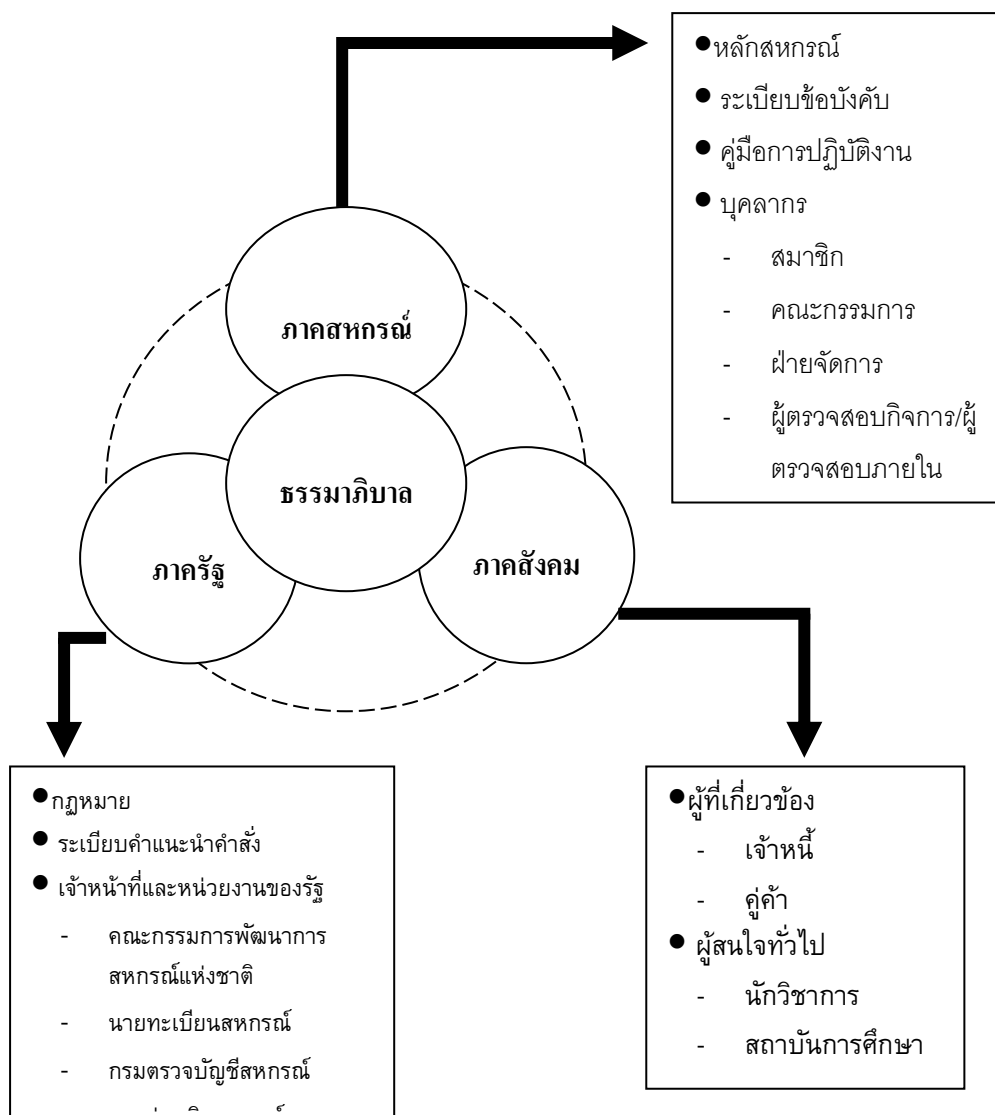
สรุปได้ว่า เป็นความพยายามของรัฐบาล ภาคประชาสังคม และนักวิชาการ มีความต้องการให้ส่วนราชการหรือองค์กรภาคเอกชน นำระบบการบริหารจัดการที่ดีให้กับสังคมและประเทศชาติ

4. แนวความคิดเกี่ยวกับธรรมาภิบาลในสหกรณ์

ธรรมาภิบาลในสหกรณ์หมายถึงการบริหารกิจการของสหกรณ์ให้เป็นอย่างซื่อสัตย์ โปร่งใสมีความรับผิดชอบสร้างการมีส่วนร่วมและมีการใช้กระบวนการบริหารจัดการเพื่อให้การใช้ทรัพยากรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผลคุ้มค่าและโดยประหยัดเป็นผลให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายอย่างเป็นธรรมเพื่อให้สหกรณ์สามารถดำเนินงานประสบความสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมั่นคงส่งผลให้สหกรณ์เป็นที่เชื่อถือและยอมรับจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง(สำนักบริหารเงินทุน กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2554, หน้า 10)

1. การสร้างธรรมาภิบาลในสหกรณ์

ธรรมาภิบาลจะเกิดขึ้นได้และดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพก็ด้วยความร่วมมือกันระหว่างส่วนต่างๆ ในสหกรณ์ และหน่วยงานของรัฐทำหน้าที่ช่วยเหลือสนับสนุนและกำกับดูแลอีกทางหนึ่งด้วยได้แก่กรมส่งเสริมสหกรณ์ และกรมตรวจบัญชีสหกรณ์แต่สิ่งสำคัญคือ ธรรมาภิบาลที่จะนำไปสู่การพัฒนาที่มั่นคงนั้นเริ่มสร้างให้มีธรรมาภิบาลโดยคณะกรรมการต้องทำความเข้าใจแนวคิดและสาระสำคัญของธรรมาภิบาล ได้แก่ 1) ทบทวนธรรมาภิบาลที่เป็นอยู่ในปัจจุบันว่ามีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และมีความโปร่งใสเพียงใด 2) กำหนดรูปแบบและกระบวนการดำเนินตามหลักธรรมาภิบาลแล้วออกเป็นข้อกำหนดเพื่อปฏิบัติต่อไปการสร้าง ธรรมาภิบาลในสหกรณ์จะเกิดขึ้นได้ก็ด้วยความร่วมมือกันระหว่างส่วนต่างๆ (สำนักบริหารเงินทุน กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2554, หน้า 17) ดังภาพประกอบที่ 2-1

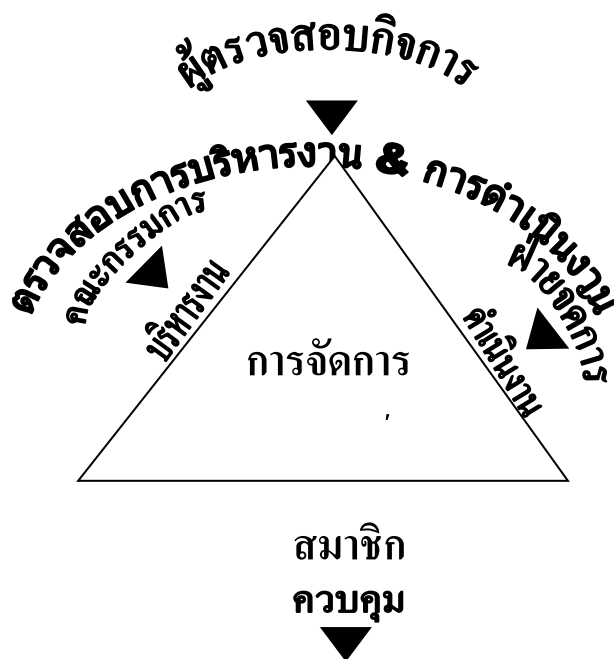

ภาพประกอบที่ 2-1 การสร้างชมรมอภิบาลในสหกรณ์

ที่มา : สำนักบริหารเงินทุน กรมส่งเสริมสหกรณ์ (2554, หน้า 11)

ในส่วนภาคสหกรณ์จุดเริ่มของชมรมอภิบาลในสหกรณ์เริ่มจากหลักสหกรณ์ซึ่งได้มีส่วนของชมรมอภิบาลไว้ด้วยกล่าวคือบุคคลทุกคนเป็นสมาชิกของสหกรณ์ได้ด้วยความสมัครใจการเป็นสมาชิกถือเอาคุณสมบัติตามข้อบังคับของสหกรณ์นั้นๆ และความประพฤติของผู้ที่จะเป็นสมาชิกเป็นสิ่งสำคัญ สมาชิกเดิมในฐานะที่เป็นผู้ถือหุ้นย่อมมีส่วนในการพิจารณาเลือกสรรบุคคลที่เข้าเป็นสมาชิก โดยอาจลงมติไม่รับผู้สมัครเป็นสมาชิกได้หากเห็นว่าผู้สมัครรายใดมีความประพฤติไม่ดี ไม่มีความรับผิดชอบสมาชิกใช้ชมรมอภิบาลโดยการใช้สิทธิของตนเองอย่างเท่าเทียมกันในการ

ออกเสียงในที่ประชุมใหญ่เพื่อพิจารณาและอนุมัติเรื่องต่างๆ สมาชิกจึงควรตระหนักว่าการใช้สิทธิในการออกเสียงย่อมมีผลกับการจัดการของสหกรณ์และควรใช้ความพยายามที่จะใช้สิทธิเพื่อผลประโยชน์ของตนเองและสหกรณ์ซึ่งจะเสริมสร้างให้แต่ละบุคคลมีการใช้ธรรมาภิบาลที่ดีตามบทบาทที่มีได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไปตามบทบาทของบุคลากรแต่ละฝ่ายจะเห็นได้จากดังภาพ 3

ภาพประกอบที่ 3 บทบาทของบุคลากรในสหกรณ์

ที่มา : สำนักบริหารเงินทุน, กรมส่งเสริมสหกรณ์ (2554, หน้า 12)

ในการสร้างธรรมาภิบาลในส่วนของสหกรณ์นั้นต้องสร้างให้มีความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานตามหน้าที่ทั่วทั้งองค์กร ดังนี้

1. มีการถ่วงดุลอำนาจอย่างเหมาะสม เพื่อไม่เปิดโอกาสให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งคนใดมีและใช้อำนาจเพียงฝ่ายเดียว
2. กำหนดภาระหน้าที่ชัดเจน ทั้งระดับกรรมการ ผู้จัดการและเจ้าหน้าที่สหกรณ์ ซึ่งจะทำได้สามารถประเมินผลการทำงานได้ชัดเจนและเป็นธรรม
3. มีระเบียบ ข้อบังคับ และคู่มือการปฏิบัติงานที่ชัดเจนรวมถึงการกำหนดเรื่องที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมหรือข้อควรและไม่ควรปฏิบัติ
4. มีการรายงานที่ดีและทันการณ์เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องได้รับรู้ในส่วนของบุคลากรต่างๆ ของสหกรณ์ไม่ว่าจะเป็นสมาชิก คณะกรรมการดำเนินงาน ฝ่ายจัดการ ผู้ตรวจสอบกิจการ แต่ละ

ฝ่ายต่างก็มีส่วนในการสร้างธรรมาภิบาลกันทั้งสิ้น แต่ใครจะมีส่วนอย่างไร แค่นั้น ค่อยๆ ทำความเข้าใจไปที่ละส่วนตามลำดับ ดังนี้

3. คณะกรรมการมีส่วนในการใช้ธรรมาภิบาลในสหกรณ์

หากจะเปรียบเทียบว่าสหกรณ์เป็นเสมือนบ้านเมืองแล้ว คณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์ก็เป็นดังเช่นคณะรัฐมนตรีซึ่งมีหน้าที่ความรับผิดชอบในการกำหนดนโยบายและวางแผนการบริหารงานเพื่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้าแก่บ้านเมือง ถ้าคณะรัฐมนตรีมีความรับผิดชอบต่อชาติบ้านเมืองและต่อประชาชนแล้วก็จะสามารถนำชาติบ้านเมืองให้มีความเจริญก้าวหน้าสืบต่อไป สหกรณ์ก็เช่นเดียวกันหากมีคณะกรรมการที่เข้มแข็ง รู้ถึงอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบ และบทบาทของตนเป็นอย่างดีแล้ว ก็จะสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้าให้เกิดขึ้นกับสหกรณ์ ได้เช่นกัน

กรรมการดำเนินการสหกรณ์ ในฐานะตัวแทนสมาชิกและผู้บริหารสหกรณ์ มีหน้าที่สำคัญในการกำหนดนโยบายและบริหารงานสหกรณ์ ซึ่งจะปฏิบัติหน้าที่ โดยการเข้าประชุม คณะกรรมการดำเนินการเพื่อกำหนดแนวทางปฏิบัติและระเบียบสหกรณ์ ตลอดจนกำกับดูแลการปฏิบัติงานของฝ่ายจัดการให้เป็นไปตามนโยบายของที่ประชุมใหญ่ และอยู่ภายใต้กรอบของกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ ของสหกรณ์และนโยบายของรัฐ คณะกรรมการจึงมีหน้าที่และความรับผิดชอบต่อสมาชิกในการที่จะทำให้สหกรณ์มีความเจริญก้าวหน้าและเป็นที่พักพิงของมวลสมาชิก ได้การใช้ธรรมาภิบาลของคณะกรรมการในสหกรณ์โดย

- 3.1 คณะกรรมการ รู้จักสิทธิ บทบาท อำนาจ หน้าที่และความรับผิดชอบของตนเองที่มีต่อสหกรณ์
- 3.2 คณะกรรมการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์และรักษาผลประโยชน์สหกรณ์
- 3.3 คณะกรรมการกำหนดนโยบาย แผนงานที่ชัดเจน โปร่งใส
- 3.4 คณะกรรมการเข้าร่วมประชุมเพื่อพิจารณาและแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ ด้วยความโปร่งใส เป็นธรรม และสามารถตรวจสอบได้
- 3.5 คณะกรรมการกำหนดหน้าที่ ความรับผิดชอบของฝ่ายจัดการทุกระดับอย่างชัดเจน
- 3.6 คณะกรรมการดูแลให้สหกรณ์ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบและคำแนะนำของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง รวมถึงปฏิบัติตามข้อบังคับ ระเบียบและมติของที่ประชุม หากระเบียบที่กำหนดไว้ไม่เหมาะสมก็ให้มีการพิจารณาแก้ไข
- 3.7 คณะกรรมการจัดให้มีระบบการควบคุมภายใน การจัดการความเสี่ยงและให้ความสำคัญกับสัญญาณเตือนภัยรวมถึงรายการผิดปกติ

3.8 คณะกรรมการจัดให้มีการประเมินผลงานของสหกรณ์อย่างสม่ำเสมอ

3.9 คณะกรรมการประสานงานระหว่างสหกรณ์กับสมาชิก

3.10 คณะกรรมการยึดมั่นในความถูกต้อง พร้อมให้ความเที่ยงธรรมแก่สมาชิกและเจ้าหน้าที่สหกรณ์

3.11 คณะกรรมการเปิดโอกาสให้สมาชิกได้มีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความคิดเห็นต่างๆ โดยการนำข้อมูลของสหกรณ์เสนอต่อที่ประชุมใหญ่เช่น เสนอบทคัดและรายงานกิจการประจำปี เพื่อแสดงผลการดำเนินงานของสหกรณ์เสนอการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี แผนงานและงบประมาณรายจ่ายประจำปี เป็นต้น

3.12 คณะกรรมการเสริมสร้างให้บุคคลที่เกี่ยวข้องนับตั้งแต่สมาชิก และเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์รู้ถึงสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบของแต่ละคนเพื่อให้ทุกคนมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสหกรณ์ตามความเหมาะสม

3.13 คณะกรรมการจัดให้มีการดูแลทรัพย์สินต่างๆ ของสหกรณ์เพื่อให้ใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า ตลอดจนดูแลให้ทะเบียน สมุดบัญชี เอกสารต่างๆ เรียบร้อยเป็นปัจจุบัน เพื่อให้มีธรรมาภิบาลในสหกรณ์ กรรมการทุกคนควรจะต้องมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและมีการตัดสินใจที่เป็นอิสระ รวมทั้งยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นหรือยอมรับมติที่เป็นเสียงส่วนใหญ่อย่างเคร่งครัดโดยต้องไม่กระทำการที่ไม่เหมาะสม เช่น ไม่เข้าร่วมประชุม การไม่แสดงความคิดเห็นในที่ประชุม การไม่ปฏิบัติตามที่ได้รับมอบหมาย การใช้อำนาจหน้าที่เพื่อแสวงหาประโยชน์ใส่ตน เป็นต้น

4. การใช้ธรรมาภิบาลโดยฝ่ายจัดการ

4.1 มีความสำนึกในหน้าที่ความรับผิดชอบ ปฏิบัติหน้าที่ตามข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง ด้วยความซื่อสัตย์ เที่ยงธรรม ตลอดจนมีความรู้ ความสามารถเหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่เพื่อให้เกิดผลดีต่อการปฏิบัติงานและสร้างความก้าวหน้าแก่สหกรณ์และสมาชิก

4.2 ควบคุมการดำเนินงานของสหกรณ์ให้บรรลุเป้าหมายโดยผู้จัดการปฏิบัติงาน และรับผิดชอบต่อภาระงานทั้งหมดของสหกรณ์ ควบคุมบังคับเจ้าหน้าที่สหกรณ์ ทุกคนให้ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย ส่วนเจ้าหน้าที่สหกรณ์มีความรับผิดชอบต่องานในหน้าที่ที่ตนปฏิบัติ

4.3 มีความโปร่งใสในการดำเนินงานและการเปิดเผยข้อมูลโดยมีการจัดทำรายงานความเคลื่อนไหวและสถานะของสหกรณ์เสนอต่อคณะกรรมการเป็นประจำ สำหรับผู้จัดการต้องเข้าร่วมประชุมชี้แจงเรื่องต่างๆ ต่อที่ประชุมใหญ่ และที่ประชุมคณะกรรมการ

4.4 มีวิธีการสื่อความที่เหมาะสม ทั้งถึงเพื่อสร้างความเข้าใจที่ร่วมกันและมีการปฏิบัติต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างเท่าเทียมกัน โดยผู้จัดการควบคุมบังคับบัญชาเจ้าหน้าที่สหกรณ์ทุกคนด้วยความยุติธรรม เสมอภาค คุณผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ทุกคนให้เป็นไปอย่างถูกต้องเหมาะสม และในส่วนของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ต้องให้ข้อมูลแก่สมาชิกทุกรายด้วยความเต็มใจและเท่าเทียมกัน ตลอดจนมีการประสานงานที่ดีระหว่างทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

4.5 ผู้จัดการต้องมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาธุรกิจของสหกรณ์ให้เจริญก้าวหน้าและประสบความสำเร็จตามนโยบายของคณะกรรมการ

4.6 ปฏิบัติงานตามแนวทางที่กำหนดไว้ในระเบียบต่างๆ

5. การใช้ธรรมาภิบาลโดยผู้ตรวจสอบกิจการ

เมื่อผู้ตรวจสอบกิจการ ทำการตรวจสอบและสอบทานเอกสารหลักฐาน บัญชีการเงิน ทรัพย์สิน หนี้สิน การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ ฯลฯ ทำให้รู้ว่า

5.1 คณะกรรมการดำเนินการ ปฏิบัติงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ นโยบายและตามมติที่ประชุมใหญ่หรือไม่

5.2 การตัดสินใจของคณะกรรมการเป็นไปเพื่อประโยชน์สหกรณ์และสมาชิกหรือไม่

5.3 การจัดจ้างเจ้าหน้าที่สหกรณ์และแต่งตั้งเจ้าหน้าที่สหกรณ์ทำตามระเบียบหรือไม่

5.4 เจ้าหน้าที่สหกรณ์ทำงานตามหน้าที่หรือไม่

5.5 มีการบันทึกบัญชีถูกต้องและเรียบร้อยเป็นปัจจุบันหรือไม่

5.6 มีรายงานผลการปฏิบัติงาน รายงานการเงิน เพื่อนำมาพิจารณา ปรับปรุงการทำงานเป็นประจำหรือไม่

5.7 มีการปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ มติ และคำสั่งของสหกรณ์ เพื่อให้เกิดผลดีต่อการดำเนินงานของสหกรณ์หรือไม่นอกจากนี้ผู้ตรวจสอบกิจการยังสามารถเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขข้อบกพร่องได้ด้วย ซึ่งช่วยป้องกันมิให้เกิดความเสียหายแก่สหกรณ์

การใช้ธรรมาภิบาลในสหกรณ์ เป็นกระบวนการที่ต้องปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับความต้องการใหม่ๆ อยู่ตลอดเวลา และจะบรรลุผลได้ก็ด้วยความร่วมมือกันระหว่างส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานสหกรณ์ทั้งหมด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของบุคลากรฝ่ายต่างๆ ของสหกรณ์เอง ซึ่งถือเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการเสริมสร้างธรรมาภิบาลที่ดี

5. องค์ประกอบของธรรมาภิบาลในสหกรณ์ออมทรัพย์

หลักธรรมาภิบาลในสหกรณ์ออมทรัพย์ที่จะทำให้องค์กรมีประสิทธิภาพจะต้องประกอบไปด้วยองค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาล 9 หลัก คือ

1. หลักประสิทธิผล

1.1 ความหมายของหลักประสิทธิผล (Effectiveness)

สถาบันส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (2560) กล่าวว่า หลักประสิทธิผล กระบวนการปฏิบัติที่ต้องมีวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตอบสนองความต้องการของประชาชน มีการวางเป้าหมายการปฏิบัติงานที่ชัดเจน สร้างกระบวนการปฏิบัติงาน รวมถึงมีการประเมินผลและพัฒนาอย่างเป็นระบบ มีการจัดการความเสี่ยงและมุ่งเน้นผลการปฏิบัติงานเป็นเลิศ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2560, หน้า 127) กล่าวว่า หลักประสิทธิผล คือ การปฏิบัติที่จำเป็นต้องบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนการปฏิบัติงานตามที่ได้รับงบประมาณดำเนินการ เพื่อให้เกิดประโยชน์สุข โดยการปฏิบัติงานจะต้องมีทิศทางยุทธศาสตร์ และเป้าประสงค์ที่ชัดเจน มีการติดตามประเมินผล และพัฒนาหรือปรับปรุงแก้ไขต่อเนื่องและเป็นระบบซึ่งการส่งเสริมให้หน่วยงานอย่างมีประสิทธิภาพนั้น

ปธาน สุวรรณมงคล (2558, หน้า 63) กล่าวว่า หลักประสิทธิผล หมายถึง การปฏิบัติงานต้องใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด เกิดผลผลิตที่คุ้มค่าต่อการลงทุนและบังเกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม

กองพัฒนาสหกรณ์ด้านการเงินและร้านค้า (2561, หน้า 21) กล่าวว่า หลักประสิทธิผล หมายถึง การที่สหกรณ์ได้ดำเนินการต่าง ๆ ตามอุดมการณ์สหกรณ์ หลักการสหกรณ์ และวิธีการสหกรณ์ โดยการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ จนเกิดผลสำเร็จบรรลุตามเป้าหมายที่สหกรณ์ตั้งไว้ โดยการปฏิบัติสหกรณ์จะต้องมีทิศทาง ยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ที่ชัดเจน

1.2 องค์ประกอบของหลักประสิทธิผล

ประสิทธิผล เป็นเกณฑ์ที่ใช้วัดผลการดำเนินงานโดยเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นจริง (Actual Output) กับผลที่ได้วางแผนไว้ การวัดประสิทธิผลมุ่งเน้นที่ผลที่ได้ โดยพยายามที่จะทำให้ผลที่ได้ที่เกิดขึ้นจริงเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้เป็นสำคัญ (กิ่งพร ทองใบ, 2553, หน้า 9-7)

กองพัฒนาสหกรณ์ด้านการเงินและร้านค้า (2561, หน้า 24) กล่าวว่า องค์ประกอบของหลักประสิทธิผล ประกอบด้วย 3 ข้อย่อย ได้แก่

1) การมีวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์และการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย

1.1) มีแผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติงานประจำปี รายงานการประโชย/รายงานการประชุมคณะกรรมการ

1.2) มีแผนกลยุทธ์ที่มีองค์ประกอบครบถ้วน แผนปฏิบัติงานประจำปีที่มีองค์ประกอบครบถ้วน รายงานการประชุมใหญ่ให้ความเห็นชอบ/รายงานการประชุมคณะกรรมการ

3) ระบบการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนกลยุทธ์ ระบบการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติงานประจำ รายงานผลการปฏิบัติงาน ซึ่งมีผลสำเร็จไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 นโยบายการกำกับองค์กรที่ดี คณะกรรมการและเจ้าหน้าที่สหกรณ์ทุกคนมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการส่งเสริมการกำกับดูแลองค์กรที่ดี แผน/โครงการส่งเสริมการกำกับดูแลองค์กรที่ดี

4) นโยบายการกำกับดูแลองค์กรที่ดีครบทุกด้าน แผน/โครงการส่งเสริมการกำกับดูแลองค์กรที่ดี ผลการปฏิบัติงานประจำปี ได้ผลตามเป้าหมาย ร้อยละ 100 ผลการปฏิบัติตามโครงการส่งเสริมการกำกับดูแลองค์กรที่ดีได้ตามเป้าหมาย

1.2.2 การบริหารทรัพยากรบุคคล (สมาชิก กรรมการ และเจ้าหน้าที่สหกรณ์)

1) แผนบริหารทรัพยากรบุคคลที่มีรายละเอียดครบถ้วน รายงานการประชุมคณะกรรมการดำเนินสหกรณ์

2) โครงการบริหารทรัพยากรบุคคลครบทั้ง 3 ฝ่าย

3) ผลการปฏิบัติงานตามแผนบริหารทรัพยากรบุคคลครบทั้ง 3 ฝ่าย มาตรฐานการบริหารทรัพยากรบุคคล

4) ผลการปฏิบัติงานตามแผนบริหารทรัพยากรบุคคล ร้อยละ 100 มีมาตรฐานการบริหารทรัพยากรบุคคล

1.2.3 การบริหารจัดการสารสนเทศ

1) แผนพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ รายงานการประชุมคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์

2) ผลการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติงานฯ ได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 การบริหารจัดการข้อมูลสหกรณ์ให้กรรมการ ฝ่ายจัดการใช้เป็นข้อมูลในการบริหารงานสหกรณ์

3) ผลการปฏิบัติงานเป็นไปตามแผนปฏิบัติงานเทคโนโลยี ไม่น้อยกว่าร้อยละ 100 การบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศที่ดี

2. หลักประสิทธิภาพ

2.1 ความหมายของหลักประสิทธิภาพ (Efficiency)

สถาบันส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (2560) กล่าวว่า หลักประสิทธิภาพ หมายถึง กระบวนการปฏิบัติงานในการใช้ทรัพยากรที่เหมาะสมและบริหารจัดการได้อย่างคุ้มค่า เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม เพื่อต้องการลดขั้นตอนและระยะเวลาต่อการพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงาน ตอบสนองความต้องการของสังคมในการบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด และรักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน

ปธาน สุวรรณมงคล (2558, หน้า 63) กล่าวว่า หลักประสิทธิภาพ หมายถึง การปฏิบัติงานที่มีวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์เพื่อตอบสนองความต้องการและผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ปฏิบัติหน้าที่ตามพันธกิจให้บรรลุวัตถุประสงค์องค์การ มีการวางแผนเป้าหมายการปฏิบัติงานที่ชัดเจน และอยู่ในระดับที่อยู่ในความคาดหวังของบุคคลในองค์กร

กองพัฒนาสหกรณ์ด้านการเงินและร้านค้า กรมส่งเสริมสหกรณ์ (2561, หน้า 21) กล่าวว่า หลักประสิทธิภาพ หมายถึง การที่สหกรณ์สามารถดำเนินการต่าง ๆ ตามหลักการสหกรณ์ อุดมการณ์สหกรณ์ วิธีการสหกรณ์ และมีเครื่องมือการบริหารจัดการที่เหมาะสม โดยใช้ทรัพยากรปัจจัยต่าง ๆ อย่างคุ้มค่า ดำเนินไปสู่ผลตามวัตถุประสงค์ได้อย่างดี โดยประหยัดทั้งด้านเวลา ทรัพยากร และกำลังคน

2.2 องค์ประกอบของหลักประสิทธิภาพ

ประสิทธิภาพ เป็นเกณฑ์ที่วัดผลการดำเนินงานโดยเปรียบเทียบผลที่ได้หรือปัจจัยนำออกจากระบบ (Output) กับทรัพยากรที่ใช้หรือปัจจัยนำเข้าสู่ระบบ (Input) โดยปกติการวัดมูลค่าของปัจจัยนำเข้าและปัจจัยนำออกจะใช้หน่วยเดียวกัน กล่าวคือ ในทางธุรกิจวัดในหน่วยเงินตรา ดังนั้น ประสิทธิภาพที่คำนวณได้มีหน่วยเป็น “เท่า” หรือนิยมนำผลที่คำนวณได้ไปคำนวณได้ไปคูณกับร้อยเป็น “เปอร์เซ็นต์” การวัดประสิทธิภาพมุ่งเน้นที่การประหยัดทรัพยากรหรือปัจจัยนำเข้า (กิ่งพร ทองใบ, 2553, หน้า 9-7)

กองพัฒนาสหกรณ์ด้านการเงินและร้านค้า กรมส่งเสริมสหกรณ์ (2561, หน้า 26-27) กล่าวว่า องค์ประกอบของหลักประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 2 ข้อย่อย ดังนี้

1) การบริหารจัดการสหกรณ์อย่างมีประสิทธิภาพ

1.1) มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการ/มติที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ รายงานการประชุมเพื่อจัดทำแผน

1.2) แผนการควบคุมและเพิ่มประสิทธิภาพ

1.3) ช่องทางการสื่อสาร เช่น การประชุม บันทึกลง/หนังสือเวียน เว็บไซต์ เป็นต้น ระบบ/เครื่องมือต่าง ๆ ที่สนับสนุนการปฏิบัติงาน เช่น การใช้ระบบซอฟต์แวร์ต่าง ๆ เป็นต้น

1.4) คู่มือการปฏิบัติงาน ผลการเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายดำเนินงานอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์

2) การดำเนินการภารกิจด้วยความคุ้มค่า

1) มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการ รายงานการประชุมคณะกรรมการ

2) แผนประเมินความคุ้มค่า การวิเคราะห์ ความคุ้มค่าของงาน

3) การสื่อสารแผนฯ ให้สมาชิก กรรมการ เจ้าหน้าที่สหกรณ์ทราบการปฏิบัติงานตามแผน มีการติดตามความก้าวหน้า

4) รายงานประเมินผลความคุ้มค่า เสนอคณะกรรมการดำเนินงาน งานโครงการการมีความคุ้มค่า หรือ ร้อยละ 90 ของสมาชิกผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจ

3. หลักการตอบสนอง

3.1 ความหมายของหลักตอบสนอง (Responsiveness)

สถาบันส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (2560) กล่าวว่า หลักการตอบสนอง หมายถึง กระบวนการทำงานที่สร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติราชการได้อย่างมีคุณภาพ สามารถดำเนินงานที่สร้างความไว้วางใจ ตอบสนองตามความต้องการของประชาชนที่มีความหลากหลายและมีความแตกต่างกันได้อย่างเหมาะสม

ปธาน สุวรรณมงคล (2558, หน้า 63) กล่าวว่า หลักการตอบสนอง หมายถึง การปฏิบัติงานต้องสามารถให้บริการอย่างมีคุณภาพ ดำเนินการแล้วเสร็จในเวลาที่กำหนด สร้างความเชื่อมั่นไว้วางใจ ตอบสนองคามคาดหวัง/ความต้องการของผู้รับบริการ

กองพัฒนาสหกรณ์ด้านการเงินและร้านค้า (2561, หน้า 21) กล่าวว่า หลักการตอบสนอง หมายถึง การที่สหกรณ์มีการบริหารจัดการและดำเนินการได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด และการสร้างความเชื่อมั่น ความไว้วางใจ สามารถตอบสนองต่อความขัดแย้งหรือความต้องการของสมาชิก และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความหลากหลายและความแตกต่างกัน

3.2 องค์ประกอบของหลักตอบสนอง

กองพัฒนาสหกรณ์ด้านการเงินและร้านค้า กรมส่งเสริมสหกรณ์ (2561, หน้า 27-28) กล่าวว่า องค์ประกอบของหลักการตอบสนอง ประกอบด้วย 6 ข้อย่อย ดังนี้

1. ความสำเร็จในการดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติงานประจำปี

เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการให้บริการ

1.1 มีคำสั่งแต่งตั้งผู้รับผิดชอบ รายงานการประชุม

2) พิจารณาแผนกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติงานประจำปี องค์กรประกอบ
ครบถ้วน รายงานการประชุมคณะกรรมการดำเนินการในคราวที่มีมติเห็นชอบ

3) ช่องทางการสื่อสารให้สมาชิก กรรมการ และเจ้าหน้าที่สหกรณ์ทราบ
สหกรณ์ดำเนินการครบถ้วนทุกแผน มีการติดตามและรายงานผล

4) สหกรณ์บรรลุผลดำเนินงานตามแผน ผลการปฏิบัติงานดีขึ้นทุกแผน
เทียบกับปีที่ผ่านมา

3.2.2 ความสำเร็จในการปฏิบัติตามมาตรฐาน ระยะเวลาการให้บริการที่
ครบถ้วน

1) การทบทวนแผนผังขั้นตอนการให้บริการ การกำหนดเป้าหมาย
มาตรฐานระยะเวลาการให้บริการ รายงานการประชุมคณะกรรมการดำเนินการในคราวที่มีมติ
เห็นชอบ

2) ข้อมูลสถิติการให้บริการตามมาตรฐาน ช่องทางการสื่อสารให้สมาชิก
ทราบมาตรฐานการให้บริการ

3) การสื่อสารผ่านช่องทางที่กำหนด มีการจัดเก็บข้อมูลสถิติการให้บริการ
ไว้ในฐานข้อมูล เพื่อนำไปใช้ในการบริหาร

4) สหกรณ์ดำเนินการบรรลุตามเป้าหมายการให้บริการที่ครบถ้วนทุกงาน
สมาชิกมีความพึงพอใจ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 90 ไม่มีข้อร้องเรียน

3.2.3 การจัดให้มีช่องทางการให้บริการที่มีความครบถ้วนและมีประสิทธิภาพ

1) การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลการให้บริการต่าง ๆ เพื่อกำหนดช่องทางการ
ให้บริการ สหกรณ์มีการกำหนดเป้าหมายและช่องทางการให้บริการ

2) สหกรณ์จัดให้มีช่องทางการให้บริการครบทุกงานบริการ จัดให้มี
ช่องทางการให้บริการผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์ มีการกำหนดเป้าหมายและแนวทางการดำเนินการใน
แต่ละช่องทางครบถ้วน มีช่องทางการสื่อสารให้สมาชิกทราบ อย่างน้อย 5 ช่องทาง

3) สหกรณ์ทำการสื่อสารให้สมาชิกทราบ มีการจัดเก็บข้อมูลการดำเนินงาน
ในแต่ละช่องทางการให้บริการไว้ในฐานข้อมูลอย่างครบถ้วน มีการติดตาม รายงานผล

4) สหกรณ์ให้บริการครบทุกช่องทางตามที่กำหนด สมาชิกมีความพึงพอใจ
ไม่น้อยกว่าร้อยละ 90 ไม่มีข้อร้องเรียนเกี่ยวกับช่องทางการให้บริการ

3.2.4 การนำนวัตกรรมมาพัฒนามาตรฐานคุณภาพการให้บริการ

1) สหกรณ์กำหนดนโยบาย/กลยุทธ์/แผนงาน สนับสนุนงานด้านนวัตกรรม รายงานการประชุมคณะกรรมการดำเนินการในคราวที่มีมติเห็นชอบ

2) สหกรณ์กำหนดนโยบาย/กลยุทธ์/แผนงาน สนับสนุนงานด้านนวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง ทั้งระยะสั้น และระยะยาว

3) สหกรณ์ดำเนินงานตามกลยุทธ์ และแผนการนำนวัตกรรม มาพัฒนา

4) สหกรณ์บรรลุเป้าหมายการนำนวัตกรรมมาใช้ ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 90

3.2.5 ระบบการแก้ไขปัญหา ข้อร้องเรียนที่มีประสิทธิผล

1) มีคำสั่งแต่งตั้งผู้รับผิดชอบทำหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาข้อร้องเรียน กำหนดช่องทางการรับข้อร้องเรียน กำหนดมาตรฐานการแก้ไขปัญหา

2) ช่องทางรับข้อร้องเรียนมีความครบถ้วน ฐานข้อมูลสถิติการรับข้อร้องเรียน ช่องทางการสื่อสารมาตรฐานการจัดการ อย่างน้อย 5 ช่องทาง

3) สหกรณ์สื่อสารเกี่ยวกับมาตรฐานการแก้ไขปัญหาข้อร้องเรียนให้สมาชิก กรรมการ เจ้าหน้าที่สหกรณ์ทราบ มีการจัดเก็บข้อมูลผลการแก้ไขปัญหา มีการติดตาม รายงานประเมินผลความสำเร็จของการดำเนินการ

4) สามารถบรรลุเป้าหมายแก้ปัญหา ผู้ร้องเรียนมีความพึงพอใจ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 90 ไม่มีข้อร้องเรียนของผู้ใช้บริการที่เกิดจากการแก้ไขปัญหา

3.2.6 การพัฒนาผู้ทำหน้าที่รับผิดชอบในการให้บริการที่มีความรู้ ความสามารถ และมีใจให้บริการ

1) มีคำสั่งแต่งตั้งผู้รับผิดชอบการให้บริการ โดยกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบ สหกรณ์มีการจัดแผนพัฒนาความรู้ให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ รายงานการประชุมคณะกรรมการดำเนินการในคราวที่มีมติเห็นชอบ

2) สหกรณ์มีการจัดทำแผนพัฒนาความรู้ให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ทั้งระยะสั้น และระยะยาว พร้อมกำหนดหลักสูตรการอบรม รายงานการประชุมคณะกรรมการดำเนินการในคราวที่มีมติเห็นชอบ

3) สหกรณ์ดำเนินการตามแผนครบถ้วน สหกรณ์มีการติดตาม และรายงานผล มีการทดสอบความรู้ ความสามารถ หลังการอบรม

4) เจ้าหน้าที่สหกรณ์ทดสอบผ่านเกณฑ์ความรู้ ความสามารถ ทุกตำแหน่ง ไม่มีข้อผิดพลาดจากการปฏิบัติงาน สมาชิกมีความพึงพอใจ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 90 ไม่มีข้อร้องเรียนจากสมาชิก

4. หลักการรับผิดชอบ

4.1 ความหมายของหลักการรับผิดชอบ

สถาบันส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (2560) กล่าวว่า หลักการรับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้ หมายถึง ความรับผิดชอบที่ตระหนักในหน้าที่ ตระหนักถึงการกระทำ ตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคม ที่จะแก้ปัญหาความเดือดร้อนของสังคม และกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการรับฟังความคิดเห็นและชี้แจงได้ รวมทั้งมีการรายงานความก้าวหน้าและผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่ได้วางไว้

ศัลปพร ศรีจันทเพช (2553, หน้า 2) กล่าวว่า หลักการรับผิดชอบ หมายถึง ความรับผิดชอบในงานของตน ความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง รวมถึงการตระหนักและสำนึกในสิทธิและหน้าที่

สำนักบริหารเงินทุน กรมส่งเสริมสหกรณ์ (2554, หน้า 24) กล่าวว่า หลักการรับผิดชอบ หมายถึง การที่ทุกฝ่ายในสหกรณ์ตระหนักในสิทธิหน้าที่ มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ และผลจากการกระทำของตน ตลอดจนเคารพความคิดเห็นที่แตกต่างของผู้มีส่วนร่วมในสหกรณ์ รวมถึงไม่เพิกเฉยต่อปัญหาสาธารณะ และการช่วยเหลือเอื้ออาทรต่อสังคม

ลัดดา ผลวัฒนะ (2557, หน้า 20) กล่าวว่า หลักการรับผิดชอบ หมายถึง การตระหนักในหน้าที่ มีจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อหน่วยงาน การเอาใจใส่ในปัญหาและกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา รับฟังและเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างกันกล้าดำเนินการตามกฎหมายและกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน

ปธาน สุวรรณมงคล (2558, หน้า 63) หลักการรับผิดชอบ หมายถึง การปฏิบัติงานต้องสามารถตอบคำถามและชี้แจงได้เมื่อมีข้อสงสัย มีการจัดวางระบบการรายงานความก้าวหน้า และผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ต่อสาธารณะ

กองพัฒนาสหกรณ์ด้านการเงินและร้านค้า (2561, หน้า 21) กล่าวว่า หลักการรับผิดชอบ หมายถึง การที่ทุกฝ่ายในสหกรณ์ตระหนักในสิทธิหน้าที่ มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ และผลจากการกระทำของตน ตลอดจนเคารพความคิดเห็นที่แตกต่างของผู้มีส่วนร่วมในสหกรณ์ รวมถึงไม่เพิกเฉยต่อปัญหาสาธารณะ และการช่วยเหลือ เอื้ออาทรต่อสังคม

สรุปได้ว่า หลักการรับผิดชอบ หมายถึง การที่ทุกฝ่ายตระหนักในสิทธิหน้าที่ สำนึกในความรับผิดชอบต่อหน้าที่และผลการกระทำของตน มีความกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนเคารพความคิดเห็นที่แตกต่างของผู้มีส่วนร่วม รวมถึงไม่เพิกเฉยต่อปัญหาสาธารณะ และการช่วยเหลือเอื้ออาทรต่อสังคม

4.3 องค์ประกอบของหลักการรับผิดชอบ

สำนักบริหารเงินทุน, กรมส่งเสริมสหกรณ์ (2554, หน้า 23-24) กล่าวว่า หลักการรับผิดชอบ มีองค์ประกอบดังนี้

1. สมาชิกสหกรณ์มีบทบาท หน้าที่ความรับผิดชอบต่อตนเองในการปฏิบัติหน้าที่ที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ ระเบียบ และมติของสหกรณ์
2. คณะกรรมการดำเนินการมีความรับผิดชอบต่อบทบาท หน้าที่ ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต และมีความรับผิดชอบต่อผลการกระทำของตน
3. ฝ่ายจัดการสหกรณ์ปฏิบัติหน้าที่ที่รับผิดชอบอย่างเต็มกำลังความสามารถ และมีประสิทธิภาพ ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต
4. คณะกรรมการดำเนินการ และหรือฝ่ายจัดการสหกรณ์ ไม่มีหนี้ผิติดกับสหกรณ์ ยกเว้นเหตุสุดวิสัย หรือภัยธรรมชาติต่างๆ
5. สหกรณ์ให้การส่งเสริม สนับสนุน สังคมภายนอกองค์กร เช่น การอนุรักษ์ ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีอันดีงาม เพื่อจรรโลงความผาสุกของสังคม
6. สหกรณ์สนับสนุนนโยบายของรัฐบาลสร้างค่านิยมของความเป็นสหกรณ์

กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการบริหารจัดการสหกรณ์ สำนักงานสหกรณ์จังหวัดลพบุรี (2557, หน้า 1-3) กล่าวว่า หลักการรับผิดชอบ มีองค์ประกอบดังนี้

1. สหกรณ์มีการกำหนดนโยบายและวางแผนเพื่อให้บริการสมาชิก พัฒนาสหกรณ์ให้เจริญรุ่งเรืองและมั่นคง โดยไม่มีผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม
2. สหกรณ์มีการกำหนดหน้าที่ และความรับผิดชอบต่อเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ เพื่อให้บริการสมาชิก
3. คณะกรรมการดำเนินการในฐานะผู้บริหารของสหกรณ์ต้องมีความรับผิดชอบต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์
4. คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ต้องติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สหกรณ์เป็นประจำทุกเดือนหรือทุกครั้งที่มีความจำเป็น

กองพัฒนาสหกรณ์ด้านการเงินและร้านค้า กรมส่งเสริมสหกรณ์ (2560, หน้า 94-97) กล่าวว่า องค์ประกอบหลักการรับผิดชอบ ประกอบด้วย 6 หัวข้อ คือ

1. การจัดทำตำแหน่งงานและคำบรรยายลักษณะงานของสหกรณ์ได้ครบถ้วน
 - 1.1 มีแผนภูมิองค์กร คำสั่งแต่งตั้งคณะทำงาน หรือคำสั่งมอบหมายผู้รับผิดชอบจัดคำบรรยายลักษณะงาน
 - 1.2 มีคำบรรยายงานครบทุกตำแหน่ง ประกาศใช้คำบรรยายลักษณะงาน

1.3 การสื่อสารทำความเข้าใจให้สมาชิก กรรมการ เจ้าหน้าที่สหกรณ์
ฐานข้อมูลเรื่องตำแหน่งงาน รายงานผลการติดตามการปฏิบัติงาน

1.4 รายงานกิจการ/ผลปฏิบัติงานประจำปี ผลปฏิบัติงานประจำปี

2. การถ่ายทอดตัวชี้วัดและเป้าหมายขององค์กรสู่ระดับบุคคล

2.1 แผนการถ่ายทอดตัวชี้วัดและเป้าหมายของสหกรณ์สู่เจ้าหน้าที่

2.2 การถ่ายทอดตัวชี้วัดและเป้าหมายของสหกรณ์ครบถ้วน จัดทำข้อตกลง
การปฏิบัติงานเป็นลายลักษณ์อักษรทุกระดับ

2.3 การสื่อสารทำความเข้าใจให้กรรมการ เจ้าหน้าที่สหกรณ์ รายงานผล
การติดตามการปฏิบัติงาน

2.4 รายงานกิจการ/ผลปฏิบัติงานประจำปี ผลปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สหกรณ์

3. การจัดให้มีการบริหารจัดการด้านการควบคุมภายในที่ดี

3.1 มีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานหรือคำสั่งมอบหมายผู้รับผิดชอบ แผนการ
ควบคุมภายในประจำปี หลักฐานการอนุมัติแผนการควบคุมภายในของคณะกรรมการดำเนินการ
สหกรณ์เป็นลายลักษณ์อักษร การเผยแพร่แผนการควบคุมภายใน

3.2 มีระบบการควบคุมภายในตามแนวทางกรมตรวจบัญชีสหกรณ์

3.3 การให้ความรู้และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการวางระบบการควบคุม
ภายในแก่เจ้าหน้าที่สหกรณ์ ผลการดำเนินกิจกรรมการควบคุมภายใน การควบคุมสารสนเทศและ
การสื่อสาร

5. หลักความโปร่งใส

5.1 ความหมายหลักความโปร่งใส

ศิลป์พร ศรีจันเพชร (2553, หน้า 2) กล่าวว่า หลักความโปร่งใส หมายถึง ความ
ถูกต้องชัดเจน ปฏิบัติตามหลักการที่ควรจะเป็น รวมถึงการสร้างควมไว้วางใจซึ่งกันและกัน มี
กระบวนการตรวจสอบความถูกต้องได้ รวมทั้งการให้และรับข้อมูลที่เป็นจริง ตรงไปตรงมา
ทันเวลา

สำนักบริหารเงินทุน กรมส่งเสริมสหกรณ์ (2554, หน้า 24) กล่าวว่า หลักความ
โปร่งใส หมายถึง การสร้างควมไว้วางใจซึ่งกันและกัน โดยพัฒนาวิธีการดำเนินงานของสหกรณ์ที่
โปร่งใส กำหนดขั้นตอนการให้บริการที่ชัดเจน มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ และผู้มี
ส่วนเกี่ยวข้องสามารถตรวจสอบได้ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ รวมถึงการประสานความร่วมมือ
ระหว่างองค์กรให้เกิดความโปร่งใสกับสังคมภายนอก

ถัดมา พลวัฒน์ (2557, หน้า 19) กล่าวว่า หลักความโปร่งใส หมายถึง ความโปร่งใส มีความหมายตรงข้ามหรือเกือบตรงข้ามกับการทุจริตคอร์รัปชัน มีความหมายในเชิงลบ ความโปร่งใสเป็นคำศัพท์ที่ให้แง่บวกในเชิงบวก และให้ความสนใจในเชิงสงบสุข ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวกและเข้าใจง่ายและมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องอย่างชัดเจน สร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน โดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรให้มีความโปร่งใสโดยตรงไปตรงมา

ปธาน สุวรรณมงคล (2558, หน้า 64) กล่าวว่า หลักความโปร่งใส หมายถึง การปฏิบัติงานต้องเป็นไปด้วยความซื่อสัตย์ ตรงไปตรงมา และเปิดเผยข้อมูลที่จำเป็นและเชื่อถือได้ให้แก่ผู้มีส่วนได้เสีย

กองพัฒนาสหกรณ์ด้านการเงินและร้านค้า กรมส่งเสริมสหกรณ์ (2561, หน้า 21) กล่าวว่า หลักความโปร่งใส หมายถึง การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน โดยพัฒนาวิธีการดำเนินงานของสหกรณ์ที่โปร่งใส กำหนดขั้นตอนการให้บริการที่ชัดเจน มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารตรวจสอบได้ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ รวมถึงการประสานความร่วมมือระหว่างองค์กรทำให้เกิดความโปร่งใสกับสังคมภายนอก

สรุปได้ว่า หลักความโปร่งใส หมายถึง การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน โดยพัฒนาวิธีการดำเนินงานที่โปร่งใส โดยปรับปรุงกลไกการทำงานให้มีความโปร่งใส มีการกำหนดขั้นตอนการให้บริการที่ชัดเจน มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถตรวจสอบได้ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการประสานความร่วมมือระหว่างองค์กรให้เกิดความโปร่งใสกับสังคมภายนอก

3.2 องค์ประกอบของหลักความโปร่งใส

สำนักบริหารเงินทุน กรมส่งเสริมสหกรณ์ (2554, หน้า 23-24) กล่าวว่า หลักความโปร่งใส มีองค์ประกอบดังนี้

1. สหกรณ์เปิดเผยข้อมูล ข่าวสารให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ
2. สหกรณ์นำเสนอผลการดำเนินงาน งบการเงิน ปัญหา อุปสรรคในการบริหารงานต่อที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการ
3. สหกรณ์ได้มีการพัฒนาระบบการให้บริการแก่สมาชิกอย่างมีรูปธรรม เช่น กำหนดขั้นตอน วิธีการ และระยะเวลาการให้บริการ

4. ผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ ได้ปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจอย่างครบถ้วนถูกต้อง มีการจัดทำรายงาน และข้อเสนอแนะ ในการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานต่อที่ประชุม คณะกรรมการดำเนินการ และที่ประชุมใหญ่ของสหกรณ์

5. สหกรณ์จัดวางโครงสร้างการบริหารงานอย่างชัดเจน มีการแบ่งแยกหน้าที่ ความรับผิดชอบของฝ่ายจัดการหรือผู้ทำการแทน เป็นลายลักษณ์อักษรสามารถสอบทานระหว่าง กันได้

6. สหกรณ์มีระบบการติดตามประเมินผลความก้าวหน้าของการดำเนินกิจการ แผนงาน และหรือโครงการต่างๆ เป็นประจำ

7. สหกรณ์ให้ความร่วมมือ และความช่วยเหลือหน่วยงานอื่นๆ เพื่อให้เกิดความ โปร่งใส เป็นธรรม เช่น กฎหมายฟองเงินการกระทำที่ผิดกฎหมาย หรือทำลายทรัพย์สินและ สิ่งแวดล้อม เป็นต้น

กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการบริหารจัดการสหกรณ์ สำนักงานสหกรณ์จังหวัด ลพบุรี, 2557, หน้า 1-3) กล่าวว่า ด้านความโปร่งใส มีองค์ประกอบดังนี้

1. สหกรณ์มีการกำหนดนโยบาย แผนงานที่ชัดเจน โปร่งใส และเปิดเผย โดย ทุกฝ่ายทั้งสมาชิก

2. สหกรณ์มีโครงสร้างการดำเนินงานที่ชัดเจนและมีระบบการตรวจสอบในทุก ระดับ เช่น มีผู้ตรวจสอบภายใน มีผู้ตรวจสอบกิจการ รวมทั้งการตรวจสอบโดยสมาชิก

3. คณะกรรมการดำเนินการมีความโปร่งใสในการบริหารงานสหกรณ์และการ พิจารณาความดีความชอบของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ โดยมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาที่เป็นธรรม เป็นที่ ยอมรับ และกำหนดไว้ในข้อบังคับและระเบียบสหกรณ์

4. คณะกรรมการดำเนินการมีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานในที่ประชุม คณะกรรมการดำเนินการ โดยฝ่ายจัดการจะเป็นผู้เสนอข้อมูลเพื่อให้คณะกรรมการดำเนินการ พิจารณาหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขแผนปฏิบัติการ

6. หลักการมีส่วนร่วม

6.1 ความหมายหลักการมีส่วนร่วม (participation)

ศิลป์พร ศรีจันเพชร (2553, หน้า 2) กล่าวว่า หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง การ ให้โอกาสบุคคลที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ที่สำคัญ รวมทั้งการ เปิดรับฟังความคิดเห็น เพื่อรับคำแนะนำร่วมวางแผนและปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์

สำนักบริหารเงินทุน กรมส่งเสริมสหกรณ์ (2554, หน้า 24) กล่าวว่า หลักการมี ส่วนร่วม หมายถึง สหกรณ์เปิดโอกาสให้ทุกฝ่าย ได้แก่ สมาชิก กรรมการและฝ่ายจัดการ มีส่วนใน

การร่วมรับรู้ ร่วมแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจทั้งในด้านการบริหารจัดการและการพัฒนา สหกรณ์ เพื่อสร้างสรรค์และจรรโลงความผาสุกของส่วนรวม รวมถึงร่วมรับผิดชอบต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ด้วย

ลัดดา พลวัฒน์ (2557, หน้า 20) กล่าวว่า หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องและมีส่วนได้ส่วนเสีย เป็นกระบวนการ สื่อสารสองทางที่มีเป้าหมายโดยรวมเพื่อที่จะให้เกิดการตัดสินใจที่ดีขึ้นและได้รับการสนับสนุน จากสาธารณชน ซึ่งเป้าหมายของกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องและมีส่วนได้ส่วนเสียก็คือ การให้ข้อมูลต่อสาธารณชน และให้สาธารณชนแสดงความคิดเห็นต่อโครงการหรือกิจกรรมที่ หน่วยงานดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเพื่อหาทางออกที่ดีที่สุดสำหรับทุกๆ คน

ปธาน สุวรรณมงคล (2558, หน้า 65) กล่าวว่า หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง การ ปฏิบัติงานต้องรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสีย รวมถึงเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียมีส่วนร่วม ในการรับรู้ เรียนรู้ ทำความเข้าใจร่วมแสดงทัศนะ เสนอปัญหา ร่วมตัดสินใจและร่วมตรวจสอบ โดยมีความพยายามในการแสวงหาฉันทามติ หรือข้อตกลงร่วมกันระหว่างกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียที่ เกี่ยวข้อง

เว็นเจอร์ (Wenger, 1998, pp.55-57) กล่าวว่า หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการ มีส่วนร่วมและมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นซึ่งจะส่งผลต่อกระบวนการ โดยการมีส่วน ร่วมนี้เป็นทั้งการกระทำและการเชื่อมโยงกันของบุคคลกับสังคมและกิจการของสังคม การมีส่วน ร่วมจึงเป็นกระบวนการซับซ้อนที่รวมถึงการกระทำ การพูดคุย การคิด ความรู้สึก และการเป็น เจ้าของบุคคลทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์และความสัมพันธ์ทางสังคม

รูดท์ (Roodt, 2001, p.469) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าร่วมของ ประชาชนไม่ว่าในระดับมากหรือน้อยในองค์กร ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมที่เกี่ยวกับการตัดสินใจ เพื่อการปฏิบัติงานพัฒนา

อิม (Im, 2001, p.223) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม คือ ระบบที่ยอมให้ประชาชนมาก ที่สุดเท่าที่จะมากได้ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจขององค์กรทางราชการและการดำเนินนโยบายที่ ประชาชน ให้ความสนใจและมีอิทธิพลต่อประชาชน

สรุปได้ว่า หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายได้มีส่วนในการ ร่วมรับรู้ ร่วมแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจทั้งในด้านการบริหารจัดการและการพัฒนาสหกรณ์ เพื่อสร้างสรรค์และจรรโลงความผาสุกของส่วนรวม รวมถึงร่วมรับผิดชอบต่อผลการดำเนินงาน ของสหกรณ์ด้วย

4.3 องค์ประกอบของหลักการมีส่วนร่วม

สำนักบริหารเงินทุน, กรมส่งเสริมสหกรณ์ (2554, หน้า 23-24) กล่าวว่า หลักการมีส่วนร่วม มีองค์ประกอบดังนี้

1. การจัดทำแผนงาน หรือแผนกลยุทธ์ในการดำเนินงานของสหกรณ์เกิดจากการมีส่วนร่วมของสมาชิก คณะกรรมการดำเนินการ และฝ่ายจัดการ
 2. สหกรณ์เปิดโอกาส หรือมีช่องทางให้สมาชิก คณะกรรมการ และฝ่ายจัดการ ร่วมแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และร่วมตัดสินใจ
 3. สหกรณ์มีการพัฒนาเงินทุนภายในจนเพียงพอต่อการดำเนินงาน เช่น ระดมหุ้น ระดมเงินฝาก หรือสะสมทุนต่างๆ
 4. สมาชิกมีส่วนร่วม และสนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ เพื่อร่วมพัฒนาองค์กรขยายธุรกิจให้มีความมั่นคง
 5. สหกรณ์พัฒนาระบบการมีส่วนร่วมแบบไตรภาคี โดยสนับสนุน ร่วมมือ การดำเนินธุรกิจ หรือนโยบายของภาคราชการ ภาคเอกชน และสหกรณ์ในการสร้างความเข้มแข็ง
 6. สหกรณ์ร่วมมือกับขบวนการสหกรณ์ ในการส่งเสริม สนับสนุนระบบสหกรณ์ หรือร่วมกันพัฒนาธุรกิจเพื่อสร้างความมั่นคง และเป็นเครือข่ายความร่วมมือ
 7. สหกรณ์มีการจัดตั้งกองทุน หรือสะสมทุนเพื่อสาธารณประโยชน์
- กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการบริหารจัดการสหกรณ์ สำนักงานสหกรณ์จังหวัด ลพบุรี (2557, หน้า 1-3) กล่าวว่า ด้านหลักการมีส่วนร่วม มีองค์ประกอบดังนี้

1. ทุกฝ่ายในสหกรณ์เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนเริ่มจากฝ่ายจัดการนำ ข้อมูลความต้องการและข้อเสนอของสมาชิกมาจัดทำแผนการดำเนินการเพื่อเสนอต่อที่ประชุม คณะกรรมการดำเนินการเพื่อพิจารณา และขอความเห็นชอบจากสมาชิกในที่ประชุมใหญ่
2. คณะกรรมการดำเนินการเปิดโอกาสให้ฝ่ายจัดการ มีส่วนร่วมในการนำเสนอ ข้อมูลและความคิดเห็น เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดทิศทาง การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ รวมทั้ง เปิดโอกาสให้สมาชิก ได้มีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้บริการของสหกรณ์
3. สหกรณ์เปิดช่องทางให้เจ้าหน้าที่สหกรณ์ได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นในการปฏิบัติงานตามนโยบายของคณะกรรมการดำเนินการ โดยการจัดทำกล่องรับ
4. คณะกรรมการดำเนินการ เปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่สหกรณ์ผู้ปฏิบัติงานได้ชี้แจงปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานตามแผนที่ทำให้ ผลการปฏิบัติงานคลาดเคลื่อน

7. หลักการมอบอำนาจ

ความหมายของหลักการมอบอำนาจ (Empowerment)

ปธาน สุวรรณมงคล (2558, หน้า 65) กล่าวว่า หลักการมอบอำนาจ หมายถึง การปฏิบัติงานควรมีการมอบอำนาจและกระจายความรับผิดชอบในการตัดสินใจและการดำเนินการให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในระดับต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

กองพัฒนาสหกรณ์ด้านการเงินและร้านค้า กรมส่งเสริมสหกรณ์ (2561, หน้า 21) กล่าวว่า หลักการมอบอำนาจ หมายถึง สหกรณ์มีการมอบอำนาจและความรับผิดชอบในการตัดสินใจและการดำเนินการให้แก่กรรมการ ผู้จัดการ หัวหน้าฝ่ายต่าง ๆ โดยมุ่งเน้นการสร้างคามพึงพอใจในการให้บริการแก่สมาชิก และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีการปรับปรุงกระบวนการ การดำเนินงานที่ดีของสหกรณ์

7.2 องค์ประกอบของหลักการมอบอำนาจ

1. สหกรณ์ส่งเสริม สนับสนุน โดยยึดหลักความรับผิดชอบในการกระจายอำนาจ มอบอำนาจการตัดสินใจ มีการแบ่งงานกันทำ

8. หลักนิติธรรม

8.1 ความหมายของหลักนิติธรรม (the rule of law) มีผู้ให้ความหมายของหลักนิติธรรม ไว้ดังนี้

สถาบันพระปกเกล้า (2549, หน้า 12) กล่าวว่า หลักนิติธรรม หมายถึง การตรากฎหมายที่ถูกต้อง เป็นธรรม บังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย การกำหนดกฎ กติกาและการปฏิบัติ ตามกติกาที่ตกลงกันไว้อย่างเคร่งครัด โดยคำนึงถึงสิทธิ เสรีภาพความยุติธรรมของสมาชิก

ศิลปพร ศรีจันเพชร (2553, หน้า 2) กล่าวว่า หลักนิติธรรม คือ การปฏิบัติตามกฎหมายกฎระเบียบต่างๆ ซึ่งรวมถึงการไม่เลือกปฏิบัติ การไม่ทำตามอำเภอใจ การไม่ละเมิดกฎหมาย และการไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น

สำนักบริหารเงินทุน กรมส่งเสริมสหกรณ์ (2554, หน้า 24) กล่าวว่า หลักนิติธรรม หมายถึง สหกรณ์ได้กำหนด ข้อบังคับ ระเบียบต่างๆ เป็นไปตามพระราชบัญญัติสหกรณ์โดยคำนึงถึงสิทธิ เสรีภาพ และความยุติธรรมของทุกฝ่ายในสหกรณ์ และใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติด้วยความเที่ยงธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคม

ถัดมา พลวัฒน์ (2557, หน้า 19) กล่าวว่า หลักนิติธรรม หมายถึง การปฏิบัติตามกฎหมายกฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่ตามอำเภอใจหรืออำนาจของตัวบุคคล จะต้องคำนึงถึงความเป็นธรรมและความยุติธรรม รวมทั้งมีความรักคุณ และรวดเร็วด้วย การตราเป็นกฎหมายข้อบังคับต่างๆ ให้ทันสมัยและเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคม ตลอดจนต้องมีการบังคับใช้ และปฏิบัติตาม กฎหมายกฎ ระเบียบ ข้อบังคับอย่างเป็นทางการและมีประสิทธิภาพ

กองพัฒนาสหกรณ์ด้านการเงินและร้านค้า กรมส่งเสริมสหกรณ์ (2561, หน้า 21) กล่าวว่า หลักนิติธรรม หมายถึง สหกรณ์ได้กำหนด กฎ ระเบียบ ประกาศ ข้อบังคับต่าง ๆ เป็นไปตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ โดยคำนึงสิทธิ เสรีภาพ และความยุติธรรมของทุกฝ่ายในสหกรณ์ และใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติด้วยความเที่ยงธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคม

สรุปได้ว่า หลักนิติธรรม หมายถึง การกำหนดปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบต่างๆ เป็นไปตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยคำนึงถึงกฎ กติกา และการปฏิบัติตามกติกาที่ตกลงกันไว้อย่างเคร่งครัด สิทธิ เสรีภาพ และความยุติธรรม และใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติด้วยความเที่ยงธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคม

8.2 องค์ประกอบของหลักนิติธรรม

เขาวนระ ไตรมาส (2547, หน้า 1-8) กล่าวว่า หลักนิติธรรม หลักการที่ควรพิจารณา มีดังต่อไปนี้ 1) มีกฎที่จำเป็นรองรับโดยไม่ให้กฎหมายทำลายกฎหมายเอง 2) มีการบังคับใช้ได้และ 3) ผลการใช้กฎหมายมีความถูกต้อง โดยไม่ให้สนองเป้าหมายของผู้ถือและใช้กฎหมายเองเหนือกว่าเป้าหมายของกฎหมาย

นิคม สมจิตร (2548, หน้า 42) กล่าวว่า ตัวชี้วัดหลักนิติธรรม ไว้ดังนี้คือ 1) เป็นกฎ ข้อบังคับระเบียบต่างๆ มีความเป็นธรรมสามารถปกป้องคนดีถึงลงโทษคนไม่ดี และมีการปรับปรุงกฎ ข้อบังคับ และระเบียบให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง 2) องค์กรและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานเป็นไปอย่างรวดเร็ว โปร่งใส ตรวจสอบได้และได้รับการยอมรับจากประชาชน ส่วนด้านการปฏิบัติหน้าที่ที่มีความเป็นธรรม มีความประพฤติสุจริต ปราศจากคอร์รัปชัน นอกจากนี้ขนาดขององค์กร อัตรากำลังคน งบประมาณลดลง 3) สภาพสังคมในองค์กรมีข้อร้องเรียน คดีความและการฟ้องร้อง รวมทั้งสถิติการทำผิดกฎ ระเบียบข้อบังคับ และมีส่วนร่วมแบบประชาธิปไตยในการแสดงความคิดเห็นต่างๆ

สถาบันพระปกเกล้า (2549, หน้า 156-157) กล่าวว่า องค์ประกอบของดัชนีชี้วัดตามหลักการบริหารจัดการที่ดีหรือธรรมาภิบาลของหลักนิติธรรม มี 7 องค์ประกอบหลัก คือ 1) หน่วยงานมีการแบ่งแยกการใช้อำนาจอย่างชัดเจน 2) หน่วยงานมีการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของ

บุคลากรและประชาชน 3) หน่วยงานมีความผูกพันต่อกฎหมาย 4) กฎ ระเบียบของหน่วยงานมีความถูกต้องตามกฎหมาย 5) ผู้มีอำนาจตัดสินใจในหน่วยงานมีความอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ 6) กฎหมายที่กำหนดโทษของหน่วยงานเป็นไปตามหลักกฎหมาย และ 7) กฎ ระเบียบของหน่วยงานไม่ขัดแย้งกับกฎหมายที่มีฐานะที่สูงกว่า

สำนักบริหารเงินทุน กรมส่งเสริมสหกรณ์ (2554, หน้า 23-24) กล่าวว่า หลักนิติธรรม มีองค์ประกอบดังนี้

1. สหกรณ์กำหนดข้อบังคับ โดยไม่ขัดต่อพระราชบัญญัติสหกรณ์ และควบคุมการปฏิบัติให้เป็นไปตามข้อบังคับ
2. สหกรณ์กำหนดระเบียบอย่างครอบคลุม และใช้เป็นแนวปฏิบัติกับทุกฝ่ายภายในองค์กรด้วยความเที่ยงธรรม
3. สหกรณ์ก่อนนี้ผูกพันกับบุคคลภายนอก และหรือรับฝากเงินจากสหกรณ์อื่นภายในวงเงินกู้ยืม หรือค้ำประกันประจำปีที่นายทะเบียนสหกรณ์เห็นชอบ
4. สมาชิก คณะกรรมการดำเนินการ และฝ่ายจัดการ มีคุณสมบัติตามที่กำหนดในข้อบังคับ และหรือระเบียบของสหกรณ์นั้น
5. คณะกรรมการดำเนินการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ และมติที่ประชุมใหญ่ที่บังคับใช้อย่างเที่ยงเทียมกัน รวมทั้งดำเนินงานเพื่อประโยชน์ของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายด้วยความเป็นธรรม
6. สหกรณ์จัดทำงบการเงินให้ผู้สอบบัญชีสหกรณ์ตรวจสอบ และเสนออนุมัติในที่ประชุมใหญ่ได้ภายใน 150 วัน นับแต่วันสิ้นปีทางบัญชีของสหกรณ์
7. สหกรณ์มีการชำระภาษีเป็นไปตามข้อกำหนดของกฎหมาย เช่น ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีโรงเรือน ภาษีป้าย ภาษีสรรพสามิต หรือภาษีอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องรวมถึงค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย

กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการบริหารจัดการสหกรณ์ สำนักงานสหกรณ์จังหวัดลพบุรี, 2557, หน้า 1-3) กล่าวว่า หลักนิติธรรม มีองค์ประกอบดังนี้

1. การกำหนดแผนการดำเนินงานประจำปีของสหกรณ์อยู่ภายใต้ กฎหมาย ข้อบังคับ และระเบียบของสหกรณ์
2. สหกรณ์มีการจัดโครงสร้างและสายการบังคับบัญชา โดยคณะกรรมการดำเนินการเป็นผู้วางนโยบาย รวมทั้งการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ การกำหนดงานและกิจกรรมต่างๆ ภายใต้กฎหมาย ข้อบังคับ และระเบียบของสหกรณ์

3. คณะกรรมการดำเนินการมีการประพฤติ ปฏิบัติที่ไม่ขัดต่อกฎหมาย ข้อบังคับ และระเบียบของสหกรณ์ และสอดส่องดูแลให้ฝ่ายจัดการถือปฏิบัติเช่นกัน

4. คณะกรรมการดำเนินการทำหน้าที่ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ให้เป็นไปตามแผนงานที่ได้รับอนุมัติจากที่ประชุมใหญ่ โดยอยู่ภายใต้กรอบของกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับของสหกรณ์

9. หลักความเสมอภาค

ความหมายของหลักความเสมอภาค (Equity)

ปธาน สุวรรณมงคล (2558, หน้า 64) กล่าวว่า หลักความเสมอภาค หมายถึง การปฏิบัติงานต้องให้บริการอย่างเท่าเทียม ไม่แบ่งแยกชาย หญิง ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สถานภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางสังคม ศาสนาและอื่น ๆ

กองพัฒนาสหกรณ์ด้านการเงินและร้านค้า กรมส่งเสริมสหกรณ์ (2561, หน้า 22) กล่าวว่า หลักความเสมอภาค หมายถึง การที่สหกรณ์ดำเนินการโดยการยึดมั่นความถูกต้อง ไม่มีการแบ่งแยก อีกทั้งยังต้องคำนึงถึงความเสมอภาค แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างเท่าเทียมกัน โดยตรงรค์ให้ทุกฝ่ายที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ สมาชิก กรรมการ และเจ้าหน้าที่สหกรณ์ ยึดถือในการปฏิบัติได้เท่าเทียมกัน

แนวคิดเกี่ยวกับการวัดผลการดำเนินงาน

1. ความหมายของผลการดำเนินงาน

Burke and Litwin (1992) กล่าวว่า ผลการดำเนินงาน หมายถึง ผลลัพธ์หรือผลที่เป็นตัวชี้วัดความสำเร็จ ประกอบด้วย ความสามารถในการผลิต กำไร คุณภาพการให้บริการ และความพึงพอใจของลูกค้าหรือสมาชิก

Barrie and Wayne (1998) กล่าวว่า ผลการดำเนินงาน หมายถึง แนวทางเพื่อการสร้างผลลัพธ์ให้กับองค์กรตระหนักถึงการเรียนรู้ร่วมกันตั้งแต่ระดับบุคคล ระดับกลุ่ม ไปสู่ระดับองค์กร

Rampsey (2008) กล่าวว่า ผลการดำเนินงาน หมายถึง การบรรลุถึงความต้องการที่ตั้งไว้ อาจเกิดขึ้นจากการใช้ความสามารถหรือทรัพยากรที่มีเพื่อให้ได้ผลลัพธ์

Edmondson (2008) กล่าวว่า ผลการดำเนินงาน หมายถึง การบรรลุเป้าหมายขององค์กรที่ประกอบไปด้วยการชี้วัดด้วยมิติต่าง ๆ

สรุป ผลการดำเนินงาน หมายถึง ผลลัพธ์ที่เป็นไปตามเป้าหมายขององค์กรหรือผลที่เป็นตัวชี้วัดความสำเร็จ

2. แนวคิดเกี่ยวกับการวัดผลการดำเนินงาน

เป็นการตรวจประเมินผลการดำเนินงานและแนวโน้มขององค์กรในมิติต่าง ๆ และพัฒนาให้แสดงผลในรูปแบบที่เข้าใจง่าย เห็นภาพชัดเจน ในรูปแบบกราฟ หรือตารางในการนำเสนอข้อมูล ให้องค์กรพิจารณาเลือกตัวชี้วัดที่สำคัญ ๆ ที่สะท้อนผลการดำเนินงานขององค์กรมาแสดง และอาจนำข้อมูลจากคำรับรองการปฏิบัติงานมาประกอบด้วยก็ได้ซึ่งตัวชี้วัดที่คัดเลือกมานั้น ควรเป็นตัวชี้วัดที่แสดงถึงผลลัพธ์เชิงปริมาณ ทั้งนี้ การจะนำไปสู่องค์กรสมรรถนะสูงนั้น องค์กรควรกำหนดตัวชี้วัดที่นอกเหนือจากตัวชี้วัดที่กำหนดในคำรับรองการปฏิบัติงานเพิ่มเติมด้วย ผลลัพธ์การดำเนินการขององค์กร เป็นส่วนที่มีความสำคัญเนื่องจากเป็นตัวที่สะท้อนความสำเร็จที่แท้จริงขององค์กร (สุเทพ เชาวลิต, 2556) โดยมีเครื่องมือวัดและวิเคราะห์ผลการดำเนินการ ตัวอย่างเช่น

2.1 การวัดผลการดำเนินงานด้วยเครื่องมือองค์ความรู้เกี่ยวกับ 7Ks (7 Knowledges) ประกอบด้วย

- 2.1.1 องค์ความรู้ด้านการจัดการ (Management)
- 2.1.2 องค์ความรู้ด้านการตลาด (Marketing)
- 2.2.3 องค์ความรู้การบริหารการบัญชี
- 2.2.4 องค์ความรู้ด้านการบริหารการผลิต
- 2.2.5 องค์ความรู้การบริหารการผลิต
- 2.2.6 องค์ความรู้การบริหารและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
- 2.2.7 องค์ความรู้สภาพแวดล้อมทางการบริหาร

2.2 การวัดผลการดำเนินงานด้วยเครื่องมือแบบสมดุลย์ (Balanced Scorecard : BSC) (Kaplan and Norton, 1998) ประกอบด้วย

- 2.2.1 ด้านลูกค้า
- 2.2.2 ด้านการเงิน
- 2.2.3 ด้านการเรียนรู้และพัฒนา
- 2.2.4 ด้านกระบวนการภายใน

2.3 การวัดผลการดำเนินงานด้วยเครื่องมือพีรามิดผลงาน (Performance Pyramid) (Lynch and cross, 1998) เป็นการเชื่อมโยงโครงสร้างองค์กรภายใน แบ่งออกเป็น 4 ระดับ คือ ระดับองค์กรโดยรวม ระดับหน่วยธุรกิจ ระดับฝ่าย/งาน และระดับปัจเจกบุคคล กับแนวคิดด้านคุณลักษณะของความรับผิดชอบของผู้บริหารแต่ละระดับ

2.4 การวัดผลการดำเนินงานจากความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder Expectation, 1999) เป็นแนวทางในการวัดผลการปฏิบัติงานขององค์กร โดยให้ความสำคัญกับมิติด้านความหลากหลายของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขององค์กร (Stakeholder) อันประกอบด้วย ผู้ถือหุ้น บุคลากร/พนักงาน ลูกค้า/ผู้รับบริการ ชุมชน/สังคม หรือรัฐ ซึ่งแต่ละกลุ่มจะมีคุณลักษณะของความคาดหวังในเชิงผลลัพธ์จากการปฏิบัติงานขององค์กรที่แตกต่างกันไป การวัดผลการปฏิบัติงานขององค์กร จึงต้องสร้างความสมดุลระหว่างความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขององค์กรให้มีความเหมาะสม

2.5 การวัดผลการดำเนินงานตามแนวทางการบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กร ได้พัฒนารูปแบบและตัวบ่งชี้วัดผลการปฏิบัติงานสำหรับใช้ในการตรวจสอบคุณภาพการบริหารองค์กรตามแนวทาง TQM เป็นตัวแบบที่ใช้หลักการประเมินผลองค์การที่ครอบคลุมทั้งการประเมินความสัมพันธ์เชิงเหตุเชิงผลและความสัมพันธ์ระหว่างกันที่แสดงผลในเชิงเปรียบเทียบได้ ประกอบด้วย

2.4.1 การประเมินผลงาน (Results)

2.4.2 การประเมินวิธีการวางแผนการปฏิบัติงาน (Approach)

2.4.3 การประเมินวิธีการที่องค์กรดำเนินกิจกรรมให้บรรลุ

วัตถุประสงค์ที่วางไว้ (Deployment)

2.4.4 การประเมินวิธีที่องค์กรใช้ในการประเมินตนเอง (Assessment and Review)

3. องค์ประกอบของผลการดำเนินงาน

ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือวัดผลการดำเนินงาน โดยประยุกต์ใช้เครื่องมือแบบสมดุลย์ (Balanced Scorecard : BSC) มาใช้เป็นตัวแปรตามในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วยตัวแปร 4 ด้าน ดังนี้ 1) ผลการดำเนินงานด้านการเงิน 2) ผลการดำเนินงานด้านลูกค้า 3) ผลการดำเนินงานด้านกระบวนการภายใน และ 4) ผลการดำเนินงานด้านการเรียนรู้และพัฒนา

3.1 ผลการดำเนินงานด้านการเงิน (Financial Perspective) เงินเป็นปัจจัยอย่างหนึ่งที่เป็นกลไกใช้เพื่อการบริหารองค์กร และเป็นตัวชี้วัดถึงผลของการประกอบการในการบริหาร ดังนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะใช้เป็นตัวชี้วัดในระดับต้น ๆ เป็นสำคัญ

ณัฐพันธุ์ เขจรนันท์ (2552, หน้า 304) ผลการดำเนินงานด้านการเงิน กล่าวว่า มุมมองทางการเงิน โดยตอบคำถามว่า “ผู้ถือหุ้นมองเราอย่างไร” ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับผลตอบแทนทางการเงินและความสามารถในการบริหารงบประมาณ หรือ “Bottom Line” ของธุรกิจว่า แผนการ การ

ดำเนินการ และผลลัพธ์ที่ได้สามารถบรรลุเป้าหมายเพียงใด โดยสามารถวัดจากความสามารถในการทำกำไร การเติบโต และการสร้างคุณค่าให้แก่ผู้ถือหุ้น

ตุลา มหาพฤธานนท์ (2555, หน้า 338) กล่าวว่า ผลการดำเนินงานด้านการเงิน มุ่งเน้นให้ทราบการปฏิบัติงานภายใต้กลยุทธ์ที่กำหนดขึ้นมาจากองค์กรประสบผลสำเร็จหรือไม่ โดยทั่วไปประกอบด้วยวัตถุประสงค์สำคัญ 2 ประการ คือ

1. การเพิ่มขึ้นของรายได้ (Revenue growth)
2. การลดลงของต้นทุน (Cost reduction) หรือการเพิ่มขึ้นของผลิตภาพ (Productivity improvement)

สุดใจ วันอุดมเดชาชัย (2556, หน้า 487) กล่าวว่า ผลการดำเนินงานด้านการเงิน เป็นองค์ประกอบแรกสุดของ BSC เนื่องจากเป็นวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับการได้กำไรหรือขาดทุนขององค์กร วัตถุประสงค์ด้านการเงินนี้สามารถแบ่งแนวทางในการประเมินได้เป็นกลุ่ม 3 กลุ่มหลัก ๆ และเกณฑ์ในการประเมินของแต่ละกลุ่ม ได้แก่

- 1) วัตถุประสงค์ด้านการเพิ่มขึ้นของรายได้
- 2) วัตถุประสงค์ด้านการลดลงของต้นทุน
- 3) วัตถุประสงค์ด้านการใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์หรือการลงทุน

3.2 ผลการดำเนินงานด้านลูกค้า (Customer Perspective) การที่องค์กรจะมุ่งไปสู่ความสำเร็จได้ทางด้านการเงิน ซึ่งเป็นตัวชี้วัดดังกล่าวมาแล้วนั้น ต้องอาศัยปัจจัยลูกค้าซึ่งเป็นผู้ใช้บริการ เป็นผู้เชื่อมโยงมาด้วยความพึงพอใจ และการวัดผลด้านลูกค้า ผู้ใช้บริการก็เป็นมุมมองที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง

ณัฐพันธุ์ เขจรนันท์ (2552, หน้า 304) กล่าวว่า ผลการดำเนินงานด้านลูกค้า โดยต้องตอบคำถามว่า “ลูกค้ามองเราอย่างไร” ซึ่งสามารถจะพิจารณาได้จาก 4 ด้าน ได้แก่ 1) ระยะเวลา 2) คุณภาพ 3) การปฏิบัติการ และ 4) บริการ

ตุลา มหาพฤธานนท์ (2555, หน้า 338) กล่าวว่า ผลการดำเนินงานด้านลูกค้า ประกอบด้วยองค์ประกอบหลักที่สำคัญ 5 ประการ คือ 1) ส่วนแบ่งการตลาด (Market share) 2) การรักษาลูกค้าเดิม (Customer retention) 3) การหาลูกค้าใหม่ (Customer acquisition) 4) ความพึงพอใจของลูกค้า (Customer satisfaction) และ 5) กำไรต่อลูกค้า (Customer profitability)

สุดใจ วันอุดมเดชาชัย (2556, หน้า 488-489) กล่าวว่า ผลการดำเนินงานด้านลูกค้า เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ด้านการเงินที่ได้ตั้งไว้ ซึ่งเป็นการประเมินความต้องการและความพึงพอใจของลูกค้า ที่ช่วยให้องค์กรสามารถตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าได้เป็นอย่างดี และในที่สุดองค์กรสามารถบรรลุวิสัยทัศน์ขององค์กร โดยวัตถุประสงค์ด้านนี้ประกอบด้วย 1) การ

สร้างการรับรู้ในกลุ่มลูกค้า 2) การเพิ่มส่วนแบ่งทางการตลาด 3) ประสิทธิภาพของการให้บริการลูกค้า 4) คุณภาพของการสื่อสารกับลูกค้า 5) เปอร์เซ็นต์ของการทำธุรกรรมซ้ำ 6) จำนวนของลูกค้าใหม่ที่มีการสั่งซื้อ (ราย/ปี) 7) ยอดสั่งซื้อของลูกค้าใหม่โดยเฉลี่ย (บาท/ราย) 8) การรักษาลูกค้าเดิม 9) ความพึงพอใจของลูกค้าทั้งในด้านสินค้าและบริการ และ 10) ผลกำไรที่ได้จากลูกค้าแต่ละราย

3.3 ผลการดำเนินงานด้านกระบวนการภายใน (Internal Process) การที่ลูกค้าหรือผู้รับบริการ จะเกิดความพึงพอใจในการให้บริการด้านต่าง ๆ นั้น วิธีการกลยุทธ์ที่ใช้เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้เกิดความพอใจในการบริการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระบวนการในหน่วยงาน ซึ่งถือว่าเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญ ที่จะสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าและความสำเร็จขององค์กร

ณัฐพันธุ์ เขจรนันท์ (2552, หน้า 304) กล่าวว่า ผลการดำเนินงานด้านกระบวนการจัดการภายใน เป็นมุมมองจากกระบวนการทางธุรกิจภายในองค์กร โดยตอบคำถามว่า “เราควรให้ความสำคัญกับกระบวนการอะไรทางธุรกิจ” โดยพิจารณากระบวนการทางธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความพอใจให้กับลูกค้า ซึ่งสามารถพิจารณาในด้านต่อไปนี้ 1) วงจรเวลา 2) คุณภาพ 3) ทักษะพนักงาน และ 4) ผลិតภาพ

ตุลา มหาพสุชานนท์ (2555, หน้า 338) กล่าวว่า ผลการดำเนินงานด้านกระบวนการจัดการภายใน หรือการปฏิบัติการภายในองค์กร เป็นกระบวนการภายในองค์กรเพื่อนำเสนอคุณค่าที่ลูกค้าต้องการและช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ภายใต้มุมมองด้านการเงิน ทั้งนี้ได้นำแนวคิดเกี่ยวกับห่วงโซ่แห่งคุณค่า (Value chain) ของ Michael E. Porter มาใช้ในการบริหารจัดการการปฏิบัติการภายในองค์กร ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมหลัก และกิจกรรมรอง

กิจกรรมหลัก

1. กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการได้รับ การขนส่ง การจัดเก็บ และการแจกจ่ายวัตถุดิบ (Inbound logistics)
2. กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนหรือแปรรูป วัตถุดิบต่าง ๆ ออกมาเป็นสินค้า (Operations)
3. กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บ รวบรวม จัดจำหน่ายสินค้าและบริการที่ผลิตแล้วไปยังผู้บริโภค (Outbound logistics)
4. กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการชักจูงใจให้เกิดความต้องการซื้อและบริการ (Marketing and sales)
5. กิจกรรมที่ครอบคลุมถึงการให้บริการเพื่อเพิ่มคุณค่าหรือบำรุงรักษาสินค้า รวมทั้งการบริการหลังการขาย (Customer service)

กิจกรรมรอง

1. กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดหาหรือจัดซื้อ (Procurement)
2. กิจกรรมต่าง ๆ ที่ช่วยในการเพิ่มคุณค่าแก่สินค้าหรือกระบวนการ (Technology development)
3. กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารทรัพยากรบุคคล (Human Resource Management)
4. กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทั่วไปในองค์กร การวางแผน การบัญชีและการเงิน เป็นต้น

สุดใจ วันอุดมเดชชัย (2556, หน้า 489-450) ผลการดำเนินงานด้านกระบวนการจัดการภายใน เป็นการกำหนดเป้าหมายด้านกระบวนการภายในองค์กร เพื่อให้สอดคล้องและเกื้อหนุนต่อการแสวงหารายได้ขององค์กร โดยองค์กรจะต้องพิจารณาถึงการพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการทำงานที่สำคัญ ๆ ภายในองค์กร ทั้งนี้ เพื่อสร้างคุณค่าให้แก่ลูกค้าเหนือกว่าคู่แข่ง หรือนำเสนอที่สิ่งทีลูกค้าต้องการ โดยวัตถุประสงค์ด้านนี้สามารถพิจารณาจาก

1. ความสามารถในการดำเนินงานนวัตกรรม ประกอบด้วย
 - จำนวนของสินค้าและบริการที่มีการคิดค้นขึ้นมาใหม่
 - ร้อยละของยอดขายจากสินค้าและบริการใหม่ ๆ

3.4 ผลการดำเนินงานด้านการเรียนรู้และการพัฒนา (Learning and Growth Perspective) การที่องค์กรจะละเอียดไม่ได้เลย คือ การเรียนรู้ การเรียนรู้จะก่อให้เกิดบุคลากรที่มีคุณภาพกับองค์กรเอง และผลการเรียนรู้ จะถูกนำไปปรับใช้ในการกระบวนการการบริหารและจัดการในองค์กรของตนเองเป็นสำคัญ และเป็นรากฐานแห่งความสำเร็จระยะยาวและยั่งยืนขององค์กรต่อไป

ณัฐพันธุ์ เขจรนันท์ (2552, หน้า 304) กล่าวว่า ผลการดำเนินงานด้านการเรียนรู้และการเติบโต โดยตอบคำถามว่า “เราสามารถพัฒนาและสร้างมูลค่าเพิ่มของธุรกิจได้อย่างไร” ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับค่านิยมขององค์กรที่จะพัฒนาและสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ เพื่อสร้างคุณค่าและเป็นที่ต้องการของลูกค้า ตลอดจนปรับปรุงกระบวนการทำงานของธุรกิจให้ดีขึ้นกว่าเดิม

ตุลา มหาพสุชานนท์ (2555, หน้า 338) กล่าวว่า ผลการดำเนินงานด้านการเรียนรู้และการพัฒนา ภายใต้มุมมองด้านนี้ องค์กรจะต้องพิจารณาว่าในการบรรลุวัตถุประสงค์ด้านการเงิน ลูกค้าด้านการปฏิบัติการภายในองค์กร องค์กรจะต้องมีการเรียนรู้ พัฒนา และเตรียมตัวอย่างไร ดังนั้น องค์กรประกอบในด้านนี้จึง ได้แก่

1. ด้านทรัพยากรบุคคล
 - 1.1 ทักษะความสามารถของพนักงาน
 - 1.2 ทักษะคติและความพึงพอใจของพนักงาน
 - 1.3 อัตราการเข้าออกของพนักงาน (Turnover)
2. ด้านวัฒนธรรมและระบบจูงใจที่เอื้ออำนวยในการทำงานของพนักงาน
3. การมีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การวิจัยในประเทศ

1.1 การวิจัยเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล

อภิสิทธิ์ หนูหนักดี (2552) ศึกษาเรื่อง ธรรมาภิบาลในองค์การภาคประชาสังคม ผลการศึกษาวิจัยพบว่า การบริหารขององค์การภาคประชาสังคมเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งประกอบด้วย หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใสและตรวจสอบได้ หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ซึ่งแต่ละองค์การได้มีการใช้หลักการธรรมาภิบาลในลักษณะที่มีความคล้ายคลึงกัน แต่จะมีความแตกต่างในประเด็นรายละเอียด ซึ่งเป็นไปตามลักษณะของนโยบายรูปแบบองค์การ ภาวะผู้นำ และทักษะความสามารถของบุคลากรในองค์การ ซึ่งจะเน้นถึงหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นสำคัญ ทุกฝ่ายขององค์การต้องช่วยปลูกฝังให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของหลักการธรรมาภิบาล ผู้บริหารองค์การควรจะเป็นแบบอย่างที่ดีที่จะให้ความสำคัญถึงหลักธรรมาภิบาลอย่างจริงจัง จึงจะทำให้ธรรมาภิบาลเป็นหลักการที่สามารถนำมาใช้ได้อย่างประสบความสำเร็จและยั่งยืนต่อไป

สุรศักดิ์ โตประสี (2553) ศึกษาเรื่อง ธรรมาภิบาลในการบริหารงานคลังขององค์การบริหารส่วนตำบล ผลการศึกษาวิจัยพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีธรรมาภิบาลในการบริหารงานคลังในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักการมีส่วนร่วม หลักความสำนึกรับผิดชอบ หลักความโปร่งใส หลักประสิทธิภาพ และหลักการควบคุมการคอร์รัปชัน ซึ่งขนาดองค์การบริหารส่วนตำบล และภูมิภาคที่แตกต่างกันส่งผลให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีประสิทธิผลในการบริหารงานคลังไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ภูมิภาคที่แตกต่างกันส่งผลให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีธรรมาภิบาลในการคลังแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 การวิเคราะห์หารูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุ (multiple regression) พบว่า ตัวแปรอิสระสามารถอธิบายตัวแปรตาม ได้ดีที่สุดเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยจากปัจจัยด้านประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วม นิติ

ธรรม ความสำนึกรับผิดชอบ ความโปร่งใส และการควบคุมการคอร์รัปชัน โดยตัวแปรอิสระทั้งหกตัวสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตามได้ถึงร้อยละ 65.2

นาคม ชีรสุวรรณจกร (2554) ศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารงานตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดราชบุรี ผลการศึกษาวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารงานตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดราชบุรี ประกอบด้วย หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า โดยสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมีการประเมินการปฏิบัติงานตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้านตามลำดับ ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักคุณธรรม หลักความคุ้มค่า หลักการมีส่วนร่วม และหลักความรับผิดชอบ

สุวดี สัตยารักษ์วิทย์ และอัญชลี พิพัฒน์เสริญ (2555) ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการและระยะเวลาที่ใช้ในการออกรายงานการสอบบัญชี ผลการศึกษาวิจัยจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ พบว่าสัดส่วนของกรรมการตรวจสอบที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านการเงินการบัญชีคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับระยะเวลาที่ใช้ในการออกรายงานการสอบบัญชี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 ซึ่งตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งหมายความว่า การมีสัดส่วนกรรมการตรวจสอบที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านการเงิน/การบัญชีในคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทมากขึ้น จะช่วยให้ระยะเวลาที่ใช้ในการออกรายงานประจำปีลดลง ผลการศึกษาวิจัยยังสามารถนำไปให้ผู้สอบบัญชีใช้ในการประเมินความเสี่ยงเพื่อวางแผนในการจัดทำแนวทางการตรวจสอบได้อีกด้วย โดยหากบริษัทใดที่มีการกำกับดูแลกิจการที่ดี ผู้สอบบัญชีก็จะใช้ระยะเวลาในการตรวจสอบที่น้อยกว่า เนื่องจากมีความเชื่อมั่นในระบบการออกรายงานทางการเงิน ระบบตรวจสอบและการควบคุมภายใน

นิสาชล หวานเปราะ (2557) ศึกษาเรื่อง หลักธรรมาภิบาลและความรู้ความสามารถของนักบัญชีที่มีผลต่อคุณภาพงบการเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ผู้บริหารท้องถิ่น (ฝ่ายประจำ) ให้ความสำคัญกับหลักธรรมาภิบาล ความรู้ความสามารถของนักบัญชี และคุณภาพงบการเงินทุกด้านอยู่ในระดับมาก อีกทั้งหลักธรรมาภิบาลมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพงบการเงิน ความรู้ความสามารถของนักบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพงบการเงิน และหลักธรรมาภิบาลมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความรู้ความสามารถของนักบัญชีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ชาวลัย หม่อมบุญ และนันท วิเศษสรรพ (2558) ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ ระหว่างการกำกับดูแลกิจการที่ดีกับการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนไทย กรณีบริษัทที่มี โครงสร้างของผู้ถือหุ้นแตกต่างกัน ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการกำกับดูแลกิจการที่ดี และขนาดของกิจการ เป็นปัจจัยที่นำมาอธิบายปริมาณการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ที่มีโครงสร้างผู้ถือหุ้นแตกต่างกัน โดยประสิทธิภาพของการกำกับดูแลกิจการที่ดี ในงานวิจัยวัดจากค่าสัมประสิทธิ์ปัจจัยองค์ประกอบการกำกับดูแลกิจการ ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ประสิทธิภาพการกำกับดูแลกิจการที่ดีมีความสัมพันธ์เชิงลบต่อการจัดการกำไรอย่างมีนัยสำคัญ แสดงว่าบริษัทจดทะเบียนที่มีประสิทธิภาพการกำกับดูแลกิจการสูงกว่าจะมีการจัดการกำไรน้อยกว่า โดยเมื่อพิจารณาถึงโครงสร้างของผู้ถือหุ้นและขนาดกิจการ พบว่า บริษัทที่มีโครงสร้างผู้ถือหุ้นเป็นแบบการเข้าถือหุ้น โดยรัฐบาลและขนาดกิจการใหญ่เป็นบริษัทที่มีประสิทธิภาพของการ กำกับดูแลกิจการที่ดีส่งผลต่อการจัดการกำไรชัดเจนที่สุด

ธกานต์ ชาตวงค์ (2560) ศึกษาเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการที่ดีกับการตกแต่งกำไร ผลการศึกษาวิจัยพบว่า กรณีที่ใช้ปัจจัยคุณลักษณะของ คณะกรรมการตรวจสอบด้านขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบสัดส่วนของคณะกรรมการ ตรวจสอบที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการบัญชีหรือการเงิน และสัดส่วนของคณะกรรมการ ตรวจสอบที่เป็นเพศหญิง เป็นตัวแทนของการกำกับดูแลกิจการที่ดี จะทำให้การกำกับดูแลกิจการที่ดีมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการตกแต่งกำไร

1.3 งานวิจัยที่เกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในที่ดี

อภิญา เป็นสูงเนิน (2551) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ประสิทธิภาพการควบคุมภายใน กรณีศึกษา สหกรณ์โคนมในจังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาวิจัยพบว่า 1) ระดับการควบคุมภายในด้านการบริหารตามความเห็นของประธานกรรมการอยู่ในระดับดี ตามความเห็นของผู้สอบบัญชีอยู่ในระดับดี ตามความเห็นของผู้สอบบัญชีอยู่ในระดับพอใช้ เมื่อพิจารณาระดับการควบคุมภายในโดยรวม ตามความเห็นของประธานกรรมการและหัวหน้าฝ่ายบัญชีอยู่ในระดับดี และตามความเห็นของผู้สอบบัญชีอยู่ในระดับพอใช้ 2) ผลการปฏิบัติงานตามระบบการควบคุมภายในของสหกรณ์โคนมขนาดใหญ่ อยู่ในเกณฑ์พอใช้ 3 สหกรณ์ และอยู่ในเกณฑ์ควรปรับปรุง 3 สหกรณ์ สหกรณ์โคนมขนาดใหญ่มากอยู่ในเกณฑ์ดี 2 สหกรณ์ อยู่ในเกณฑ์พอใช้ 1 สหกรณ์ และอยู่ในเกณฑ์ควรปรับปรุง 1 สหกรณ์ และ 3) ประสิทธิภาพการควบคุมภายในของสหกรณ์โคนมในจังหวัดนครราชสีมาไม่ดี 8 สหกรณ์ และประสิทธิภาพการควบคุมภายในดี 2 สหกรณ์

สุกัญญา นาคศรีม่วง (2560) ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพระบบการควบคุมภายในกับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลระบบการควบคุมภายใน กับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า ประสิทธิผลระบบการควบคุมภายใน ด้านการประเมินความเสี่ยง ด้านกิจกรรมการควบคุม และด้านการติดตามและประเมินผล มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อ ผลการดำเนินงาน ด้านลูกค้า ด้านกระบวนการภายใน ด้านการเรียนรู้และพัฒนา และด้านการเงิน ส่วนประสิทธิผลระบบการควบคุมภายใน ด้านการประเมินความเสี่ยง ด้านกิจกรรมการควบคุม และด้านการติดตามและประเมินผล มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อประสิทธิผลของการดำเนินงาน ด้านความน่าเชื่อถือ ด้านความระมัดระวัง และด้านกระบวนการทำงาน และในส่วนของผลการดำเนินงาน ด้านลูกค้า ด้านกระบวนการภายใน ด้านการเรียนรู้และพัฒนา และด้านการเงิน มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกต่อ ประสิทธิผลของการดำเนินงาน ด้านความน่าเชื่อถือ ด้านความระมัดระวัง ด้านกระบวนการทำงาน และด้านความน่าเชื่อถือ ด้านความระมัดระวัง ด้านกระบวนการทำงาน และด้านความเป็นอิสระ

2. การวิจัยต่างประเทศ

เกอร์วิส (Grewilch, 1999, pp.264-270) ได้ศึกษาเรื่อง ธรรมชาติภายในยุคอวกาศ พบว่า วิธีการปกครองที่แตกต่างกันเกี่ยวกับกฎเกณฑ์การใช้ e-commerce อาจนำไปสู่ปัญหาในระบบและสร้างความเสียหายทั้งทางธุรกิจ และผู้ซื้อ งานวิจัยนี้ได้ศึกษาถึงการกำหนดขอบข่ายที่จำเป็น ซึ่งจะช่วยให้ stakeholders ได้พัฒนาเป็นผู้บริหารที่มีคุณภาพสูงในโลกแห่งข้อมูลข่าวสาร จากแนวคิดของชาวยุโรปช่วยให้เห็นข้อมูลที่จำเป็นต่อการเป็นธรรมชาติ ซึ่งประกอบด้วยอำนาจอธิปไตย การวางระเบียบตลอดจนการรักษาความปลอดภัยรวมทั้งการแข่งขัน หลักการเฉพาะและหลักการทั่วไปของผู้ปกครอง ข้อจำกัดและการร่วมมือในการจัดระเบียบตนเอง

ไพ (Pei, 1999, pp.1-33) ได้ศึกษาทางสถิติด้วยวิธี multivariate regression จาก 83 ประเทศ พบว่าการเพิ่มขึ้นของเสรีภาพทางการเมือง 1 หน่วย หรือเสรีภาพทางเศรษฐกิจ 1 หน่วย มีผลโดยตรงที่ทำให้เกิดการเพิ่มขึ้นของธรรมชาติถึง 3 เท่า ซึ่งหมายถึงการลดลงของการฉ้อราษฎร์บังหลวงถึง 3 เท่า นั่นเอง สรุปว่าหากจะวัดการฉ้อราษฎร์บังหลวงและธรรมชาติจะพบว่าประเทศที่มีเสรีภาพทางการเมืองและเสรีภาพทางเศรษฐกิจมากกว่า จะมีธรรมชาติเพิ่มขึ้นและการฉ้อราษฎร์บังหลวงลดลง

พิลเล (Pillay, 2004, pp.586-605) ทำการศึกษาเรื่อง คอร์รัปชัน : สิ่งท้าทายการไปสู่ธรรมชาติ: ในมุมมองของชาวแอฟริกาใต้ พบว่า การคอร์รัปชันในแอฟริกาใต้ มีผลกระทบอย่างมากต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ รวมทั้งเป็นตัวการสำคัญที่ขัดขวางการไปสู่การมีธรรมชาติ การปกครองที่ซับซ้อนของแอฟริกาใต้ มีผลทำให้เกิดการคอร์รัปชันซึ่งมีผลต่อความมั่นคง และความเชื่อมั่นเป็นการทำลายค่านิยม และหลักการทางประชาธิปไตย แม้รัฐบาลแอฟริกาใต้จะสร้าง

ระบบการต่อสู้กับคอร์รัปชัน แต่ยังคงมีปัญหาคอร์รัปชันอยู่นั่นเอง ปัญหาที่พบคือ การขาดโครงข่ายการต่อต้านคอร์รัปชัน ขาดข้อสนเทศเกี่ยวกับคอร์รัปชันและผลของคอร์รัปชันที่มีต่อการมีธรรมาภิบาล งานวิจัยนี้ศึกษารายละเอียดที่สัมพันธ์กับการคอร์รัปชันและธรรมาภิบาล ในแอฟริกาใต้ วิเคราะห์วิจารณ์ สิ่งทำทนายของประเทศและองค์กรต่างๆ ที่ร่วมกันต่อต้านคอร์รัปชันให้ดีขึ้นอย่างมีฐานะ ในขณะที่อุปสรรคการมีส่วนร่วมในการวางแผนอยู่ในรูปแบบของเวลาที่มอบหมายงาน วงจรของระดับการตัดสินใจที่เพิ่มขึ้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ระบบการควบคุมภายในที่ดี และธรรมาภิบาลที่มีต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการวิจัยเป็นขั้นตอนตามลำดับ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. ตัวแปรที่ในการวิจัย
3. เครื่องมือและการพัฒนาเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. วิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร (Population) ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย จำนวน 1,422 สหกรณ์ (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2560)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีสุ่มตัวอย่างเลือกวิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม โดยแบ่งออกเป็นเขตพื้นที่ภูมิภาค ได้แก่ กรุงเทพมหานคร ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ จากสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย จำนวน 312 สหกรณ์ จากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีคำนวณจากสูตรของทาโร ยามานะ (Yamane, 1973) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + (Ne^2)}$$

n แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N แทน ขนาดของประชากรจำนวน 1,422 สหกรณ์

e แทน ระดับของความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับให้เกิดขึ้นได้ ร้อยละ 5 (.05)

ดังนั้นแทนค่าในสูตรได้ดังนี้

$$n = \frac{1,422}{1 + (1,422 \times .0025)} = 312 \text{ สหกรณ์}$$

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างตามสูตรของทาโร ยามานะ (Taro Yamane) โดยกำหนดเลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวน 312 สหกรณ์ กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม ดังนี้

1. แบ่งกลุ่มประชากรจากสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย จำนวน 1,422 สหกรณ์ ออกเป็น 5 กลุ่มพื้นที่ตามภูมิภาค ประกอบด้วย กรุงเทพมหานคร ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้

2. ทำการสุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่มพื้นที่ตามภูมิภาค โดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ตามสัดส่วนประชากร ได้จำนวนสหกรณ์ แบ่งเป็นพื้นที่ กรุงเทพมหานคร 75 สหกรณ์ พื้นที่ภาคกลาง 117 สหกรณ์ พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 46 สหกรณ์ และพื้นที่ภาคใต้ 34 สหกรณ์ รวมทั้งสิ้น 312 สหกรณ์

ในการเก็บข้อมูลผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถามจากสหกรณ์ ๆ ละ 1 คน

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย

สหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย	จำนวน	
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
	(N) (สหกรณ์)	(n) (สหกรณ์)
1. พื้นที่กรุงเทพมหานคร	343	75
2. พื้นที่ภาคกลาง	534	234
3. พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	209	46
4. พื้นที่ภาคเหนือ	181	40
5. พื้นที่ภาคใต้	155	34
รวม	1,422	312

ที่มา : กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ (2560, หน้า 1)

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้วิเคราะห์ระบบการควบคุมภายใน และธรรมาภิบาลที่มีต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้

1.1 ตัวแปรอิสระ คือ

1.1.1 ระบบการควบคุมภายในที่ดี ประกอบด้วย

- 1) ด้านสภาพแวดล้อมการควบคุม
- 2) ด้านการประเมินความเสี่ยง
- 3) ด้านกิจกรรมควบคุม
- 4) ด้านข้อมูลและการสื่อสาร
- 5) ด้านการติดตามและประเมินผล

1.2.1. ธรรมาภิบาล ประกอบด้วย

- 1) หลักประสิทธิผล
- 2) หลักประสิทธิภาพ
- 3) หลักการตอบสนอง
- 4) หลักการรับผิดชอบต่อ
- 5) หลักความโปร่งใส
- 6) หลักการมีส่วนร่วม
- 7) หลักมอบอำนาจ
- 8) หลักนิติธรรม
- 9) หลักความเสมอภาค

1.2 ตัวแปรตาม คือ

1.2.1 ผลการดำเนินงานของสหกรณ์ ประกอบด้วย

- 1) ด้านการเงิน
- 2) ด้านสมาชิก
- 3) ด้านกระบวนการภายใน
- 4) ด้านการเรียนรู้และการพัฒนา

เครื่องมือและการพัฒนาเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถามเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในที่ดี และ ธรรมชาติที่มีต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และ ตำแหน่งในสหกรณ์

ตอนที่ 2 ข้อมูลลักษณะทั่วไปของสหกรณ์ออมทรัพย์ ได้แก่ ทุนสะสม พื้นที่ตั้ง และกลุ่ม วิชาชีพ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในที่ดี ธรรมชาติ และผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

1. ระบบการควบคุมภายในที่ดี เครื่องมือที่ใช้ในแบบสำรวจความคิดเห็น จะใช้มาตรา วัดแบบประมาณค่า (rating scale) เป็นการวัดแบบเรียงลำดับ (ordinal scale) ของ ลิเคิร์ต (Likert, 1987, p.14) แบ่งเป็น 5 ระดับได้แก่

ระบบควบคุมภายใน	อยู่ในระดับมากที่สุด	5 คะแนน
ระบบควบคุมภายใน	อยู่ในระดับมาก	4 คะแนน
ระบบควบคุมภายใน	อยู่ในระดับปานกลาง	3 คะแนน
ระบบควบคุมภายใน	อยู่ในระดับน้อย	2 คะแนน
ระบบควบคุมภายใน	อยู่ในระดับน้อยที่สุด	1 คะแนน

2. ธรรมชาติ เครื่องมือที่ใช้ในแบบสำรวจความคิดเห็นจะใช้มาตราวัดแบบประมาณ ค่า (rating scale) เป็นการวัดแบบเรียงลำดับ (ordinal scale) ของลิเคิร์ต (Likert, 1987, p.14) แบ่งเป็น 5 ระดับได้แก่

ธรรมชาติ	อยู่ในระดับมากที่สุด	5 คะแนน
ธรรมชาติ	อยู่ในระดับมาก	4 คะแนน
ธรรมชาติ	อยู่ในระดับปานกลาง	3 คะแนน
ธรรมชาติ	อยู่ในระดับน้อย	2 คะแนน
ธรรมชาติ	อยู่น้อยที่สุด	1 คะแนน

1. ผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ เครื่องมือที่ใช้ในแบบสำรวจ ความเห็น จะใช้มาตราวัดแบบประมาณค่า (rating scale) เป็นการวัด แบบเรียงลำดับ (ordinal scale) ของ ลิเคิร์ต (Likert, 1987, p.14) แบ่งเป็น 5 ระดับได้แก่

ผลการดำเนินงาน	อยู่ในระดับมากที่สุด	5 คะแนน
ผลการดำเนินงาน	อยู่ในระดับมาก	4 คะแนน
ผลการดำเนินงาน	อยู่ในระดับปานกลาง	3 คะแนน
ผลการดำเนินงาน	อยู่ในระดับน้อย	2 คะแนน
ผลการดำเนินงาน	อยู่ในระดับน้อยที่สุด	1 คะแนน

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ โดยมีรายละเอียดขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือดังต่อไปนี้

1. ศึกษารายละเอียดที่เกี่ยวข้องโดยการรวบรวมข้อมูลทั้งแนวความคิด ทฤษฎี หลักการวิธีการเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในที่ดี ธรรมชาติ และผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย

2. สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และลักษณะ

3. สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย

4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยใช้เทคนิคการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหาหรือความมุ่งหมายการวิจัย (Index of Item-Objective Congruence : IOC) (สุวิมล ตรีภานันท์, 2543) โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ประกอบด้วย

1. นายสุเมธ ประภาสวัศดี	รองประธานกรรมการ
สหกรณ์ออมทรัพย์ครูลพบุรี จำกัด
อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี
2. ดร.นันทิยา ทองหล่อ	สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูลพบุรี จำกัด
ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองนา
อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี
3. นางสาวสุนันท์ เงินเมย	ผู้ตรวจสอบกิจการ
สหกรณ์ออมทรัพย์เขาสามยอด จำกัด
อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี
4. นางสาวธนาวรรษ์ จุลกันท์	อดีตหัวหน้าสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์
จังหวัดลพบุรี/ข้าราชการบำนาญ
กรมตรวจบัญชีสหกรณ์

5. นางสาวลักขณา โอพาฤกษ์ ข้าราชการครู แผนกวิชาการบัญชี
 วิทยาลัยเทคนิคลพบุรี
 อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี

และผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ความถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหาเชิงทฤษฎี ที่ได้ศึกษาวิเคราะห์ ซึ่งค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและความมุ่งหมายของแบบสอบถามรายข้อที่คัดเลือกมาใช้วิจัยในครั้งนี้ มีค่าอยู่ระหว่าง 0.6 ถึง 1 และ ค่าความตรง (validity) โดยมีขั้นตอนดังนี้

1) นำเครื่องมือวิจัยไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา ให้คะแนนความคิดเห็นของข้อคำถามแต่ละข้อ โดยกำหนดคะแนนความคิดเห็น ดังนี้

+1 หมายถึงข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงตามเนื้อหาหรือความมุ่งหมายของการวิจัย

0 หมายถึงไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงตามเนื้อหาหรือ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

-1 หมายถึงข้อคำถามนั้นวัดได้ไม่ตรงตามเนื้อหาหรือความมุ่งหมายของการวิจัย

2) นำคะแนนที่ได้มาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหาหรือความมุ่งหมายของการวิจัย โดยใช้สูตร IOC

3) พิจารณาข้อที่มีค่า IOC > 0.50 เป็นข้อคำถามที่ใช้ได้

4) ถ้าข้อคำถามใดมีค่า IOC ต่ำกว่า 0.50 ข้อคำถามนั้นตัดออกไปหรือนำไปปรับปรุงแก้ไขใหม่

5) ปรับปรุงแบบสอบถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 5 คน

5. จัดพิมพ์แบบสอบถามเพื่อนำไปทดลองใช้เพื่อหาค่าความเที่ยง (reliability) ของแบบสอบถามโดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นและผ่านการตรวจสอบเชิงโครงสร้างและเชิงเนื้อหาแล้วไปทดลองใช้กับตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล (informants) ที่มีคุณลักษณะคล้ายคลึงกับผู้ให้ข้อมูลที่จะใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้นำไปทดลองใช้กับสหกรณ์ออมทรัพย์ในจังหวัดลพบุรีและสระบุรี ที่ไม่ได้ถูกสุ่มเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 สหกรณ์/คน เพื่อนำมาตรวจสอบความเที่ยงของแบบสอบถามโดยใช้สูตรการหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถามจากการพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบัก รวมทั้งฉบับ 0.993 และได้จำแนกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ระบบควบคุมภายในที่ดี	เท่ากับ	0.993
ส่วนที่ 2 ธรรมาภิบาล	เท่ากับ	0.989
ส่วนที่ 3 ผลการดำเนินงาน	เท่ากับ	0.955

การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์จากมหาวิทยาลัยศรีปทุม ไปยังสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย จำนวน 312 สหกรณ์ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3.2 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถาม พร้อมหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลถึงสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทยที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์ เพื่อตอบแบบสอบถามการวิจัย เมื่อผู้ตอบแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ไปเก็บรวบรวมแบบสอบถาม จำนวน 252 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 80.77

3.3 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์เพื่อนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมากำหนดเป็นประเด็นในการดำเนินการขั้นตอนต่อไป

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของการตอบแล้วนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมดไปวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1. เพื่อบรรยายลักษณะข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง เป็นการใช่วิธีการบรรยาย ภาพรวมของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย

4.1.1 การแจกแจงความถี่ (frequency) เพื่อตรวจนับจำนวนช่วงคะแนนหรือลักษณะของกลุ่มตัวอย่างแต่ละตัวแปร ได้แก่ เพศ ตำแหน่งในสหกรณ์ ระดับการศึกษา สหกรณ์สังกัดกลุ่มอาชีพ

4.1.2 ค่าร้อยละ (percentage) เพื่อเปรียบเทียบข้อมูลในแต่ละตัวแปร ได้แก่ เพศ ตำแหน่งในสหกรณ์ ระดับการศึกษา สหกรณ์สังกัดกลุ่มอาชีพ

4.2 เพื่อบรรยายลักษณะข้อมูลของการวิจัย เป็นการใช่วิธีการบรรยาย เพื่อศึกษาข้อค้นพบที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

4.2.1 ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (mean) เพื่อวิเคราะห์ลักษณะของข้อมูล

4.2.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) เพื่อพิจารณาการกระจายของข้อมูลตามเกณฑ์ ดังนี้

ระดับความเห็นเหล่านี้เป็นมาตราวัดแบบช่วงสเกล (interval scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ของเบสท์ (Best, 1981, p.82) ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.00-1.49	ระดับความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.50-2.49	ระดับความคิดเห็นในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	2.50-3.49	ระดับความคิดเห็นในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	3.50-4.49	ระดับความคิดเห็นในระดับมาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	4.50-5.00	ระดับความคิดเห็นในระดับมากที่สุด

4.3. ใช้สถิติอ้างอิง (inference statistic) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง

4.3.1 การวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ตามวิธีการของเพียร์สัน (Person's correlation coefficient) โดยแปลความหมายค่าสหสัมพันธ์ตามเกณฑ์ (Hinkle D.E.1998, p. 108) ดังนี้

ค่า r	ระดับของความสัมพันธ์
0.90 – 1.00	มีความสัมพันธ์ในระดับสูงมาก
0.70 – 0.90	มีความสัมพันธ์ในระดับสูง
0.50 – 0.70	มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง
0.30 – 0.50	มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ
0.00 – 0.30	มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำมาก

4.3.2 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis) โดยการหาค่าอำนาจพยากรณ์ (regression equation) และหาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของแบบสอบถามเพื่อวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของระบบการควบคุมภายในที่ดี และธรรมาภิบาลต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ เพื่อศึกษาระบบการควบคุมภายในที่ดี และธรรมาภิบาลที่มีต่อผลการดำเนินงานสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้นำมาเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปและลักษณะของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทยของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติ ได้แก่ ความถี่ และร้อยละ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในที่ดี และธรรมาภิบาล และผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย โดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 3 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม และทดสอบสมมติฐานการวิจัย สถิติที่ใช้ในการทดสอบ ได้แก่ วิเคราะห์ความสัมพันธ์อย่างง่าย (Correlation) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression)

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้การนำเสนอข้อมูลเพื่อให้เข้าใจตรงกันในการแปลความหมาย โดยผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน	สถิติพิจารณาความมีนัยสำคัญจากการแจกแจงแบบ t-Distribution
F	แทน	สถิติพิจารณาความมีนัยสำคัญจากการแจกแจงแบบ F-Distribution
Sig.	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ (Significance)
R ²	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ
*	แทน	ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
β_1	แทน	สัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรแต่ละตัว

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบสอบถามในสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย

ตารางที่ 4.1 จำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	88	34.92
หญิง	164	65.08
รวม	252	100.00
2. อายุ		
ไม่เกิน 30 ปี	28	11.11
31 – 45 ปี	97	38.50
46 – 60 ปี	100	39.68
61 ปีขึ้นไป	27	10.71
รวม	252	100.00
3. ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	6	2.38
ปริญญาตรี	159	63.10
ปริญญาโท	86	34.12
ปริญญาเอก	1	0.40
รวม	252	100.00
4. ตำแหน่งในสหกรณ์		
ประธาน/รองประธานกรรมการ	20	7.94
เหรัญญิก/เลขานุการ	5	1.98
กรรมการ	21	8.33
ผู้จัดการ	45	17.86
รอง/ผู้ช่วยผู้จัดการงานบัญชี	20	7.94
หัวหน้า/เจ้าหน้าที่บัญชี	141	55.95
รวม	252	100.00

จากตารางที่ 4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 65.08 อายุอยู่ระหว่าง 46-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 39.68 ระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 63.10 และหัวหน้า/เจ้าหน้าที่บัญชี คิดเป็นร้อยละ 55.95

ตอนที่ 2 ข้อมูลลักษณะทั่วไปของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย

ตารางที่ 4.2 จำนวนและค่าร้อยละของลักษณะทั่วไปของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย

ข้อมูลของสหกรณ์ออมทรัพย์	จำนวน	ร้อยละ
1. ทุนสะสม		
น้อยกว่า 1,000 ล้านบาท	70	27.78
ตั้งแต่ 1,000-5,000 ล้านบาท	89	35.32
ตั้งแต่ 5,001-10,000 ล้านบาท	76	30.16
มากกว่า 10,000 ล้านบาท	17	6.74
รวม	252	100.00
2. พื้นที่ตั้ง		
กรุงเทพมหานคร	45	17.86
ภาคกลาง	143	56.75
ภาคเหนือ	23	9.12
ภาคใต้	12	4.76
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	29	11.51
รวม	252	100.00
3. กลุ่มวิชาชีพ		
ครูและบุคลากรทางการศึกษา	67	26.59
ทหาร	26	10.32
ตำรวจ	30	11.90
สาธารณสุข	36	14.29
ข้าราชการ	19	7.54
รัฐวิสาหกิจ	16	6.35
สถานประกอบการ	58	23.01
รวม	252	100.00

จากตารางที่ 4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของสหกรณ์ออมทรัพย์ของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่มีทุนสะสมตั้งแต่ 1,000-5,000 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 35.32 มีพื้นที่ตั้งในเขตภาคกลาง คิดเป็นร้อยละ 48.81 และกลุ่มวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 26.59

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในที่ดีของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย

การวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในที่ดีของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย โดยภาพรวมและรายด้าน

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระบบการควบคุมภายในที่ดีของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย โดยภาพรวม

ระบบการควบคุมภายในที่ดี	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลความ
ด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม	3.99	0.802	มาก
ด้านการประเมินความเสี่ยง	4.08	0.806	มาก
ด้านกิจกรรมการควบคุม	4.09	0.719	มาก
ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร	4.04	0.703	มาก
ด้านการติดตามและประเมินผล	3.97	0.799	มาก
ภาพรวม	4.03	0.686	มาก

จากตารางที่ 4.3 การวิเคราะห์ระบบการควบคุมภายในที่ดีของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 0.686) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ระบบการควบคุมภายในที่ดี สูงสุด คือ ด้านกิจกรรมการควบคุม ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.719) รองลงมา คือ ด้านการประเมินความเสี่ยง ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.806) และน้อยที่สุด คือ ด้านการติดตามและประเมินผล ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.799)

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระบบการควบคุมภายในที่ดีของสหกรณ์
ออมทรัพย์ในประเทศไทย ด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม

ระบบการควบคุมภายในที่ดี ด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1. สหกรณ์จัดให้มีวิธีการที่เหมาะสมเมื่อมีสัญญาณว่าอาจ มีปัญหาเกิดขึ้นกับค่าใช้จ่ายที่มากเกินไปกว่าประมาณการ	4.00	0.744	มาก
2. สหกรณ์จัดทำเอกสารหลักฐานที่แสดงถึงรายละเอียด ความรู้ความชำนาญของบุคคลสำหรับแต่ละงานอย่าง ครบถ้วน	3.80	0.879	มาก
3. คณะกรรมการดำเนินการมีการพูดคุย ประชุม ร่วมกับ ผู้รับผิดชอบทางด้านการบัญชีและการเงิน ผู้ตรวจสอบ กิจการ และผู้สอบบัญชีอย่างสม่ำเสมอ	4.07	0.846	มาก
4. สหกรณ์มีวิธีปฏิบัติต่อระบบข้อมูลสารสนเทศ การจัดทำ บัญชี การดูแลรักษาทรัพย์สินอย่างชัดเจน	4.08	0.966	มาก
5. สหกรณ์มีการปรับปรุงโครงสร้างองค์กรเมื่อสภาพ การปฏิบัติงานที่เป็นจริงเปลี่ยนแปลงอย่างเหมาะสม	3.94	0.895	มาก
6. สหกรณ์กำหนดอำนาจและหน้าที่ความรับผิดชอบในแต่ละ ตำแหน่งมีความเหมาะสมกับความรู้ความสามารถ	3.96	1.007	มาก
7. สหกรณ์ให้ความสำคัญกับมาตรฐานจริยธรรมและความ ซื่อสัตย์เพื่อใช้ในการประเมินผลการปฏิบัติงานเป็นไป อย่างชัดเจน	4.09	0.966	มาก
ภาพรวม	3.99	0.802	มาก

จากตารางที่ 4.4 การวิเคราะห์ระบบการควบคุมภายในที่ดีของสหกรณ์ออมทรัพย์ใน
ประเทศไทย ด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$, S.D. =
0.802) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ระบบการควบคุมภายในที่ดี ด้านสภาพแวดล้อมของการ
ควบคุม สูงสุด คือ สหกรณ์ให้ความสำคัญกับมาตรฐานจริยธรรมและความซื่อสัตย์เพื่อใช้ในการ
ประเมินผลการปฏิบัติงานเป็นไปอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.966) และสหกรณ์มีวิธีปฏิบัติต่อ
ระบบข้อมูลสารสนเทศ การจัดทำบัญชี การดูแลรักษาทรัพย์สินอย่างชัดเจน. ($\bar{X} = 4.08$, S.D. =

0.966) รองลงมา คือ สหกรณ์มีวิธีปฏิบัติต่อระบบข้อมูลสารสนเทศการจัดทำบัญชี การดูแลรักษาทรัพย์สินอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.966) น้อยที่สุด คือ สหกรณ์จัดทำเอกสารหลักฐานที่แสดงถึงรายละเอียดความรู้ความชำนาญของบุคคลสำหรับแต่ละงานอย่างครบถ้วน ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.879)

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระบบการควบคุมภายในที่ดีของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ด้านการประเมินความเสี่ยง

ระบบการควบคุมภายในที่ดี ด้านการประเมินความเสี่ยง	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1. เจ้าหน้าที่ทุกคนรับทราบและมีความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานให้บรรลุผลสำเร็จในทิศทางเดียวกัน	4.17	0.844	มาก
2. สหกรณ์จัดสรรทรัพยากรที่ต้องใช้ในการดำเนินงานให้บรรลุผลสำเร็จตามที่กำหนดมีความเหมาะสม	4.08	0.814	มาก
3. การระบุความเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของสหกรณ์มีความเหมาะสม	4.11	0.863	มาก
4. ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ทุกระดับมีส่วนร่วมในการพิจารณาและระบุงัยเสี่ยงที่เกิดขึ้น	4.05	0.905	มาก
5. สหกรณ์มีการจัดทำประเมินความเสี่ยงสำหรับระบบงานต่าง ๆ ที่สำคัญอย่างเป็นรูปธรรม	4.03	0.894	มาก
6. สหกรณ์ได้นำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ลดขั้นตอนงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.05	0.964	มาก
ภาพรวม	4.08	0.806	มาก

จากตารางที่ 4.5 การวิเคราะห์ระบบการควบคุมภายในที่ดีของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ด้านการประเมินความเสี่ยง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.806) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ระบบการควบคุมภายในที่ดี ด้านการประเมินความเสี่ยง สูงสุด คือ เจ้าหน้าที่ทุกคนรับทราบและมีความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานให้บรรลุผลสำเร็จในทิศทางเดียวกัน ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.844) รองลงมา คือ การระบุความเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของสหกรณ์มีความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.863) น้อยที่สุด คือ

สหกรณ์มีการจัดการประเมินความเสี่ยงสำหรับระบบงานต่าง ๆ ที่สำคัญอย่างเป็นรูปธรรม ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 0.814)

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระบบการควบคุมภายในที่ดีของสหกรณ์
ออมทรัพย์ในประเทศไทย ด้านกิจกรรมการควบคุม

ระบบการควบคุมภายในที่ดี ด้านกิจกรรมการควบคุม	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1. สหกรณ์กำหนดผลงานที่คาดหวังไว้ ทั้งในรูปจำนวน ผลงาน และระยะเวลาปฏิบัติตามแผนงานเป็นไปอย่าง ชัดเจน	4.05	0.884	มาก
2. สหกรณ์ปรับปรุงคู่มือหรือวิธีปฏิบัติให้เหมาะสม อยู่เสมอ	4.21	0.779	มาก
3. การปฏิบัติงานในแต่ละกิจกรรมการควบคุมที่กำหนด ขึ้นในสหกรณ์ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี	4.00	0.897	มาก
4. สหกรณ์กำหนดอำนาจในการอนุมัติในแต่ละระดับมี ความเหมาะสมชัดเจน	4.26	0.760	มาก
5. สหกรณ์จัดให้มีระบบการสอบทานการปฏิบัติงาน ระหว่างกันอย่างเหมาะสม	4.00	0.786	มาก
6. สหกรณ์กำหนดวิธีการควบคุมกระบวนการประมวลผล ข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบ	4.05	0.742	มาก
7. สหกรณ์จัดระบบการควบคุมทรัพย์สินประเภทเงินสด เอกสารสิทธิต่าง ๆ วัสดุ อุปกรณ์และเครื่องใช้ สำนักงานมีความปลอดภัย	4.06	0.915	มาก
8. การตรวจสอบทรัพย์สินต่าง ๆ ของสหกรณ์มีการ ดำเนินการอย่างสม่ำเสมอ	4.08	0.761	มาก
9. สหกรณ์จัดทำทะเบียนคุมทรัพย์สินเป็นปัจจุบัน	4.16	0.878	มาก
10. สถานที่เก็บรักษาทรัพย์สินของสหกรณ์มีความ เหมาะสม	4.03	1.021	มาก
ภาพรวม	4.09	0.719	มาก

จากตารางที่ 4.6 การวิเคราะห์ระบบการควบคุมภายในที่ดีของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ด้านกิจกรรมการควบคุม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.719) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ระบบการควบคุมภายในที่ดี ด้านกิจกรรมการควบคุม สูงสุด คือ สหกรณ์กำหนดอำนาจในการอนุมัติในแต่ละระดับมีความเหมาะสมชัดเจน ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.760) รองลงมา คือ สหกรณ์ปรับปรุงคู่มือหรือวิธีปฏิบัติให้เหมาะสมอยู่เสมอ ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.779) และน้อยที่สุด คือ สหกรณ์จัดให้มีระบบการสอบทานการปฏิบัติงานระหว่างกันอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.786)

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระบบการควบคุมภายในที่ดีของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ด้านกิจกรรมการควบคุม ด้านสารสนเทศและสื่อสาร

ระบบการควบคุมภายในที่ดี ด้านสารสนเทศและสื่อสาร	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1. การจัดระบบสารสนเทศในสหกรณ์สนองต่อความต้องการของผู้ใช้ได้อย่างเพียงพอและเหมาะสม	3.97	0.846	มาก
2. ระบบการจัดการและรวบรวมสารสนเทศในสหกรณ์มีความถูกต้องครบถ้วน	4.02	0.730	มาก
3. การเข้าถึงและการเรียกใช้ข้อมูลสารสนเทศมีระบบการรักษาความปลอดภัยที่ดี	4.09	0.741	มาก
3. สหกรณ์มีข้อมูลที่ได้รับทั้งจากแหล่งภายในและแหล่งภายนอกถูกต้อง	4.04	0.764	มาก
4. สหกรณ์มีการจัดระบบการสื่อสารภายในทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการมีความชัดเจน	3.96	0.883	มาก
5. เจ้าหน้าที่สหกรณ์ทุกคนรับทราบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามระบบการควบคุมภายในเป็นอย่างดี	4.14	0.760	มาก
ภาพรวม	4.04	0.703	มาก

จากตารางที่ 4.7 การวิเคราะห์ระบบการควบคุมภายในที่ดีของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.703) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ระบบการควบคุมภายในที่ดี ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร สูงสุด

คือ เจ้าหน้าที่สหกรณ์ทุกคนรับทราบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามระบบการควบคุมภายในเป็นอย่างดี ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.703) รองลงมา คือ การเข้าถึงและการเรียกใช้ข้อมูลสารสนเทศมีระบบการรักษาความปลอดภัยที่ดี ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.741) และน้อยที่สุด คือ สหกรณ์มีการจัดระบบการสื่อสารภายในทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการมีความชัดเจน ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.883)

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระบบการควบคุมภายในที่ดีของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ด้านการติดตามและประเมินผล

ระบบการควบคุมภายในที่ดี ด้านการติดตามและประเมินผล	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1. สหกรณ์จัดระบบการติดตามผลระหว่างการทำงานมีความต่อเนื่อง	4.00	0.897	มาก
2. สหกรณ์มีการรายงานการติดตามผลการดำเนินงานเสนอให้ผู้บริหารทราบเป็นระยะ ๆ อย่างสม่ำเสมอ	4.05	0.918	มาก
3. สหกรณ์มีกระบวนการหรือวิธีการติดตามผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ	4.06	0.906	มาก
4. สหกรณ์กำหนดหลักเกณฑ์การประเมินผลมีความเหมาะสม	3.95	0.972	มาก
5. สหกรณ์มีการควบคุมภายในถูกต้องและเป็นที่ยอมรับ	3.90	0.971	มาก
6. เจ้าหน้าที่สหกรณ์มีการจัดทำรายงานเปรียบเทียบผลงานที่เกิดขึ้นจริงกับแผนงานที่ตั้งไว้และรายงานให้ผู้กำกับดูแลทราบอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ	3.87	0.862	มาก
7. มีการติดตามผลการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผนงานและควบคุมรายจ่ายให้เป็นไปตามงบประมาณที่กำหนดไว้	3.96	0.880	มาก
ภาพรวม	3.97	0.799	มาก

จากตารางที่ 4.8 การวิเคราะห์ระบบการควบคุมภายในที่ดีของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ด้านติดตามและประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.799) และเมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ระบบการควบคุมภายในที่ดี ด้านติดตามและประเมินผล สูงสุด คือ สหกรณ์กระบวนการหรือวิธีการติดตามผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.906)

รองลงมา คือ สหกรณ์มีการรายงานการติดตามผลการดำเนินงานเสนอให้ผู้บริหารทราบเป็นระยะ ๆ อย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.918) และน้อยที่สุด คือ เจ้าหน้าที่สหกรณ์มีการจัดทำรายงานเปรียบเทียบผลงานที่เกิดขึ้นจริงกับแผนงานที่ตั้งไว้ และรายงานให้ผู้กำกับดูแลทราบอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.862)

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับธรรมาภิบาลของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย

การวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับธรรมาภิบาลของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย

ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของธรรมาภิบาลของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย โดยภาพรวม

ธรรมาภิบาล	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1. หลักประสิทธิผล	3.99	0.831	มาก
2. หลักประสิทธิภาพ	4.04	0.755	มาก
3. หลักการตอบสนอง	4.08	0.838	มาก
4. หลักการรับผิดชอบต่อ	4.14	0.763	มาก
5. หลักการมอบอำนาจ	4.14	0.715	มาก
6. หลักความโปร่งใส	4.20	0.802	มาก
7. หลักการมีส่วนร่วม	4.01	0.788	มาก
8. หลักนิติธรรม	3.94	0.836	มาก
9. หลักความเสมอภาค	4.15	0.676	มาก
ภาพรวม	4.03	0.686	มาก

จากตารางที่ 4.9 การวิเคราะห์ธรรมาภิบาลของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 0.686) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ธรรมาภิบาลสูงสุด คือ หลักความโปร่งใส ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.802) รองลงมา คือ หลักการรับผิดชอบต่อ 4.14, S.D. = .763) และน้อยที่สุด คือ หลักนิติธรรม ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.862)

ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของธรรมาภิบาลของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย หลักประสิทธิผล

ธรรมาภิบาล หลักประสิทธิผล	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1. มีการจัดทำแผนกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับนโยบายและทิศทางของสหกรณ์	4.10	0.882	มาก
2. สหกรณ์จัดทำแผนปฏิบัติงานประจำปีบรรลุเป้าหมายตามแผนกลยุทธ์ และสามารถนำไปพัฒนาสหกรณ์ได้จริงทั้งระยะสั้นและระยะยาว	3.85	0.948	มาก
3. สหกรณ์มีแผนการบริหารทรัพยากรบุคคลเพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่เป็นไปตามแผนงาน	4.02	0.827	มาก
4. สหกรณ์มีการจัดทำแผนปฏิบัติการเทคโนโลยีสารสนเทศ	4.03	0.830	มาก
5. สหกรณ์ตระหนักถึงความสำคัญของการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด	3.92	0.935	มาก
ภาพรวม	3.99	0.831	มาก

จากตารางที่ 4.10 การวิเคราะห์ธรรมาภิบาลของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทยหลักประสิทธิผล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.831) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าธรรมาภิบาลสูงสุด คือ มีการจัดทำแผนกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับนโยบายและทิศทางของสหกรณ์ ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.882) รองลงมา คือ สหกรณ์มีการจัดทำแผนปฏิบัติการเทคโนโลยีสารสนเทศ ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 0.830) และน้อยที่สุด คือ สหกรณ์จัดทำแผนปฏิบัติงานประจำปีบรรลุเป้าหมายตามแผนกลยุทธ์ และสามารถนำไปพัฒนาสหกรณ์ได้จริงทั้งระยะสั้นและระยะยาว ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.948)

ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของธรรมาภิบาลของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย หลักประสิทธิภาพ

ธรรมาภิบาล หลักประสิทธิภาพ	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1. สหกรณ์มีการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ	4.01	0.890	มาก
2. ผู้บริหารสหกรณ์มีความรู้ความสามารถและ ประสบการณ์อย่างมีประสิทธิภาพ	4.01	0.781	มาก
3. สหกรณ์มีระบบการเฝ้าระวังและเตือนภัยทางการเงิน อย่างมีประสิทธิภาพ	3.99	0.888	มาก
4. การกำกับและติดตามการดำเนินการของสหกรณ์โดย การประชุมที่มีประสิทธิภาพ	4.04	0.782	มาก
5. สหกรณ์ดำเนินงานตามภารกิจด้วยความคุ้มค่า	4.05	0.789	มาก
6. สหกรณ์ออมทรัพย์กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานมุ่งเน้น คุณภาพของผลงานเป็นสำคัญ	4.12	0.745	มาก
ภาพรวม	4.04	0.754	มาก

จากตารางที่ 4.11 การวิเคราะห์ธรรมาภิบาลของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย หลักประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.754) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ธรรมาภิบาล หลักประสิทธิภาพ สูงสุด คือ สหกรณ์ออมทรัพย์กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานมุ่งเน้นคุณภาพของผลงานเป็นสำคัญ ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.745) รองลงมา คือ การกำกับและติดตามการดำเนินการของสหกรณ์โดยการประชุมที่มีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.782) และน้อยที่สุด คือ สหกรณ์มีระบบการเฝ้าระวังและเตือนภัยทางการเงินอย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.888)

ตารางที่ 4.12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของธรรมาภิบาลของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย หลักการตอบสนอง

ธรรมาภิบาล หลักการตอบสนอง	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1. สหกรณ์มีการดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์และ แผนปฏิบัติการประจำปีเกี่ยวกับการให้บริการเป็นไป อย่างเหมาะสม	3.96	0.946	มาก
2. สหกรณ์มีช่องทาง/เครือข่ายการให้บริการที่มีความ ครบถ้วนสอดคล้องกับความต้องการของสมาชิก และ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	4.07	0.738	มาก
3. สหกรณ์มีระบบการแก้ไขปัญหาข้อร้องเรียนที่มี ประสิทธิภาพ	4.01	0.928	มาก
4. สหกรณ์มีการพัฒนาผู้ทำหน้าที่รับผิดชอบในการ ให้บริการที่มีความรู้ความสามารถ และมีใจบริการ	4.06	0.838	มาก
5. สหกรณ์นำนวัตกรรมมาพัฒนามาตรฐานคุณภาพ การให้บริการอย่างเพียงพอ	3.94	0.964	มาก
ภาพรวม	4.01	0.838	มาก

จากตารางที่ 4.12 การวิเคราะห์ธรรมาภิบาลของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย หลักการตอบสนอง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.838) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ธรรมาภิบาล หลักการตอบสนอง คือ สหกรณ์มีช่องทาง/เครือข่ายการให้บริการที่มีความครบถ้วน สอดคล้องกับความต้องการของสมาชิก และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.738) รองลงมา คือ สหกรณ์มีการพัฒนาผู้ทำหน้าที่รับผิดชอบในการให้บริการที่มีความรู้ความสามารถ และมีใจบริการ ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.838) และน้อยที่สุด คือ สหกรณ์นำนวัตกรรมมาพัฒนามาตรฐานคุณภาพการให้บริการอย่างเพียงพอ ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.964)

ตารางที่ 4.13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของธรรมาภิบาลของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย หลักการรับผิดชอบ

ธรรมาภิบาล หลักการรับผิดชอบ	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1. คณะกรรมการดำเนินการ และฝ่ายจัดการ มีความ รับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต และเป็นไปตามจรรยาบรรณ กฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบของสหกรณ์	4.19	0.835	มาก
2. มีการควบคุม ดูแล และร่วมกันพัฒนาสหกรณ์ให้มีผล การดำเนินงานและสร้างความพึงพอใจให้กับสมาชิก ดีขึ้น	4.24	0.799	มาก
3. คณะกรรมการดำเนินการ และฝ่ายจัดการทุ่มเทในการ พัฒนาสหกรณ์ให้มีผลการดำเนินงานดีขึ้น	4.19	0.899	มาก
4. สหกรณ์จัดทำตำแหน่งงานและคำบรรยายลักษณะงาน ของสหกรณ์ได้ครบถ้วน	4.16	0.704	มาก
5. สหกรณ์จัดให้มีการบริหารจัดการด้านการควบคุม ภายในที่ได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์	4.06	0.796	มาก
6. สหกรณ์จัดให้มีการบริหารจัดการด้านการบริหาร ความเสี่ยงในสหกรณ์อย่างจริงจัง	3.96	0.907	มาก
ภาพรวม	4.13	0.762	มาก

จากตารางที่ 4.13 การวิเคราะห์ธรรมาภิบาลของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย หลักการรับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.762) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ธรรมาภิบาล หลักการรับผิดชอบ คือ มีการควบคุม ดูแล และร่วมกันพัฒนาสหกรณ์ให้มีผลการดำเนินงานและสร้างความพึงพอใจให้กับสมาชิกดีขึ้น ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = .799) รองลงมา คือ คณะกรรมการดำเนินการ และฝ่ายจัดการทุ่มเทในการพัฒนาสหกรณ์ให้มีผลการดำเนินงานดีขึ้น ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = .899) และน้อยที่สุด คือ สหกรณ์จัดให้มีการบริหารจัดการด้านการบริหารความเสี่ยงในสหกรณ์อย่างจริงจัง ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.907)

ตารางที่ 4.14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของธรรมาภิบาลของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย หลักการมอบอำนาจ

ธรรมาภิบาล หลักการมอบอำนาจ	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1. สหกรณ์มีการบริหารงานตามหลักการมอบอำนาจที่มีคุณภาพและได้มาตรฐาน	4.18	0.765	มาก
2. สหกรณ์มีการจัดทำโครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจน	4.22	0.728	มาก
3. สหกรณ์มีการแบ่งแยกหน้าที่ความรับผิดชอบระหว่างคณะกรรมการ ฝ่ายจัดการ ผู้ที่ได้รับมอบอำนาจอย่างเหมาะสม	4.20	0.828	มาก
4. สมาชิกได้รับความพึงพอใจในการกระจายอำนาจการตัดสินใจและความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน	4.05	0.728	มาก
5. การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่มีความรวดเร็วและลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน	4.03	0.907	มาก
ภาพรวม	4.14	0.715	มาก

จากตารางที่ 4.14 การวิเคราะห์ธรรมาภิบาลของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย หลักการมอบอำนาจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.715) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า สูงสุดคือ สหกรณ์มีการจัดทำโครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจน ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.728) รองลงมา คือ สหกรณ์มีการบริหารงานตามหลักการมอบอำนาจที่มีคุณภาพและได้มาตรฐาน ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.765) และน้อยที่สุด คือ ส่วนรายการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจต่ำสุดได้แก่ การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่มีความรวดเร็วและลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 0.907)

ตารางที่ 4.15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของธรรมาภิบาลของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย หลักความโปร่งใส

ธรรมาภิบาล หลักความโปร่งใส	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1. เจ้าหน้าที่สหกรณ์นำเสนอผลการดำเนินงาน งบการเงิน ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานต่อที่ประชุม คณะกรรมการดำเนินการอย่างตรงไปตรงมา	4.30	0.791	มาก
2. ผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ มีการจัดทำรายงาน และ ข้อเสนอแนะในการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงาน สหกรณ์อย่างถูกต้องครบถ้วน	4.26	0.838	มาก
3. สหกรณ์มีการกำหนดค่าตอบแทน ค่าพาหนะ ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าเบี้ยประชุม ค่าที่พัก มีความชัดเจนและ โปร่งใสตามความเหมาะสมของสถานภาพปัจจุบัน	4.23	0.932	มาก
4. สหกรณ์จัดวางโครงสร้างการบริหารงานอย่างชัดเจน มีการแบ่งแยกหน้าที่ความรับผิดชอบและสอบทาน ระหว่างกันได้	4.26	0.898	มาก
5. สหกรณ์มีระบบการติดตามประเมินผลความก้าวหน้า ของการดำเนินกิจการแผนงาน และหรือ โครงการ ต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ	4.09	0.899	มาก
6. สหกรณ์มีการพัฒนาวิธีการดำเนินงานของสหกรณ์	4.05	0.905	มาก
ภาพรวม	4.20	0.802	มาก

จากตารางที่ 4.15 การวิเคราะห์ธรรมาภิบาลของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย หลักการรับผิดชอบต่อ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.802) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า สูงสุดคือเจ้าหน้าที่สหกรณ์นำเสนอผลการดำเนินงาน งบการเงินปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานต่อที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการอย่างตรงไปตรงมา ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.791) รองลงมา คือ สหกรณ์จัดวางโครงสร้างการบริหารงานอย่างชัดเจน มีการแบ่งแยกหน้าที่ความรับผิดชอบและสอบทานระหว่างกันได้ ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.898) และน้อยที่สุด คือ ส่วนรายการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจต่ำสุดได้แก่ สหกรณ์มีการพัฒนาวิธีการดำเนินงานของสหกรณ์ ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.905)

ตารางที่ 4.16 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของธรรมาภิบาลของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย หลักการมีส่วนร่วม

ธรรมาภิบาล หลักการมีส่วนร่วม	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1. สมาชิก คณะกรรมการ และฝ่ายจัดการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงาน หรือแผนกลยุทธ์ หรือร่างงบประมาณในการดำเนินงานของสหกรณ์	4.00	0.940	มาก
2. สหกรณ์เปิดโอกาสให้สมาชิกเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องสำคัญที่มีผลกระทบต่อสหกรณ์	4.06	0.864	มาก
3. บุคลากรของสหกรณ์ทุกคนมีส่วนในการพัฒนาเงินทุนภายในอย่างต่อเนื่อง เพียงพอต่อการดำเนินงาน	3.96	0.862	มาก
4. คณะกรรมการเข้าร่วมประชุมเพื่อพิจารณาและแสดงความคิดเห็นอย่างสม่ำเสมอ	4.18	0.756	มาก
5. เจ้าหน้าที่สหกรณ์มีอิสระในความคิด สามารถแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะคณะกรรมการได้อย่างแท้จริง	3.84	0.935	มาก
ภาพรวม	4.01	0.788	มาก

จากตารางที่ 4.16 การวิเคราะห์ธรรมาภิบาลของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย หลักการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.788) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าธรรมาภิบาล หลักการมีส่วนร่วม สูงสุดคือ คณะกรรมการเข้าร่วมประชุมเพื่อพิจารณาและแสดงความคิดเห็นอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.756) และสหกรณ์เปิดโอกาสให้สมาชิกเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องสำคัญที่มีผลกระทบต่อสหกรณ์ ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.864) ตามลำดับส่วนรายการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจต่ำสุดได้แก่ เจ้าหน้าที่สหกรณ์มีอิสระในความคิด สามารถแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะคณะกรรมการได้อย่างแท้จริง ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.935)

ตารางที่ 4.17 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของธรรมาภิบาลของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย หลักนิติธรรม

ธรรมาภิบาล หลักนิติธรรม	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1. สหกรณ์จัดให้มีการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิ และการใช้สิทธิอย่างเหมาะสม	4.00	0.877	มาก
2. สหกรณ์จัดให้มีกิจกรรมการส่งเสริมพัฒนาความรู้ กฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ อย่างทั่วถึง	3.84	0.917	มาก
3. สหกรณ์มีการศึกษาทบทวน กฎ ระเบียบ ข้อบังคับใน การปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง	3.93	0.932	มาก
4. สหกรณ์ให้ความเท่าเทียมกันของการบังคับใช้กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ คุณพินิจในการปฏิบัติงาน	3.96	0.960	มาก
5. สหกรณ์มีการพัฒนาคุณภาพกรรมการ และเจ้าหน้าที่ ในการใช้อำนาจ กฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ อย่างเหมาะสม	3.92	0.993	มาก
6. สหกรณ์มีกระบวนการพิจารณาความผิดและการ กำหนดโทษอย่างเป็นธรรม	4.00	0.833	มาก
ภาพรวม	3.94	0.836	มาก

จากตารางที่ 4.17 การวิเคราะห์ธรรมาภิบาลของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย หลักนิติธรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.836) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ธรรมาภิบาลหลักนิติธรรม สหกรณ์จัดให้มีการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิ และการใช้สิทธิอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.877) และสหกรณ์ให้ความเท่าเทียมกันของการบังคับใช้กฎระเบียบ ข้อบังคับ คุณพินิจในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.960) และน้อยที่สุด คือ สหกรณ์จัดให้มีกิจกรรมการส่งเสริมพัฒนาความรู้กฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับอย่างทั่วถึง ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.917)

ตารางที่ 4.18 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของธรรมาภิบาลของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย หลักความเสมอภาค

ธรรมาภิบาล หลักความเสมอภาค	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1. สหกรณ์ให้ความเสมอภาคในการช่วยเหลือโดยไม่เลือกปฏิบัติ	4.04	0.887	มาก
2. การส่งเสริมการดำเนินงานให้สมาชิก ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้รับการปฏิบัติและได้รับสิทธิอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน	4.21	0.860	มาก
3. สหกรณ์จัดให้มีเจ้าหน้าที่คอยให้คำปรึกษา และรับข้อร้องเรียนอย่างทั่วถึง	4.07	0.623	มาก
4. สหกรณ์มีช่องทางในการเผยแพร่ให้สมาชิกสามารถเข้าถึงองค์ความรู้ของสหกรณ์ได้อย่างเท่าเทียมกัน	4.23	0.742	มาก
5. สหกรณ์มีการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลและกำหนดสิทธิการเข้าถึงข้อมูลอย่างเหมาะสม	4.10	0.831	มาก
6. กระบวนการทำงานและการให้บริการสมาชิกทำได้ตามมาตรฐานอย่างครบถ้วน	4.21	0.755	มาก
7. ฐานข้อมูลสารสนเทศนำไปใช้ประโยชน์ต่อสหกรณ์เห็นผลอย่างชัดเจน	4.18	0.756	มาก
ภาพรวม	4.15	0.676	มาก

จากตารางที่ 4.18 การวิเคราะห์ธรรมาภิบาลของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย หลักความเสมอภาค อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.676) และเมื่อพิจารณารายข้อ ธรรมาภิบาลหลักความเสมอภาค สหกรณ์มีช่องทางในการเผยแพร่ให้สมาชิกสามารถเข้าถึงองค์ความรู้ของสหกรณ์ได้อย่างเท่าเทียมกัน ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.742) รองลงมา คือ กระบวนการทำงานและการให้บริการสมาชิกทำได้ตามมาตรฐานอย่างครบถ้วน ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.755) และน้อยที่สุด คือ ส่วนรายการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจต่ำสุดได้แก่ สหกรณ์ให้ความเสมอภาคในการช่วยเหลือโดยไม่เลือกปฏิบัติ ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.887)

ตอนที่ 5 ข้อมูลเกี่ยวกับผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย

ตารางที่ 4.19 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลของการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์
ในประเทศไทย โดยรวม

ผลการดำเนินงาน	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1. ด้านการเงิน	4.21	0.604	มาก
2. ด้านสมาชิก	4.09	0.650	มาก
3. ด้านกระบวนการภายใน	4.10	0.622	มาก
4. ด้านการเรียนรู้และพัฒนา	4.24	0.535	มาก
ภาพรวม	4.16	0.536	มาก

จากตารางที่ 4.19 การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.536) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผลการดำเนินงานสูงสุด คือ ด้านการเรียนรู้และพัฒนา ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.535) รองลงมา คือ ด้านการเงิน ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.604) และน้อยที่สุด คือ ด้านสมาชิก ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.650)

ตารางที่ 4.20 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลของการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์
ในประเทศไทย ด้านการเงิน

ผลการดำเนินงาน	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลความ
ด้านการเงิน	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1. ความสามารถในการทำกำไร	4.26	0.695	มาก
2. รายได้จากการให้บริการสินเชื่อ	4.34	0.645	มาก
3. ความสามารถในการระดมเงินฝาก	4.07	0.640	มาก
4. ความสำเร็จในการบริหารต้นทุนการดำเนินงาน	4.21	0.697	มาก
5. ความสำเร็จของควมมีเสถียรภาพทางการเงิน	4.15	0.835	มาก
ภาพรวม	4.21	0.604	มาก

จากตารางที่ 4.20 การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ด้านการเงิน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.604) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผลการดำเนินงานด้านการเงิน สูงสุด คือ รายได้จากการให้บริการสินเชื่อ ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.645) รองลงมา คือ ความสามารถในการทำกำไร ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.695) และน้อยที่สุด ความสามารถในการระดมเงินฝาก ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.640)

ตารางที่ 4.21 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลของการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ด้านสมาชิก

ผลการดำเนินงาน ด้านสมาชิก	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1. ความสำเร็จของการพัฒนาสมาชิกให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสหกรณ์	3.94	0.830	มาก
2. ความสมบูรณ์ของการบริการทางการเงินต่อความต้องการของสมาชิก	4.10	0.632	มาก
3. ความสำเร็จในการจัดสวัสดิการหรือกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่สมาชิก	4.15	0.652	มาก
4. การสร้างความพึงพอใจต่อสมาชิกสหกรณ์	4.16	0.681	มาก
5. การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมสหกรณ์	4.08	0.920	มาก
ภาพรวม	4.09	0.650	มาก

จากตารางที่ 4.21 การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ด้านการเงิน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.650) และเมื่อพิจารณารายข้อ ผลการดำเนินงานด้านสมาชิก สูงสุดคือ คือ การสร้างความพึงพอใจต่อสมาชิกสหกรณ์ ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.681) รองลงมาคือ ความสำเร็จในการจัดสวัสดิการหรือกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่สมาชิก ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.652) และน้อยที่สุด คือ ส่วนรายการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจต่ำสุดให้แก่ ความสำเร็จของการพัฒนาสมาชิกให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสหกรณ์ ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.830)

ตารางที่ 4.22 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลของการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์
ในประเทศไทย ด้านกระบวนการภายใน

ผลการดำเนินงาน ด้านกระบวนการภายใน	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1. ความสำเร็จของการพัฒนาการบริหารจัดการสหกรณ์ ตามแผนกลยุทธ์	4.12	0.712	มาก
2. กระบวนการให้บริการสมาชิก	4.27	0.592	มาก
3. ความสำเร็จของนวัตกรรมการบริหารและการให้บริการ	4.01	0.781	มาก
4. ความสำเร็จของการพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการ ทำงาน	4.06	0.668	มาก
5. ความรวดเร็วในการเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศของ สมาชิก	4.01	0.765	มาก
ภาพรวม	4.10	0.622	มาก

จากตารางที่ 4.22 การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย
ด้านกระบวนการภายใน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.622) และเมื่อพิจารณารายข้อ ผลการ
ดำเนินงาน ด้านกระบวนการภายใน สูงสุด คือ กระบวนการให้บริการสมาชิก ($\bar{X} = 4.27$, S.D. =
0.592) และความสำเร็จของการพัฒนาการบริหารจัดการสหกรณ์ตามแผนกลยุทธ์ ($\bar{X} = 4.12$, S.D. =
0.712) ตามลำดับ ส่วนรายการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจต่ำสุดได้แก่ ความรวดเร็วในการเข้าถึงข้อมูล
สารสนเทศของสมาชิก ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.765)

ตารางที่ 4-23 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลของการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์
ในประเทศไทย ด้านการเรียนรู้และพัฒนา

ผลการดำเนินงาน ด้านการเรียนรู้และพัฒนา	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1. ทักษะและความรู้ความสามารถในการให้บริการของ เจ้าหน้าที่	4.29	0.548	มาก

จากตารางที่ 4.24 การวิเคราะห์ตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม จำนวน 18 ตัวแปร ไม่มีความสัมพันธ์กันระหว่างตัวแปรโดยพิจารณาจากค่าสหสัมพันธ์น้อยกว่า 0.90 ($r < 0.90$) ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product moment correlation coefficient) หากพบว่าคู่ตัวแปรใดมีค่าเกินกว่า 0.90 แสดงว่าคู่ตัวแปรดังกล่าวมีความสัมพันธ์กันสูงเกินไป อาจจะทำให้เกิดปัญหา Multicollinearity (Black, 2006)

ตารางที่ 4.25 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของระบบการควบคุมภายในที่ดี กับผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย โดยภาพรวม

Variable	Standardized Coefficients Beta	t-value	Sig.
ด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม	0.006	-0.081	0.935
ด้านการประเมินความเสี่ยง	0.609	9.256	0.000*
ด้านกิจกรรมการควบคุม	-0.206	-3.038	0.003*
ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร	0.184	2.578	0.011*
ด้านการติดตามและประเมินผล	0.427	6.394	0.000*

หมายเหตุ : n = 252 R² = 0.800 F = 197.136 Sig. 0.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.25 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R²) มีค่าเท่ากับ 0.800 หมายถึง ตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถพยากรณ์ระบบการควบคุมภายในที่ดีที่มีต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย โดยภาพรวม ที่ร้อยละ 80 แสดงว่า ลักษณะข้อมูลของระบบการควบคุมภายในที่ดีในทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม ด้านการประเมินความเสี่ยง ด้านกิจกรรมการควบคุม และด้านการติดตามและประเมินผล ได้รับการสนับสนุนทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ระบบการควบคุมภายในที่ดี ด้านการประเมินความเสี่ยง เท่ากับ 0.609 ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร เท่ากับ 0.184 ด้านการติดตามและประเมินผล 0.357 มีอิทธิพลเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย และระบบการควบคุมภายในที่ดี ในด้านกิจกรรมการควบคุม เท่ากับ -0.206 มีอิทธิพลเชิงลบต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย และด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม ไม่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย

ตารางที่ 4.26 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของระบบการควบคุมภายในที่ดี กับผลการดำเนินงานของ สหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ด้านการเงิน

Variable	Standardized Coefficients Beta	t-value	Sig.
ด้านสภาพแวดล้อมการควบคุม	-0.501	-4.147	0.000*
ด้านการประเมินความเสี่ยง	0.747	7.194	0.000*
ด้านกิจกรรมการควบคุม	0.110	1.028	0.305
ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร	0.058	0.515	0.607
ด้านการติดตามและประเมินผล	0.357	3.386	0.001*

หมายเหตุ : $n = 252$ $R^2 = 0.502$ $F = 49.625$ $Sig. 0.000$

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.26 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) มีค่าเท่ากับ 0.502 หมายถึง ตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถพยากรณ์ระบบการควบคุมภายในที่ดีที่มีต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ด้านการเงิน ที่ร้อยละ 50.20 แสดงว่า ลักษณะข้อมูลของระบบการควบคุมภายในที่ดีในทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม ด้านการประเมินความเสี่ยง ด้านกิจกรรมการควบคุม และด้านการติดตามและประเมินผล ได้รับการสนับสนุนทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ระบบการควบคุมภายในที่ดี ด้านการประเมินความเสี่ยง เท่ากับ 0.747 ด้านการติดตามและประเมินผล 0.357 มีอิทธิพลเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานของ สหกรณ์ออมทรัพย์ ด้านการเงิน และระบบการควบคุมภายในที่ดี ในด้านสภาพแวดล้อมการควบคุม เท่ากับ -0.501 มีอิทธิพลเชิงลบต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ ด้านการเงิน และด้าน กิจกรรมการควบคุม และด้านสารสนเทศและการสื่อสาร ไม่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของ สหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ด้านการเงิน

ตารางที่ 4.27 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของระบบการควบคุมภายในที่ดี กับผลการดำเนินงานของ สหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ด้านสมาชิก

Variable	Standardized Coefficients Beta	t-value	Sig.
ด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม	-0.131	-1.501	0.135
ด้านการประเมินความเสี่ยง	0.601	8.015	0.000*
ด้านกิจกรรมการควบคุม	-0.119	-1.532	0.127
ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร	0.297	3.660	0.000*
ด้านการติดตามและประเมินผล	0.315	4.145	0.000*

หมายเหตุ : n = 252 R² = 0.741 F = 140.754 Sig. 0.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.27 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R²) มีค่าเท่ากับ 0.741 หมายถึงตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถพยากรณ์ระบบการควบคุมภายในที่ดีที่มีต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ ด้านสมาชิก ที่ร้อยละ 74.10 แสดงว่า ลักษณะข้อมูลของระบบควบคุมภายในที่ดีที่มีต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ ในทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม ด้านการประเมินความเสี่ยง ด้านกิจกรรมการควบคุม และด้านการติดตามและประเมินผล ได้รับการสนับสนุนทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ระบบการควบคุมภายในที่ดี ด้านการประเมินความเสี่ยง เท่ากับ 0.601 ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร เท่ากับ 0.297 และด้านการติดตามและประเมินผล เท่ากับ 0.315 มีอิทธิพลเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ ด้านสมาชิก และไม่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ ด้านสมาชิก

ตารางที่ 4.28 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของระบบการควบคุมภายในที่ดี กับผลการดำเนินงานของ สหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ด้านกระบวนการภายใน

Variable	Standardized Coefficients Beta	t-value	Sig.
ด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม	0.338	4.748	0.000*
ด้านการประเมินความเสี่ยง	0.346	5.661	0.000*
ด้านกิจกรรมการควบคุม	-0.363	-5.755	0.000*
ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร	0.204	3.086	0.002*
ด้านการติดตามและประเมินผล	0.490	7.895	0.000*

หมายเหตุ : $n = 252$ $R^2 = 0.828$ $F = 236.498$ Sig. 0.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.28 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) มีค่าเท่ากับ 0.828 หมายถึงตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถพยากรณ์ระบบการควบคุมภายในที่ดีที่มีต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ ด้านการเงิน ที่ร้อยละ 82.80 แสดงว่า ลักษณะข้อมูลของระบบการควบคุมภายในที่ดีในทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม ด้านการประเมินความเสี่ยง ด้านกิจกรรมการควบคุม และด้านการติดตามและประเมินผล ได้รับการสนับสนุนทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ระบบการควบคุมภายในที่ดี ด้านสภาพแวดล้อมการควบคุม เท่ากับ 0.338 ด้านการประเมินความเสี่ยง เท่ากับ 0.346 ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร เท่ากับ 0.204 และ ด้านการติดตามและประเมินผล 0.490 มีอิทธิพลเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ ด้านการเงิน และระบบการควบคุมภายในที่ดี ในด้านกิจกรรมการควบคุม เท่ากับ -0.363 มีอิทธิพลเชิงลบต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ ด้านกระบวนการภายใน และด้านกิจกรรมการควบคุม และด้านสารสนเทศและการสื่อสาร ไม่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ ด้านการเงิน

ตารางที่ 4.29 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของระบบการควบคุมภายในที่ดี กับผลการดำเนินงานของ สหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ด้านการเรียนรู้และพัฒนา

Variable	Standardized Coefficients Beta	t-value	Sig.
ด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม	0.308	2.704	0.007*
ด้านการประเมินความเสี่ยง	0.464	4.743	0.000*
ด้านกิจกรรมการควบคุม	-0.385	-3.813	0.000*
ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร	0.072	0.682	0.496
ด้านการติดตามและประเมินผล	0.355	3.577	0.000*

หมายเหตุ : n = 252 R² = 0.559 F = 62.576 Sig. 0.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.29 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R²) มีค่าเท่ากับ 0.559 หมายถึงตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถพยากรณ์ระบบการควบคุมภายในที่ดีที่มีต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ ด้านการเรียนรู้และพัฒนา ที่ร้อยละ 55.90 แสดงว่า ลักษณะข้อมูลของระบบการควบคุมภายในที่ดีในทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม ด้านการประเมินความเสี่ยง และด้านการติดตามและประเมินผล ได้รับการสนับสนุนทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ระบบการควบคุมภายในที่ดี ด้านสภาพแวดล้อมการควบคุม เท่ากับ 0.338 ด้านการประเมินความเสี่ยง เท่ากับ 0.346 ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร เท่ากับ 0.204 และ ด้านการติดตามและประเมินผล 0.490 มีอิทธิพลเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ ด้านการเงิน และระบบการควบคุมภายในที่ดี ในด้านกิจกรรมการควบคุม เท่ากับ -0.363 มีอิทธิพลเชิงลบต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ ด้านกระบวนการภายใน และด้านกิจกรรมการควบคุม และด้านสารสนเทศและการสื่อสาร ไม่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ด้านการเรียนรู้และพัฒนา

ตารางที่ 4.30 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของหลักธรรมาภิบาล กับผลการดำเนินงานของสหกรณ์
ออมทรัพย์ในประเทศไทย

Variable	Standardized Coefficients Beta	t-value	Sig.
หลักประสิทธิผล	0.132	1.831	0.068
หลักประสิทธิภาพ	0.245	3.390	0.001*
หลักการตอบสนอง	0.221	2.239	0.026*
หลักการรับผิดชอบ	-0.278	-2.276	0.024*
หลักการมอบอำนาจ	0.333	2.698	0.007*
หลักความโปร่งใส	-0.590	-4.743	0.000*
หลักการมีส่วนร่วม	0.497	6.224	0.000*
หลักนิติธรรม	0.032	0.375	0.708
หลักความเสมอภาค	0.319	4.614	0.000*

หมายเหตุ : n = 252 R² = 0.559 F = 29.072 Sig. 0.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.30 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R²) มีค่าเท่ากับ 0.559 หมายถึงตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถพยากรณ์ธรรมาภิบาลที่มีต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ ในประเทศไทย ที่ร้อยละ 55.90 แสดงว่า ลักษณะข้อมูลของธรรมาภิบาลในทั้ง 9 ด้าน ประกอบด้วย หลักประสิทธิผล หลักประสิทธิภาพ หลักการตอบสนอง หลักการรับผิดชอบ หลักการมอบอำนาจ หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักนิติธรรม และหลักความเสมอภาค ได้รับการสนับสนุนทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ธรรมาภิบาล หลักประสิทธิภาพ เท่ากับ 0.245 หลักการตอบสนอง เท่ากับ 0.221 หลักการมอบอำนาจ เท่ากับ 0.333 หลักการมีส่วนร่วม เท่ากับ 0.497 และหลักความเสมอภาค เท่ากับ 0.319 มีอิทธิพลเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย และธรรมาภิบาล หลักการรับผิดชอบ เท่ากับ -0.278 และหลักความโปร่งใส -0.590 มีอิทธิพลเชิงลบต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย และหลักประสิทธิผล และหลักนิติธรรม ไม่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย

ตารางที่ 4.31 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของหลักธรรมาภิบาล กับผลการดำเนินงานของสหกรณ์
ออมทรัพย์ในประเทศไทย ด้านการเงิน

Variable	Standardized Coefficients Beta	t-value	Sig.
หลักประสิทธิผล	-0.030	-0.297	0.767
หลักประสิทธิภาพ	0.417	4.120	0.000*
หลักการตอบสนอง	0.519	3.750	0.000*
หลักการรับผิดชอบ	-0.510*	-2.984	0.003*
หลักการมอบอำนาจ	0.312	1.802	0.073
หลักความโปร่งใส	-0.479*	-2.750	0.006*
หลักการมีส่วนร่วม	0.277*	2.479	0.014*
หลักนิติธรรม	-0.209	-1.768	0.078
หลักความเสมอภาค	0.434*	4.490	0.000*

หมายเหตุ : n = 252 R² = 0.522 F = 29.393 Sig. 0.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.31 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R²) มีค่าเท่ากับ 0.522 หมายถึงตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถพยากรณ์ธรรมาภิบาลที่มีต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ด้านการเงิน ที่ร้อยละ 52.20 แสดงว่า ลักษณะข้อมูลของธรรมาภิบาล ในทั้ง 9 ด้าน ประกอบด้วย หลักประสิทธิผล หลักประสิทธิภาพ หลักการตอบสนอง หลักการรับผิดชอบ หลักการมอบอำนาจ หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักนิติธรรม และหลักความเสมอภาค ได้รับการสนับสนุนทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ธรรมาภิบาล หลักประสิทธิภาพ เท่ากับ 0.417 หลักการตอบสนอง เท่ากับ 0.519 หลักการมอบอำนาจ เท่ากับ 0.312 หลักการมีส่วนร่วม เท่ากับ 0.277 และหลักความเสมอภาค เท่ากับ 0.434 มีอิทธิพลเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ด้านการเงิน และธรรมาภิบาล หลักการรับผิดชอบ เท่ากับ -0.510 และหลักความโปร่งใส -0.479 มีอิทธิพลเชิงลบต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย และหลักประสิทธิผล หลักมอบอำนาจ และหลักนิติธรรม ไม่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย

ตารางที่ 4.32 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของธรรมาภิบาล กับผลการดำเนินงานของสหกรณ์
ออมทรัพย์ในประเทศไทย ด้านสมาชิก

Variable	Standardized Coefficients Beta	t-value	Sig.
หลักประสิทธิผล	-0.019	-0.260	0.795
หลักประสิทธิภาพ	0.313	4.360	0.000*
หลักการตอบสนอง	0.058	0.596	0.552
หลักการรับผิดชอบ	-0.306	-2.521	0.012*
หลักการมอบอำนาจ	0.351	2.858	0.005*
หลักความโปร่งใส	-0.425	-3.442	0.001*
หลักการมีส่วนร่วม	0.794	10.024	0.000*
หลักนิติธรรม	-0.240	-2.866	0.005*
หลักความเสมอภาค	0.341	4.974	0.000*

หมายเหตุ : n = 252 R² = 0.760 F = 84.983 Sig. 0.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.32 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R²) มีค่าเท่ากับ 0.760 หมายถึงตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถพยากรณ์ธรรมาภิบาลที่มีต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ด้านสมาชิก ที่ร้อยละ 76 แสดงว่า ลักษณะข้อมูลของธรรมาภิบาลในทั้ง 9 ด้าน ประกอบด้วย หลักประสิทธิผล หลักประสิทธิภาพ หลักการตอบสนอง หลักการรับผิดชอบ หลักการมอบอำนาจ หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักนิติธรรม และหลักความเสมอภาค ได้รับการสนับสนุนทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ธรรมาภิบาล หลักประสิทธิภาพ เท่ากับ 0.313 หลักการมอบอำนาจ เท่ากับ 0.351 หลักการมีส่วนร่วม เท่ากับ 0.794 และหลักความเสมอภาค เท่ากับ 0.341 มีอิทธิพลเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย และธรรมาภิบาล หลักการรับผิดชอบ เท่ากับ -0.306 หลักความโปร่งใส -0.5425 และหลักนิติธรรม มีอิทธิพลเชิงลบต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ด้านการเงิน และหลักประสิทธิผล และหลักการตอบสนอง ไม่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย

ตารางที่ 4.33 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของหลักธรรมาภิบาล กับผลการดำเนินงานของสหกรณ์
ออมทรัพย์ในประเทศไทย ด้านกระบวนการภายใน

Variable	Standardized Coefficients Beta	t-value	Sig.
หลักประสิทธิผล	0.338	4.703	0.000*
หลักประสิทธิภาพ	-0.151	-2.090	0.038*
หลักการตอบสนอง	0.106	1.075	0.283
หลักการรับผิดชอบ	0.230	1.882	0.061
หลักการมอบอำนาจ	0.238	1.924	0.056
หลักความโปร่งใส	-0.625	-5.032	0.000*
หลักการมีส่วนร่วม	0.174	2.187	0.030*
หลักนิติธรรม	0.562	6.670	0.000*
หลักความเสมอภาค	0.041	0.588	0.557

หมายเหตุ : n = 252 R² = 0.756 F = 83.490 Sig. 0.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.33 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R²) มีค่าเท่ากับ 0.756 หมายถึงตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถพยากรณ์ธรรมาภิบาลที่มีต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ ในประเทศไทย ด้านกระบวนการภายใน ที่ร้อยละ 75.60 แสดงว่า ลักษณะข้อมูลของธรรมาภิบาลในทั้ง 9 ด้าน ประกอบด้วย หลักประสิทธิผล หลักประสิทธิภาพ หลักการตอบสนอง หลักการรับผิดชอบ หลักการมอบอำนาจ หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักนิติธรรม และหลักความเสมอภาค ได้รับการสนับสนุนทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ธรรมาภิบาล หลักประสิทธิผล เท่ากับ 0.338 หลักการมีส่วนร่วม และหลักนิติธรรม เท่ากับ 0.562 มีอิทธิพลเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย และธรรมาภิบาล และหลักประสิทธิภาพ เท่ากับ -0.151 และหลักความโปร่งใส -0.625 มีอิทธิพลเชิงลบต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ด้านกระบวนการภายใน และหลักการตอบสนอง หลักการรับผิดชอบ หลักมอบอำนาจ และหลักความเสมอภาค ไม่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ด้านกระบวนการภายใน

ตารางที่ 4.34 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของหลักธรรมาภิบาล กับผลการดำเนินงานของสหกรณ์
ออมทรัพย์ในประเทศไทย ด้านการเรียนรู้และพัฒนา

Variable	Standardized Coefficients Beta	t-value	Sig.
หลักประสิทธิผล	0.191*	1.890	0.060*
หลักประสิทธิภาพ	0.306*	3.019	0.003*
หลักการตอบสนอง	0.106	0.765	0.445
หลักการรับผิดชอบ	-0.434*	-2.528	0.012*
หลักการมอบอำนาจ	0.282	1.625	0.105
หลักความโปร่งใส	-0.579*	-3.318	0.001*
หลักการมีส่วนร่วม	0.510*	4.552	0.000*
หลักนิติธรรม	0.000	0.003	0.997
หลักความเสมอภาค	0.325*	3.352	0.001*

หมายเหตุ : n = 252 R² = 0.520 F = 29.072 Sig. 0.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.34 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R²) มีค่าเท่ากับ 0.520 หมายถึงตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถพยากรณ์ธรรมาภิบาลที่มีต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ ในประเทศไทย ด้านการเรียนรู้และพัฒนา ที่ร้อยละ 52 แสดงว่า ลักษณะข้อมูลของธรรมาภิบาลในทั้ง 9 ด้าน ประกอบด้วย หลักประสิทธิผล หลักประสิทธิภาพ หลักการตอบสนอง หลักการรับผิดชอบ หลักการมอบอำนาจ หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักนิติธรรม และหลักความเสมอภาค ได้รับการสนับสนุนทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ธรรมาภิบาล หลักประสิทธิผล เท่ากับ 0.191 หลักประสิทธิภาพ เท่ากับ 0.306 หลักการมีส่วนร่วม เท่ากับ 0.510 และหลักความเสมอภาค เท่ากับ 0.325 มีอิทธิพลเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย และธรรมาภิบาล หลักการรับผิดชอบ เท่ากับ -0.434 และหลักความโปร่งใส -0.579 มีอิทธิพลเชิงลบต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย และหลักการตอบสนองและหลักนิติธรรม ไม่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย

ตารางที่ 4.35 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

	สมมติฐาน	ผลการทดสอบสมมติฐาน
H1	ระบบการควบคุมภายในที่ดี ด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม ด้านการประเมินความเสี่ยง ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร และด้านการติดตามและประเมินผลมีอิทธิพลทางบวกต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย	ได้รับการสนับสนุน (Supported)
H2	ระบบการควบคุมภายในที่ดี ด้านการประเมินความเสี่ยง และด้านการติดตามและประเมินผลมีอิทธิพลทางบวกต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ด้านการเงิน	ได้รับการสนับสนุน (Supported)
H3	ระบบการควบคุมภายในที่ดี ด้านการประเมินความเสี่ยง ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร และด้านการติดตามและประเมินผลมีอิทธิพลทางบวกต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ด้านสมาชิก	ได้รับการสนับสนุน (Supported)
H4	ระบบการควบคุมภายในที่ดี ด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม ด้านการประเมินความเสี่ยง ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร และการติดตามและประเมินผลมีอิทธิพลทางบวกต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ด้านกระบวนการภายใน	ได้รับการสนับสนุน (Supported)
H5	ระบบการควบคุมภายในที่ดี ด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม ด้านการประเมินความเสี่ยง และด้านการติดตามและประเมินผลมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงาน ของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทยด้านการเรียนรู้และพัฒนา	ได้รับการสนับสนุน (Supported)
H6	ธรรมาภิบาล หลักประสิทธิภาพ หลักการตอบสนอง หลักการมอบอำนาจ หลักการมีส่วนร่วม และหลักความเสมอภาค มีอิทธิพลทางบวกต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย	ได้รับการสนับสนุน (Supported)

ตารางที่ 4.35 (ต่อ)

	สมมติฐาน	ผลการทดสอบสมมติฐาน
H7	ธรรมาภิบาล หลักประสิทธิภาพ หลักการตอบสนอง หลักการมอบอำนาจ หลักการมีส่วนร่วม และหลักความเสมอภาค มีอิทธิพลทางบวกต่อผลการดำเนินงาน ของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ด้านการเงิน	ได้รับการสนับสนุน (Supported)
H8	ธรรมาภิบาล หลักประสิทธิภาพ หลักการมอบอำนาจ หลักการมีส่วนร่วม และหลักความเสมอภาค มีอิทธิพลทางบวกต่อผลการดำเนินงาน ของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ด้านสมาชิก	ได้รับการสนับสนุน (Supported)
H9	ธรรมาภิบาล หลักประสิทธิผล หลักการระับผิดชอบ หลักการมีส่วนร่วม และหลักนิติธรรม มีอิทธิพลทางบวกต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ด้านกระบวนการภายใน	ได้รับการสนับสนุน (Supported)
H10	ธรรมาภิบาล หลักประสิทธิผล หลักประสิทธิภาพ หลักการมีส่วนร่วม และหลักความเสมอภาค มีอิทธิพลทางบวกต่อผลการดำเนินงาน ด้านการเรียนรู้และพัฒนาของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย	ได้รับการสนับสนุน (Supported)

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่อง ระบบการควบคุมภายในที่ดี และธรรมาภิบาลที่มีต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ซึ่งผู้วิจัยจะนำเสนอเป็นลำดับ ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง ระบบการควบคุมภายในที่ดี และธรรมาภิบาลที่มีต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยเพื่อสอบถามจำนวน 252 ชุด ความคิดเห็นของกรรมการและเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย ตามลำดับดังนี้

1. ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อระบบการควบคุมภายในที่ดี และธรรมาภิบาลที่มีต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ดังนี้

1.1 ระบบการควบคุมภายในที่ดี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สูงสุดคือ ด้านกิจกรรมควบคุม รองลงมา คือ ด้านการประเมินความเสี่ยง และน้อยที่สุด คือ การติดตามและประเมินผล

1.2 ธรรมาภิบาล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สูงสุดคือ หลักความโปร่งใส รองลงมา คือ หลักการรับผิดชอบ และน้อยที่สุด คือ หลักนิติธรรม

1.3 ผลการดำเนินงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สูงสุดคือ ด้านการเรียนรู้และพัฒนา รองลงมา คือ ด้านการเงิน และน้อยที่สุด คือ ด้านสมาชิก

2. การสรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยจากสมมติฐานการวิจัยทั้ง 10 ข้อ สามารถสรุปได้ ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 ระบบการควบคุมภายในที่ดี ด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม ด้านการประเมินความเสี่ยง ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร และด้านการติดตามและประเมินผลมีอิทธิพลทางบวกต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย

สมมติฐานข้อที่ 1.1 ระบบการควบคุมภายในที่ดี ด้านการประเมินความเสี่ยงและด้านการติดตามและประเมินผลมีอิทธิพลทางบวกต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ด้านการเงิน

สมมติฐานข้อที่ 1.2 ระบบการควบคุมภายในที่ดี ด้านการประเมินความเสี่ยง ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร และด้านการติดตามและประเมินผลมีอิทธิพลทางบวกต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ด้านสมาชิก

สมมติฐานข้อที่ 1.3 ระบบการควบคุมภายในที่ดี ด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม ด้านการประเมินความเสี่ยง ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร และการติดตามและประเมินผลมีอิทธิพลทางบวกต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ด้านกระบวนการภายใน

สมมติฐานข้อที่ 1.4 ระบบการควบคุมภายในที่ดี ด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม ด้านการประเมินความเสี่ยง และด้านการติดตามและประเมินผลมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทยด้านการเรียนรู้และพัฒนา

สมมติฐานข้อที่ 2 ธรรมชาติของหลักประสิทธิภาพ หลักการตอบสนอง หลักการมอบอำนาจ หลักการมีส่วนร่วม และหลักความเสมอภาค มีอิทธิพลทางบวกต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย

สมมติฐานข้อที่ 2.1 ธรรมชาติของหลักประสิทธิภาพ หลักการตอบสนอง หลักการมอบอำนาจ หลักการมีส่วนร่วม และหลักความเสมอภาค มีอิทธิพลทางบวกต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ด้านการเงิน

สมมติฐานข้อที่ 2.2 ธรรมชาติของหลักประสิทธิภาพ หลักการมอบอำนาจ หลักการมีส่วนร่วม และหลักความเสมอภาค มีอิทธิพลทางบวกต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ด้านสมาชิก

สมมติฐานข้อที่ 2.3 ธรรมชาติของหลักประสิทธิภาพ หลักการรับผิดชอบ หลักการมีส่วนร่วม และหลักนิติธรรม มีอิทธิพลทางบวกต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ด้านกระบวนการภายใน

สมมติฐานข้อที่ 2.4 ธรรมชาติของ หลักประสิทธิผล หลักประสิทธิภาพ หลักการมีส่วนร่วม และหลักความเสมอภาค มีอิทธิพลทางบวกต่อผลการดำเนินงาน ด้านการเรียนรู้และพัฒนา ของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย

การอภิปรายผล

การวิจัย เรื่อง ระบบการควบคุมภายในที่ดี และธรรมชาติ ที่มีต่อผลการดำเนินงาน สหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

1, เพื่อศึกษาระบบการควบคุมภายในที่ดีที่มีต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย

จากการทดสอบสมมติฐานการวิจัย ข้อ 1-5 พบว่า ระบบการควบคุมภายในที่ดี ด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม ด้านการประเมินความเสี่ยง ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร และด้านการติดตามและประเมินผลมีอิทธิพลทางบวกต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย และด้านการควบคุมภายในมีความสัมพันธ์เชิงลบต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย และเมื่อพิจารณารายด้านการเงิน ด้านสมาชิก ด้านกระบวนการภายใน และด้านการเรียนรู้และพัฒนา จะเห็นได้ว่า ระบบการควบคุมภายในที่ดี ด้านการประเมินความเสี่ยง และการติดตามและประเมินผลมีอิทธิพลเชิงบวกทุกรายด้านต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย เนื่องจากในการบริหารงานของสหกรณ์ออมทรัพย์จะต้องมีเผชิญต่อความเสี่ยงในราย ๆ ด้านที่อาจจะเกิดขึ้นกับปัจจัยภายในและภายนอกที่อาจหลีกเลี่ยงไม่ได้ คณะกรรมการและผู้บริหารของสหกรณ์จำเป็นต้องกำหนดมาตรการควบคุม โดยจัดให้มีการประเมินความเสี่ยง ด้วยการวิเคราะห์และระบุถึงปัจจัยหรือโอกาสที่ก่อให้เกิดความเสี่ยง เพื่อให้ทราบว่ามีความเสี่ยงอย่างไร ในเรื่องหรือขั้นตอนใดของการปฏิบัติงาน สามารถจัดการกับความเสี่ยงในด้านต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นได้ว่าความเสียหายจากข้อผิดพลาด/บกพร่องหรือการทุจริตจะไม่เกิดขึ้น และจากการวิเคราะห์ระบบการควบคุมภายในที่ดีของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ด้านการประเมินความเสี่ยง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ระบบการควบคุมภายในที่ดี ด้านการประเมินความเสี่ยง สูงสุด คือ เจ้าหน้าที่ทุกคนรับทราบ และมีความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานให้บรรลุผลสำเร็จในทิศทางเดียวกัน รองลงมา คือ การระบุความเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของสหกรณ์มีความเหมาะสม น้อยที่สุด คือ สหกรณ์มีการจัดทำ การประเมินความเสี่ยงสำหรับระบบงานต่าง ๆ ที่สำคัญอย่างเป็นรูปธรรม ยุติ นาคำ (2560) การควบคุมภายในจะต้องมีการแสดงให้เห็นว่าระบุปัจจัยเสี่ยง ปัจจัยเสี่ยงของหน่วยงานสามารถเกิดขึ้นได้ทั้งจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ซึ่งปัจจัยเหล่านี้จะ

ส่งผลกระทบต่อวัตถุประสงค์ เป้าหมาย หรือผลการดำเนินงานในหน่วยงาน เช่น การเปลี่ยนตัวผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานในตำแหน่งที่สำคัญ ๆ บ่อยครั้ง การเปลี่ยนแปลงกฎหมายใหม่ ๆ ของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของหน่วยงาน เป็นต้นสอดคล้องกับ เนื่องจากปัจจัยเสี่ยงแต่ละชนิดมีผลกระทบต่อการทำงานและการบรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงานไม่เท่ากัน บางชนิดมีผลกระทบทันที บางชนิดมีผลกระทบในระยะยาว ดังนั้น ผู้บริหารต้องติดตามพิจารณา และระบุปัจจัยความเสี่ยงที่เกิดขึ้นให้ครอบคลุมทุกประเด็นปัญหาที่คาดว่าจะเกิด ซึ่งควรครอบคลุมถึง

1) ผลกระทบจากปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง อุตสาหกรรม และสิ่งแวดล้อมต่อการดำเนินงานของหน่วยงาน

2) ปัจจัยความเสี่ยงที่ได้ระบุไว้ในการวางแผน และการประมาณการของหน่วยงาน

3) ข้อตรวจพบที่ได้รับจากการตรวจสอบ การสอบทาน การติดตาม และประเมินผล

4) ปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลกระทบต่อการทำงานบรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน เช่น ปัจจัยที่ทำให้การดำเนินงานในอดีตที่ผ่านมาไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ คุณภาพของบุคลากร การเปลี่ยนแปลงบุคลากรที่รับผิดชอบในการบริหารหรือปฏิบัติงาน การเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากเงื่อนไขตามกฎหมาย ระเบียบ และข้อกำหนดต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อการทำงานของหน่วยงาน ฯลฯ และระบบควบคุมภายในที่ดี ด้านการติดตามและประเมินผล มีอิทธิพลเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชดา ปานาลาด (2548) พบว่า ผู้บริหารได้ให้ความสำคัญต่อการบริหารการควบคุมภายในด้านการติดตามและประเมินผล โดยให้ผู้บริหารรายงานผลต่อผู้กำกับดูแลโดยเร็ว หากพบการทุจริตหรือสงสัยว่าทุจริตมีการไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ กรณีผลการดำเนินงานไม่เป็นไปตามแผนหรือเป้าหมายที่ได้กำหนดให้มีการแก้ไขอย่างทันกาล กำหนดให้มีการรายงานผลเกี่ยวกับการบริหารการควบคุมภายในของหน่วยงาน โดยตรงกับผู้กำกับดูแล ทำให้ผู้บริหารให้ความสำคัญการติดตามผลและประเมินผลมากขึ้น และจากการวิเคราะห์ระบบการควบคุมภายในที่ดีของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ด้านติดตามและประเมินผล พบว่า สูงสุดคือ สหกรณ์มีกระบวนการหรือวิธีการติดตามผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ รองลงมา คือ สหกรณ์มีการรายงานการติดตามผลการดำเนินงานเสนอให้ผู้บริหารทราบเป็น ระยะ ๆ อย่างสม่ำเสมอ และน้อยที่สุด คือ เจ้าหน้าที่สหกรณ์มีการจัดทำรายงานเปรียบเทียบผลงานที่เกิดขึ้นจริงกับแผนงานที่ตั้งไว้ และรายงานให้ผู้กำกับดูแลทราบอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับ ยุวดี นาคคำ (2560) การติดตามและประเมินผล เป็นกระบวนการประเมินความมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของระบบงานต่าง ๆ ของหน่วยงาน ซึ่งรวมถึงการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับ และการปฏิบัติงานตามภาระหน้าที่ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ ใน

หน่วยงาน ทั้งนี้ เนื่องจากมาตรการต่าง ๆ และระบบการควบคุมภายในมีการเปลี่ยนแปลงหรือต้องพัฒนาตลอดเวลา ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีการติดตามและประเมินผล เพื่อให้ทราบประสิทธิภาพและประสิทธิผลของระบบการควบคุมภายในว่าอยู่ในระดับที่เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันเพียงใด การติดตามประเมินผลจะได้ผลดี ควรมีการปฏิบัติ ดังนี้

5.1 มีการสอบทานและรายงานผลเกี่ยวกับประสิทธิผลของแต่ละองค์ประกอบของการควบคุมภายใน ในทุกๆ ด้านอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งเป็นการรายงานจากภายในและจากบุคคลภายนอก เช่น ผู้ตรวจสอบ ผู้ตรวจราชการ ผู้มาติดต่อ โดยเปรียบเทียบกับข้อมูลที่ปฏิบัติงานจริง

5.2 จำแนกเรื่องที่จะประเมินผล ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการควบคุมภายในเฉพาะจุด เช่น การประเมินประสิทธิภาพภายในหน่วยงาน การประเมินระบบงาน การประเมินการบรรลุตามวัตถุประสงค์ การประเมินบุคคล เป็นต้น ซึ่งการประเมินควรพิจารณาขอบเขตและความถี่ของการประเมินด้วย เพื่อให้มั่นใจถึงประสิทธิภาพของระบบการควบคุมภายในในเรื่องนั้น ๆ ว่าสามารถป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นได้ โดย เครื่องมือการประเมินผล รวมถึงการตรวจเช็คการตอบแบบสอบถาม และการวิเคราะห์เชิงปริมาณ นอกจากนี้ ตัวชี้วัดและการเปรียบเทียบกับผลงานของหน่วยงานอื่น หรือมาตรฐานที่ยอมรับกันโดยทั่วไป ก็เป็นเครื่องมือช่วยในการประเมินผลได้เช่นกัน

5.3 รายงานผลตามข้อเท็จจริงอย่างเป็นอิสระ ไม่ปิดบังสิ่งผิดปกติ

5.4 สั่งการให้มีการแก้ไขและติดตามผลอยู่เสมอ

ตามแนวคิดของเจริญ เจษฎาวัลย์ ระบบการควบคุมภายในที่ดีจะมีอยู่ภายในการบริหารจัดการที่ดีนั้น จะต้องเป็นระบบที่มีลักษณะพลวัต (Dynamic) ที่ไวต่อการรับรู้และการเปลี่ยนแปลงคือ เมื่อใดสถานการณ์ที่สำคัญเปลี่ยนแปลงไป ระดับความเสี่ยง (Risk) ก็ย่อมต้องเปลี่ยนไปด้วย เช่นเดียวกับเทคโนโลยีเปลี่ยนระบบควบคุมภายในที่มีอยู่จะต้องมีการปรับเปลี่ยนได้อย่างเหมาะสม และคล่องรับกับสถานการณ์ใหม่นั้นได้ ระบบการบริหารจัดการนั้น จึงจะได้ชื่อว่าเป็นระบบที่ดี

2. เพื่อศึกษาธรรมาภิบาลที่มีต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย

จากการทดสอบสมมติฐานการวิจัย ข้อ 6-7 ธรรมาภิบาล หลักประสิทธิภาพ หลักการตอบสนอง หลักการมอบอำนาจ หลักการมีส่วนร่วม และหลักความเสมอภาค มีอิทธิพลเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย และเมื่อพิจารณาระดับธรรมาภิบาลของหลักประสิทธิภาพ หลักการตอบสนอง หลักการมอบอำนาจ หลักการมีส่วนร่วม และหลักความเสมอภาค อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้อง นิสาชล หวานเปราะ (2557) พบว่า ระดับของธรรมาภิบาล 9 หลัก อยู่ในระดับมาก โดยให้ความสำคัญกับหลักธรรมาภิบาลในการจัดทำรายงานผลการ

ดำเนินงานต่าง ๆ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ หลักธรรมาภิบาลเป็นกลไกในการทำงานที่ดียังสามารถเชื่อมโยงกับผลการดำเนินงานของหน่วยงาน อีกทั้งการปฏิบัติงานที่เป็นไปตามข้อบัญญัติ/ระเบียบ/ข้อบังคับ ในการแสดงผลการดำเนินงานอย่างซื่อสัตย์ สุจริต เทียบตรง และมีการกำหนดอำนาจหน้าที่ในการดำเนินงานอย่างชัดเจน จากแนวคิดของ สำนักบริหารเงินทุน กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2554, หน้า 17) ธรรมาภิบาลจะเกิดขึ้นได้และดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพก็ด้วยความร่วมมือกันระหว่างส่วนต่างๆ ในสหกรณ์ และหน่วยงานของรัฐทำหน้าที่ช่วยเหลือสนับสนุนและกำกับดูแลอีกทางหนึ่งด้วย ได้แก่ กรมส่งเสริมสหกรณ์ และกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ แต่สิ่งสำคัญคือธรรมาภิบาลที่จะนำไปสู่การพัฒนาที่มั่นคงนั้นเริ่มสร้างให้มีธรรมาภิบาล โดยคณะกรรมการต้องทำความเข้าใจแนวคิดและสาระสำคัญของธรรมาภิบาล ได้แก่ 1) ทบทวนธรรมาภิบาลที่เป็นอยู่ในปัจจุบันว่ามีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และมีความโปร่งใสเพียงใด 2) กำหนดรูปแบบและกระบวนการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลแล้วออกเป็นข้อกำหนดเพื่อปฏิบัติต่อไปการสร้าง ธรรมาภิบาลในสหกรณ์จะเกิดขึ้นได้ก็ด้วยความร่วมมือกันระหว่างส่วนต่างๆ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1.1 ประโยชน์เชิงทฤษฎี

จากผลการวิจัยสนับสนุนแนวคิดเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในที่ดี และธรรมาภิบาลของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ถือเป็นกลไกสำคัญในการควบคุมให้สหกรณ์เกิดคุณค่าและนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน เพื่อประยุกต์การบริหารจัดการให้เกิดความโปร่งใส ตรวจสอบได้

1.2 ประโยชน์เชิงปฏิบัติ

ผลการวิจัยในครั้งนี้สามารถนำมาเป็นแนวทางให้คณะกรรมการดำเนินการนำผลการวิจัยไปพัฒนาระบบการควบคุมภายในที่ดี และธรรมาภิบาลให้มีระดับที่มากยิ่งขึ้น เพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงาน ส่งผลให้ผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการเงิน ด้านสมาชิก ด้านกระบวนการภายใน และด้านการเรียนรู้และพัฒนา เป็นที่น่าเชื่อถือแก่สมาชิก และผู้มีส่วนได้เสียในสหกรณ์

2. ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาผลกระทบของระบบการควบคุมภายในที่ดี และธรรมาภิบาลที่มีต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ประเภทอื่น เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการและการควบคุมภายในให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ควรศึกษาผลกระทบหรือปัจจัยด้านอื่นที่มีผลต่อการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย เช่น ระบบบัญชี การตรวจสอบกิจการ การสอบบัญชี ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก เป็นต้น

3. ควรศึกษาการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย เพื่อป้องกันจุดอ่อนของการควบคุมภายใน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพในระดับที่มากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมสหกรณ์, กองพัฒนาสหกรณ์ด้านการเงินและร้านค้า (2560). **หลักเกณฑ์การประเมินสหกรณ์สีขาวด้วยธรรมาภิบาล. (ม.ป.ท.)**
_____. สำนักบริหารเงินทุน. (2554). *ธรรมาภิบาลในสหกรณ์. (ม.ป.ท.)*.
กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (31 ธันวาคม 2560).
จำนวนสหกรณ์และสมาชิกในประเทศไทย, จาก
<https://drive.google.com/file/d/1kKqjFILOAMiVrF13Ab61q3x1fRe02viewe4>
เจริญ เจษฎาวัฒน์. (2547). *การวางมาตรฐานธรรมาภิบาล (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ : พอติ.
ฉายะ จินดาวงศ์, และรัชนี ภู่อระกาล. (2544). *ธรรมาภิบาล กับสังคมไทย (พิมพ์ครั้งที่ 2)*.
กรุงเทพฯ : เอ็กเปอร์เน็ท.
ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2541). *Good Governance กับการปฏิรูปการศึกษา การปฏิรูปการเมือง*.
กรุงเทพฯ : สายธาร.
เชาวนะ ไตรนาส (2547). *การประชุมเชิงวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์แห่งชาติ*
ครั้งที่ 5 การเมืองการบริหารไทยในยุคโลกาภิวัตน์. กรุงเทพฯ : สำนักงาน
คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
ทวีวัฒน์ ทิศนวัฒน์ (2544). *การใช้สหกรณ์ออมทรัพย์ สร้างความมั่นคงให้กับชีวิต 1*. อักษรสยาม
การพิมพ์, กรุงเทพมหานคร
นิคม สมจิตร. (2548) *การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษานักงานใน*
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
นิตาชล หวานเปราะ, (2557). *หลักธรรมาภิบาล และความรู้ความสามารถของนักบัญชีที่มีผลต่อ*
คุณภาพงบการเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้.
วิทยานิพนธ์บัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
บวรศักดิ์ อูวรรณโณ. (2542). *การสร้างธรรมาภิบาลในสังคมไทย*. กรุงเทพฯ : วิญญูชน.
ปรีชา สุวรรณทัต, และทรงพล พนาวงศ์, (2543). *คำอธิบายกฎหมายสหกรณ์ พ.ศ.2542*.
กรุงเทพฯ : วิญญูชน
พสุ เศษะรินทร์. (2548). *เส้นทางจากกลยุทธ์สู่การปฏิบัติด้วย Balanced Scorecard และ Key*
Performance Indicators. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บรรณานุกรม

- ไพโรจน์ พรหมสาสน์ (2541, กรกฎาคม). การบริหารงานที่ดีมีประสิทธิภาพ. *พัฒนาชุมชน*, 37, 15-19.
- ไพโรจน์ ภัทรนรากุล. (2548). *สาธารณคดี ภาครัฐในมุมมองกฎหมายการเมืองและการบริหาร*. กรุงเทพฯ : วิญญูชน.
- มดิชนสุดสัปดาห์. 16 ตุลาคม 2560, *กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ขับเคลื่อนสหกรณ์ไทย สร้างธรรมาภิบาลด้านบัญชีการเงิน*. สืบค้นเมื่อ 4 มกราคม 2561, จาก http://www.matichon.co.th/publicize/news_697102
- ยูวดี นาคำ (2560) *รูปแบบการควบคุมภายใน*. (30 ธันวาคม 2560) จาก <http://www.chaiyaphum1.go.th/control-online60>
- ลัดดา พลวัฒน์. (2557, เมษายน-กันยายน) *ธรรมาภิบาลกับการบริหารมหาวิทยาลัย*. วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา, 7(2), 16-27.
- วิดา ปานาลาด (2548). *การบริหารการควบคุมภายในของกระทรวงมหาดไทย จังหวัด นครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศิลปพร ศรีจันทเพชร. *การควบคุมภายใน : กลไกการกำกับดูแลกิจการ*. ปีที่ 36 ฉบับที่ 138 เมษายน-มิถุนายน 2556. คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2549). *ทศวรรษ : ตัวชี้วัดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี*. กรุงเทพฯ: แก่นจันทร์
- สุดใจ วันอุดมเดชสาขัย, 2556, *การจัดการเชิงกลยุทธ์*. กรุงเทพฯ : สามลดา.
- สุเทพ เชาวลิต. (2556). *การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: เสมอธรรม.
- สุวิมล ตีรกันันท์. (2549). *การประเมินโครงการ: แนวทางสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สำนักงานสหกรณ์จังหวัดลพบุรี, กลุ่มส่งเสริมและพัฒนากิจการสหกรณ์. (2557). *การส่งเสริมการใช้ธรรมาภิบาลในสหกรณ์*. สืบค้น ธันวาคม 10, 2557, จาก Webhost.cpd.go.th/ewt/lopburi/download/KM2557/4%20.
- _____., กลุ่มส่งเสริมและพัฒนากิจการสหกรณ์. (2557). *การส่งเสริมการใช้ธรรมาภิบาลในสหกรณ์*. สืบค้น ธันวาคม 10, 2557, จาก Webhost.cpd.go.th/ewt/lopburi/download/KM2557/4%20.

บรรณานุกรม

- Best. J.W., (1981). **Research in education**. New Jersey: McGraw-Hall.
- Cronbach, L.J. (1970). **Evaluation for Courses Improvement**. New. Yark: Irvington.
- Grewlich, K.W. (1999). Good Governance in the age of cyberspace. **Journal of Public, Regulation and strategy for telecommunications, 3**, 264-270.
- Hinkle, D.E., William, W and Stephen G.J. (1998). *Applied Statistics for the Behavior Sciences*. 4TH ed. New York: Houghton Mifflin.
- Pei, M. (1999). Economic initiation, **Delicacy and development in values, Governance and development**. Intl conference on democracy, market.
- Pillay, S. (2004). Corruption-the challenge to good governance: a south African Perspective. **International journal of public sector management, 17(7)**, 586-605.
- Hinkle, D.E., William, W and Stephen G.J. (1998). *Applied Statistics for the Behavior Sciences*. 4TH ed. New York: Houghton Mifflin.
- Wenger, E. (1998). Webster new twenties century dictionary unabridged. New York. Prentice-Hall
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An tntroductory Analysis*. 3rd ed. USA: Harper & Row.
- .

ภาคผนวก

แบบสอบถาม
การวิจัยเรื่อง
ระบบการควบคุมภายในที่ดี และธรรมาภิบาลที่มีต่อผลการดำเนินงาน
ของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย

คำชี้แจง

แบบสอบถามวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาเกี่ยวกับ ระบบการควบคุมภายในที่ดี และธรรมาภิบาลที่มีต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ประกอบด้วยข้อมูล 5 ตอน ได้แก่

- ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสหกรณ์ออมทรัพย์ของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในที่ดีของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย
- ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย
- ตอนที่ 5 ข้อมูลเกี่ยวกับผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย

วิธีตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 1 - 2 ให้ท่านพิจารณาข้อความแต่ละข้อว่าตรงกับความเป็นจริงของข้อมูลสถานภาพ และข้อมูลเกี่ยวกับสหกรณ์ออมทรัพย์ของผู้ตอบแบบสอบถามแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องเพียงเครื่องหมายเดียว

ตอนที่ 3 - 5 ให้ท่านพิจารณาข้อความแต่ละข้อว่าตรงกับความคิดเห็นหรือความรู้สึกที่แท้จริงของท่านมากน้อยเพียงใด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องเพียงเครื่องหมายเดียว

5	หมายถึง	ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ระดับมาก
3	หมายถึง	ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ระดับปานกลาง
2	หมายถึง	ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ระดับน้อย
1	หมายถึง	ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ระดับน้อยที่สุด

กรุณาตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อและตรงกับความคิดเห็นหรือความรู้สึกที่แท้จริงของท่าน เพื่อที่จะนำไปใช้ประโยชน์ได้

ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามจะไม่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการของสหกรณ์ออมทรัพย์แต่อย่างใด และคำตอบของท่านจะเก็บไว้เป็นความลับ ไม่นำไปเปิดเผยในที่ใด ๆ ทั้งสิ้น

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมืออนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

นายสรวิศ ดวงจันทร์
นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต รุ่นที่ 13
คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม
โทร. 086-6697008 mail : 555tuntun555@gmail.com

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ ไม่เกิน 30 ปี 31 - 45 ปี
 46 - 60 ปี 61 ปีขึ้นไป
3. ระดับการศึกษา ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี
 ปริญญาโท ปริญญาเอก
4. ตำแหน่งในสหกรณ์ ประธาน/รองประธานกรรมการ เหนี่ยวนุก/เลขานุการ
 กรรมการ ผู้จัดการ
 รอง/ผู้ช่วยผู้จัดการบัญชี หัวหน้า/เจ้าหน้าที่บัญชี

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสหกรณ์ออมทรัพย์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ทุนสะสม น้อยกว่า 1,000 ล้านบาท ตั้งแต่ 1,000 -5,000 ล้านบาท
 ตั้งแต่ 5,001 – 10,000 ล้านบาท มากกว่า 10,000 ล้านบาท
2. พื้นที่ตั้ง กรุงเทพมหานคร ภาคกลาง
 ภาคเหนือ ภาคใต้
 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. กลุ่มวิชาชีพ ครู ทหาร
 ตำรวจ สาธารณสุข
 ข้าราชการ รัฐวิสาหกิจ
 สถานประกอบการ

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในที่ดีของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย

ระบบการควบคุมภายในที่ดี		ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม				
		5	4	3	2	1
1. สภาพแวดล้อมของการควบคุม						
1	สหกรณ์จัดให้มีวิธีการที่เหมาะสมเมื่อมีสัญญาณว่าอาจมีปัญหาเกิดขึ้นกับค่าใช้จ่ายที่มากเกินไปกว่าประมาณการ					
2	สหกรณ์จัดทำเอกสารหลักฐานที่แสดงถึงรายละเอียดความรู้ความชำนาญของบุคคลสำหรับแต่ละงานอย่างครบถ้วน					
3	คณะกรรมการดำเนินการมีการพูดคุย ประชุม ร่วมกับผู้รับผิดชอบทางด้านบัญชีและการเงิน ผู้ตรวจสอบกิจการ และผู้สอบบัญชีอย่างสม่ำเสมอ					
4	สหกรณ์มีวิธีปฏิบัติต่อระบบข้อมูลสารสนเทศ การจัดทำบัญชี การดูแลรักษาทรัพย์สินอย่างชัดเจน					
5	สหกรณ์มีการปรับปรุงโครงสร้างองค์กรเมื่อสภาพการปฏิบัติงานที่เป็นจริงเปลี่ยนแปลงอย่างเหมาะสม					
6	สหกรณ์กำหนดอำนาจและหน้าที่ความรับผิดชอบในแต่ละตำแหน่งมีความเหมาะสมกับความรู้ความสามารถ					
7	สหกรณ์ให้ความสำคัญกับมาตรฐานจริยธรรมและความซื่อสัตย์เพื่อใช้ในการประเมินผลการปฏิบัติงานเป็นไปอย่างชัดเจน					
2. การประเมินความเสี่ยง						
8	เจ้าหน้าที่ทุกคนรับทราบและมีความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานให้บรรลุผลสำเร็จในทิศทางเดียวกัน					
9	สหกรณ์จัดสรรทรัพยากรที่ต้องใช้ในการดำเนินงานให้บรรลุผลสำเร็จตามที่กำหนดมีความเหมาะสม					
10	การระบุความเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของสหกรณ์มีความเหมาะสม					
11	ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ทุกระดับมีส่วนร่วมในการพิจารณาและระบุปัจจัยเสี่ยงที่เกิดขึ้น					
12	สหกรณ์มีการจัดทำ การประเมินความเสี่ยงสำหรับระบบงานต่าง ๆ ที่สำคัญอย่างเป็นรูปธรรม					
13	สหกรณ์ได้นำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ลดขั้นตอนงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ					

ระบบการควบคุมภายในที่ดี		ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม				
		5	4	3	2	1
3. กิจกรรมควบคุม						
14	สหกรณ์กำหนดผลงานที่คาดหวังไว้ ทั้งในรูปจำนวนผลงาน และระยะเวลาปฏิบัติตามแผนงานเป็นไปอย่างชัดเจน					
15	สหกรณ์ปรับปรุงคู่มือหรือวิธีปฏิบัติให้เหมาะสมอยู่เสมอ					
16	การปฏิบัติงานในแต่ละกิจกรรมการควบคุมที่กำหนดขึ้นในสหกรณ์ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี					
17	สหกรณ์กำหนดอำนาจในการอนุมัติในแต่ละระดับมีความเหมาะสมชัดเจน					
18	สหกรณ์จัดให้มีระบบการสอบทานการปฏิบัติงานระหว่างกันอย่างเหมาะสม					
19	สหกรณ์กำหนดวิธีการควบคุมกระบวนการประมวลผลข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบ					
20	สหกรณ์จัดระบบการควบคุมทรัพย์สินประเภทเงินสด เอกสารสิทธิต่าง ๆ วัสดุ อุปกรณ์และเครื่องใช้สำนักงาน มีความปลอดภัย					
21	การตรวจสอบทรัพย์สินต่าง ๆ ของสหกรณ์มีการดำเนินการอย่างสม่ำเสมอ					
22	สหกรณ์จัดทำทะเบียนคุมทรัพย์สินเป็นปัจจุบัน					
23	สถานที่เก็บรักษาทรัพย์สินของสหกรณ์มีความเหมาะสม					
4. ข้อมูลสารสนเทศและสื่อสาร						
24	การจัดระบบสารสนเทศในสหกรณ์สนองต่อความต้องการของผู้ใช้ได้อย่างเพียงพอและเหมาะสม					
25	ระบบการจัดการและรวบรวมสารสนเทศในสหกรณ์มีความถูกต้องครบถ้วน					
26	การเข้าถึงและการเรียกใช้ข้อมูลสารสนเทศมีระบบการรักษาความปลอดภัยที่ดี					
27	สหกรณ์มีข้อมูลที่ ได้รับทั้งจากแหล่งภายในและแหล่งภายนอกถูกต้อง					
28	สหกรณ์มีการจัดระบบการสื่อสารภายในทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการมีความชัดเจน					

ระบบการควบคุมภายในที่ดี		ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม				
		5	4	3	2	1
29	เจ้าหน้าที่สหกรณ์ทุกคนรับทราบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามระบบการควบคุมภายในเป็นอย่างดี					
5. การติดตามและประเมินผล						
30	สหกรณ์จัดระบบการติดตามผลระหว่างการปฏิบัติงานมีความต่อเนื่อง					
31	สหกรณ์มีการรายงานการติดตามผลการดำเนินงานเสนอให้ผู้บริหารทราบเป็นระยะ ๆ อย่างสม่ำเสมอ					
32	สหกรณ์มีกระบวนการหรือวิธีการติดตามผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ					
33	สหกรณ์กำหนดหลักเกณฑ์การประเมินผลมีความเหมาะสม					
34	สหกรณ์มีการควบคุมภายในถูกต้องและเป็นที่ยอมรับ					
35	เจ้าหน้าที่สหกรณ์มีการจัดทำรายงานเปรียบเทียบผลงานที่เกิดขึ้นจริงกับแผนงานที่ตั้งไว้ และรายงานให้ผู้กำกับดูแลทราบอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ					
36	มีการติดตามผลการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผนงานและควบคุมรายจ่ายให้เป็นไปตามงบประมาณที่กำหนดไว้					

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับธรรมาภิบาลของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย

ธรรมาภิบาล		ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม				
		5	4	3	2	1
1. หลักประสิทธิผล						
1	มีการจัดทำแผนกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับนโยบายและทิศทางของสหกรณ์					
2	สหกรณ์จัดทำแผนปฏิบัติงานประจำปีบรรลุเป้าหมายตามแผนกลยุทธ์ และสามารถนำไปพัฒนาสหกรณ์ได้จริงทั้งระยะสั้นและระยะยาว					
3	สหกรณ์มีแผนการบริหารทรัพยากรบุคคลเพื่อการปฏิบัติหน้าที่เป็นไปตามแผนงาน					
4	สหกรณ์มีการจัดทำแผนปฏิบัติการเทคโนโลยีสารสนเทศ					

ธรรมาภิบาล		ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม				
		5	4	3	2	1
5	สหกรณ์ตระหนักถึงความสำคัญของการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด					
2. หลักประสิทธิภาพ						
6	สหกรณ์มีการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ					
7	ผู้บริหารสหกรณ์มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์อย่างมีประสิทธิภาพ					
8	สหกรณ์มีระบบการเฝ้าระวังและเตือนภัยทางการเงินอย่างมีประสิทธิภาพ					
9	การกำกับและติดตามการดำเนินการของสหกรณ์โดยการประชุมที่มีประสิทธิภาพ					
10	สหกรณ์ดำเนินงานตามภารกิจด้วยความคุ้มค่า					
11	สหกรณ์อรรถประโยชน์กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานมุ่งเน้นคุณภาพของผลงานเป็นสำคัญ					
3. หลักการตอบสนอง						
12	สหกรณ์มีการดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการประจำปีเกี่ยวกับการให้บริการเป็นไปอย่างเหมาะสม					
13	สหกรณ์มีช่องทาง/เครือข่ายการให้บริการที่มีความครบถ้วนสอดคล้องกับความต้องการของสมาชิก และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย					
14	สหกรณ์มีระบบการแก้ไขปัญหาข้อร้องเรียนที่มีประสิทธิภาพ					
15	สหกรณ์มีการพัฒนาผู้ทำหน้าที่รับผิดชอบในการให้บริการที่มีความรู้ความสามารถ และมีใจบริการ					
16	สหกรณ์นำนวัตกรรมมาพัฒนามาตรฐานคุณภาพการให้บริการอย่างเพียงพอ					
4. หลักการรับผิดชอบต่อ						
17	คณะกรรมการดำเนินการ และฝ่ายจัดการ มีความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต และเป็นไปตามจรรยาบรรณ กฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบของสหกรณ์					
18	มีการควบคุม ดูแล และร่วมกันพัฒนาสหกรณ์ให้มีผลการดำเนินงานและสร้างความพึงพอใจให้กับสมาชิกดีขึ้น					

ธรรมาภิบาล		ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม				
		5	4	3	2	1
19	คณะกรรมการดำเนินการ และฝ่ายจัดการทุ่มเทในการพัฒนาสหกรณ์ให้มีผลการดำเนินงานดีขึ้น					
20	สหกรณ์จัดทำตำแหน่งงานและคำบรรยายลักษณะงานของสหกรณ์ได้ครบถ้วน					
21	สหกรณ์จัดให้มีการบริหารจัดการด้านการควบคุมภายในที่ได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์					
22	สหกรณ์จัดให้มีการบริหารจัดการด้านการบริหารความเสี่ยงในสหกรณ์อย่างจริงจัง					
5. หลักการมอบอำนาจ						
23	สหกรณ์มีการบริหารงานตามหลักการมอบอำนาจที่มีคุณภาพและได้มาตรฐาน					
24	สหกรณ์มีการจัดทำโครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจน					
25	สหกรณ์มีการแบ่งแยกหน้าที่ความรับผิดชอบระหว่างคณะกรรมการ ฝ่ายจัดการ ผู้ที่ได้รับมอบอำนาจอย่างเหมาะสม					
26	สมาชิกได้รับความพึงพอใจในการกระจายอำนาจการตัดสินใจและความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน					
27	การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่มีความรวดเร็วและลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน					
6. หลักความโปร่งใส						
28	เจ้าหน้าที่สหกรณ์นำเสนอผลการดำเนินงาน งบการเงิน ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานต่อที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการอย่างตรงไปตรงมา					
29	ผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ มีการจัดทำรายงาน และข้อเสนอแนะในการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานสหกรณ์อย่างถูกต้องครบถ้วน					
30	สหกรณ์มีการกำหนดค่าตอบแทน ค่าพาหนะ ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าเบี้ยประชุม ค่าที่พัก มีความชัดเจนและโปร่งใสดตามความเหมาะสมของสถานภาพปัจจุบัน					
31	สหกรณ์จัดวางโครงสร้างการบริหารงานอย่างชัดเจน แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบและสอบทานระหว่างกันได้					

ธรรมาภิบาล		ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม				
		5	4	3	2	1
32	สหกรณ์มีระบบการติดตามประเมินผลความก้าวหน้าของการดำเนินงาน และหรือ โครงการต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ					
33	สหกรณ์มีการพัฒนาวิธีการดำเนินงานของสหกรณ์					
7. หลักการมีส่วนร่วม						
34	สมาชิก คณะกรรมการ และฝ่ายจัดการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงาน หรือแผนกลยุทธ์ หรือร่างงบประมาณในการดำเนินงานของสหกรณ์					
35	สหกรณ์เปิดโอกาสให้สมาชิกเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องสำคัญที่มีผลกระทบต่อสหกรณ์					
36	บุคลากรของสหกรณ์ทุกคนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเงินทุนภายในอย่างต่อเนื่อง เพียงพอต่อการดำเนินงาน					
37	คณะกรรมการเข้าร่วมประชุมเพื่อพิจารณาและแสดงความคิดเห็นอย่างสม่ำเสมอ					
38	เจ้าหน้าที่สหกรณ์มีอิสระในความคิด สามารถแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะคณะกรรมการได้อย่างแท้จริง					
8. หลักนิติธรรม						
39	สหกรณ์จัดให้มีการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิ และการใช้สิทธิอย่างเหมาะสม					
40	สหกรณ์จัดให้มีกิจกรรมการส่งเสริมพัฒนาความรู้ กฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ อย่างทั่วถึง					
41	สหกรณ์มีการศึกษาทบทวน กฎ ระเบียบ ข้อบังคับในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง					
42	สหกรณ์ให้ความเท่าเทียมกันของการบังคับใช้กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ คุณพินิจในการปฏิบัติงาน					
43	สหกรณ์มีการพัฒนาคุณภาพกรรมการ และเจ้าหน้าที่ในการใช้อำนาจ กฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ อย่างเหมาะสม					
44	สหกรณ์มีกระบวนการพิจารณาความคิดและการกำหนดโทษอย่างเป็นธรรม					

ธรรมาภิบาล		ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม				
		5	4	3	2	1
9. หลักความเสมอภาค						
45	สหกรณ์ให้ความเสมอภาคในการช่วยเหลือโดยไม่เลือกปฏิบัติ					
46	การส่งเสริมการดำเนินงานให้สมาชิก ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้รับการปฏิบัติและได้รับสิทธิอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน					
47	สหกรณ์จัดให้มีเจ้าหน้าที่คอยให้คำปรึกษา และรับข้อร้องเรียนอย่างทั่วถึง					
48	สหกรณ์มีช่องทางในการเผยแพร่ให้สมาชิกสามารถเข้าถึงองค์ความรู้ของสหกรณ์ได้อย่างเท่าเทียมกัน					
49	สหกรณ์มีการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลและกำหนดสิทธิการเข้าถึงข้อมูลอย่างเหมาะสม					
50	กระบวนการทำงานและการให้บริการสมาชิกทำได้ตามมาตรฐานอย่างครบถ้วน					
51	ฐานข้อมูลสารสนเทศนำไปใช้ประโยชน์ต่อสหกรณ์เห็นผลอย่างชัดเจน					

ตอนที่ 6 ข้อมูลเกี่ยวกับผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย

ผลการดำเนินงาน		ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม				
		5	4	3	2	1
1. ผลการดำเนินงานด้านการเงิน						
1	ความสามารถในการทำกำไร					
2	รายได้จากการให้บริการสินเชื่อ					
3	ความสามารถในการระดมเงินฝาก					
4	ความสำเร็จในการบริหารต้นทุนการดำเนินงาน					
5	ความสำเร็จของควมมีเสถียรภาพทางการเงิน					
2. ผลการดำเนินงานด้านสมาชิก						
6	ความสำเร็จของการพัฒนาสมาชิกให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสหกรณ์					

ผลการดำเนินงาน		ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม				
		5	4	3	2	1
7	ความสมบูรณ์ของการบริการทางการเงินต่อความต้องการของสมาชิก					
8	ความสำเร็จในการจัดสวัสดิการหรือกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่สมาชิก					
9	การสร้างความพึงพอใจต่อสมาชิกสหกรณ์					
10	การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมสหกรณ์					
3. ผลการดำเนินงานด้านกระบวนการภายใน						
11	ความสำเร็จของการพัฒนาการบริหารจัดการสหกรณ์ตามแผนกลยุทธ์					
12	กระบวนการให้บริการสมาชิก					
13	ความสำเร็จของนวัตกรรมการบริหารและการให้บริการ					
14	ความสำเร็จของการพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการทำงาน					
15	ความรวดเร็วในการเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศของสมาชิก					
4. ผลการดำเนินงานด้านการเรียนรู้และพัฒนา						
16	ทักษะและความรู้ความสามารถการให้บริการของเจ้าหน้าที่					
17	ความผูกพันของเจ้าหน้าที่ต่อสหกรณ์					
18	ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ที่มีต่องาน					
19	ความสำเร็จของเจ้าหน้าที่ในการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงาน					
20	ความสามารถของเจ้าหน้าที่ในการพัฒนาความรู้และความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน					

ขอขอบคุณที่สละเวลาตอบแบบสอบถามมา ณ โอกาสนี้

นายสุราษฎร์ ดวงจันทร์

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – นามสกุล	นายสรารุช ดวงจันทร์
วัน เดือน ปีเกิด	14 กันยายน 2518
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	26 หมู่ 2 ตำบลท่าศาลา อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี
ตำแหน่งงานปัจจุบัน	หัวหน้าฝ่ายข้อมูล สหกรณ์ออมทรัพย์ครูลพบุรี จำกัด
ประวัติการศึกษา	ปริญญาตรี บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด มหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. 2541 ปริญญาตรี นิติศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี พ.ศ. 2556 ปริญญาโท บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี พ.ศ.2549